2 Sept. 1949

Dragà Trifa,

Am primit scrisorile din 20 si 27 August a.c. Nu ţi-am ràspuns imediat pentrucà vroiam sà-ţi scriu pe adresa lui Nicol de la Bologna pe care o consider mai certà.

1). Sugeràrile care ţi le-am fàcut pentru organizarea studentimei se referà pentru actualul cadru cu "mizerie materialà" şi "ortodoxie legionarà" de care am ţinut ~~xxxxx~~ şi ţin seamà.

2). Problema materialà care o relevi se poate rezolva in stil legionar in actualele imprejuràri.

a). Comprimarea necesitàtilor printr'o"tràire asprà şi severà a vieţii" adicà debarasaţi de tirania oricàrui viţiu(beţie,fumat,viaţa mondenà etc.)

b). Prin adoptarea sincerà a principiului cà "nici o muncà nu este rusinoasà".

b). Prin incercare de comerţ.

Alţii, pe care eu îi consider slabi si ràtàciti("Cubanii") au rezolvat aceastà problemà prin angajarea lor in diferite servicii de informaţii si spionaj. Eu repudiez organic aceastà sursà de existentà si nu voiu consimti vre odatà ca cea mai curatà Miscare sà devinà o pipinierà de spioni gata de a se angaja la oricine.Mà mâhneşte insà faptul cà urâţenia acestei indeletniciri nu este vàzutà in toatà hidoşenia sa nici de unele elemente leg. pe care le consideram curate,din care cauzà se nasc fel de fel de lamentàri.

Aceastà problemà s'a pus oridecàte ori s'a ivit o tentatie şi totdeauna am respins-o ca necadrând cu demnitatea legionarà.Penultima datà ai fost si tu de faţà cànd am discutat-o si hoarît asupra ei. Deci cand ţi-am dat sugestile am tinut seamà si de acestà realitate.

Pentru noi problema este clarà: acţionàm atàt càt ne permite "mizeria materialà" şi "ortodoxia legionarà" fàrà ca sà ne vindem sufletul.Totdeauna Miscarea Legionarà a actionat in aceste conditii càci totdeauna sàràcie a fost. Numai asa actiunea noastrà ar avea un merit si o semnificaţie.Nu putem noi actiona in asemenea conditii aspre,vor veni alţii mai vrednici si vor face treabà.Dacà nici acestia nu vor veni inseamnà cà neamul românesc incà nu are plàmânii desvoltati pentru a respira o inaltà spiritualitate ca aceea datà de Capitan. <u>De pe aceastà poziţie vom da noi lupta.</u>

Problema materialà de care vorbeşti nu poate avea o solutie colectivà. Fiecare legionar trebuie sà si-o rezolve pentru sinea sa,creindu-si in acelaşi timp si posibilitàti de actiune pentru Miscare.Cine nu poate rezista pe linia demnitàtii in Europa mai bine sà plece peste Ocean decàt sà se perverteascà in diferite servicii incompatibile cu onoarea Miscàrii Leg. vânzându-si sufletul.

3). Observatia ta in legàturà cu lipsa de entuziasm pentru lupta impotriva celorlalţi poate sà fie justà.Noi trebue sà ne punem intrebarea cu càt am contribuit sà potenţiem acest entusiasm.

4). Asupra conversaţilor avute cu diferitele persoane cànd ai fost la Roma incà nu am o idee clarà.Notele tale nu le-am primit iar Dl. Nicu din cauza diferitelor "spectre" nu prea a avut chef de vorbà.

<u>Acum in legàturà cu plecarea la Salò</u> .

Eu sunt hotarît sà plec de aici Duminicà Dimineata(11Sept.) iar de la Roma cu trenul diretto de searà(in momentul de faţà nu cunosc exact ora o va completa in P.S. Nicu).

(6)

Asteaptămă in gară la Bologna la mijlocul peronului unde se opreste trenul pentru a ne intalni si continua drumul impreuna pe via Verona pană la Desenzano. De acolo vom lua vaporul sau autobuzul. Telul este să fim la Salo in dimineata zilei de 12 crt. Acolo vom putea sta de vorba si in legatura cu eventualitatea plecării la Paris.

Si pe mine mă preocupă chestiunea cheltuelilor de transport. Trebue să fac vre un imprumut caci de la IRO nu sunt sperante. Pentru orice eventualitate te prezinți la Salo. la Ing. Fazi Margarit, Salita San Bartolomeo Nr..

Cu drag,

P.S. Nu stiu dacă ți-a dat Nicu pentru tradus versurile Prof. Haushofer scrise pentru Capitan.

15/III/1950 | 15 MARTIE 1950

Din scrisoarea unui preot roman din America catre Viorel Trifa.

Iubite Domnule Trifa,

Ma grabesc sa raspund scrisorii primita azi dela Matale. Inainte de altele: Te rog nu te simti intru nimic obligat "sa nu ma derangezi" sau sa-mi dai de lucru cu chestiuni personale. Cum stii sunt si eu, ca sa zic "din pacate" preot; si in aceasta slujba de peste 32 ani acum, am cautat sa fiu, cat am putut, de serviciu celor cari la un moment dat, au crezut ca as fi putut sa le ajut cu ceva. In afara de aceasta insa asta e slujba preotiei. Deci scrie oridecateori ai simti necesitatea ori ai avea dorinta.

Bucuros ca mai intrebat am sa incerc sa te clarific cat voi putea mai bine. Am avut cateva experiente, acum recent, cu unii romani sositi aici ca Displaced Persons, cari nu m'au suparat, ca nu erau de asa natura, dar m'au mirat si m'au pus pe ganduri, intrucatva. Oameni tineri cari au venit aici dupa ani de zile de pribegie si suferinti prin Europa si au ramas dezamagiti ca au gasit America exact contrarul asteptarilor lor.....? La ce s'au asteptat ? intrebam noi ?..Din raspunsurile incurcate reese ca la orice dar nu la primejdia de a lucra in fabrica sau altundeva "lucru manual". "Noi suntem oameni cu Universitate ;... si am fost siguri ca in America va fi lipsa de noi, la gazetele romanesti, in scoli, ca profesori sau in urmarirea profesiunil[illegible] pentru cari am fost pregatiti in scolile din tara noastra"...

Aproape fiecare are un aer de martir daca nu chiar de erou.. s'a jertfit "pentru neam"..a suferit si a indurat..e timpul sa i se dea cuvenita recunostinta. Lumea si mai ales romanii din America le "datoreaza mult" si nu fac nimica pentru a-i ajuta. Si uite asa mai departe.

Dta, dle Trifa, stii bine situatia mea. Eu am venit in State Unite in Nov.1923 in vremuri zise "normali" nu ca refugiat ci ca simp[illegible] imigrant, ca preot misionar trimis de o autoritate bisericeasca, cu insarcinarea sa preiau o parohie. Am sosit intr'o seara de inceput de iarna, tarziu, obosit mort, cu sotia si un copil mic, si cu o droaie de bagage, in orasul destinat unde nu cunosteam suflet de om si unde nu ma astepta nimeni. A doua zi mi s'a spus ca parohia are preot si nu au lipsa de serviciile mele. Nici prin gand nu mi-a trecut sa cer mila cuiva. Doar am rugat pe un roman mai vechiu pe acolo sa ma duca la biroul de angajare a unor fabrici de otel ca sa cer de lucru-ceeace omul a si facut. Am vorbit nemteste cu seful biroului i-am spus ca sunt preot dar fara parohie si avand familie de sustinut doresc sa lucrez, orice. Si am lucrat ca simplu muncitor, operand o masina oarecare. Am fost obiectul ridicolului si a rasului timp de saptamani pentru multi si indeosebi pentru Romanii ce lucrau acolo, dar nu numai ca nu mi-a pasat ci am ajuns sa fiu mandru. Experienta castigata atunci o consider intotdeauna ca randuita anume de Dzeu ca un mijloc mai mult la intelegerea mai bine a indatoririlor slujbei de preot. Ea mi-a dat un sens cu totul nou vietii si mi-a castigat o noua constiinta a resurselor pe cari inainte nu credeam sa le am si m'a facut sa ma simt mai sigur de mine insumi si sa privesc cu mai multa incredere viata. De

5/IX/950

5/IX/1950

CAZUL TRIFA

V.T. 5909 Detroit Ave
Cleveland, 2, Ohio

Cleveland, 29 August 1950

Dragă Neam Costache,

Am scris după sosirea mea lui Nicu. Nu am incă nici o confirmare a primirii scrisorii. Cred insă că o va fi avut.

Cum poate ați văzut din gazeta ce v'am trimis'o eu m'am oprit aici la Cleveland, unde lucrez la redactarea și administrarea gazetei SOLIA. Nu este o afacere din punct de vedere a câștigului material. Lucrând in fabrică aș putea câștiga dublu dar nu cred că sunt potrivit pentru munca de robot mecanic

Atmosfera de aici nu o cunosc incă indeajuns pentru a-mi da păreri definitive. Sigur că există mari deosebiri in felul de trai a celor ce s'au stabilit aici. Esențial mi se pare individualismul. Fiecare trăește in lumea lui și nu-i pasă de ceace se intâmplă cu vecinul. Un singur motor al existenței: banul care trebue să se câștige prin muncă. Nu stă nimeni degeaba; nu moare nimeni de foame.

Față de noui veniți există atitudinea despre care ați auzit: să intre in fabrică sau oriunde și să muncească. Unul odată sosit poate să stea in mijlocul și in legătură cu consângenii săi, ori poate să se retragă și să nu știe de nimeni. Il omoară insă singurătatea. Trăind cu ai tăi ești incă in legătură cu țara și cu amintirile. Faci cunoștințe și vorbești cu lumea. In afară nu ai aceste posibilități.

Cunoștințele noastre, Nae, Stelică, Chiacu etc. sunt bine, sănătoși dar nu se declară mulțumiți cu ceace au căpătat de lucru. Schimbă mereu spre a găsi ceva mai mult și mai bun. Asta face parte insă din viața americană. Foarte puține persoane aici au domiciliul stabil. Cei mai mulți și-au vândut de câteva ori și casa, dacă au avut-o.

Un alt fapt pe care noi nu il intelegeam destul este necesitatea in care se găsește cineva aici de a-și câștiga existența din primele zile ale sosirii. De aci incepe deja ritmul accelerat al existenței și cu toată buna voință greu mai rămâne timp pentru tine insuți, pentru meditație sau pentru activități extra. Puținele ore libere le folosești prin forța lucrurilor ca să te speli și să te odihnești.

Distanțele enorme fac apoi restul. In oraș trebue să călătorești ore, cu mașina, ca să-ți vizitezi cunoștințele. Ce să mai vorbim de alte orașe.

Cu formalitățile de ședere aici nu am făcut nici un progres. Până acum nu am primit incă numărul de inregistrare dela comisia de emigrare și dela controlul streinilor. Nu am nici o hârtie la mână.

Vă trimit regulat gazeta. O vom trimite tuturor refugiaților a căror adresă o vom avea. Incerc ca din punct de vedere redacțional să-i dăm o formă cât mai plăcută. Avem insă mari dificultăți cu cetitorii, cari nu inteleg necesitatea unei limbi românești ingrijite. Ar preferi să se scoboare gazeta la

livelul lor. Mă gândiam dacă ai vrea să scrii regulat poţi să faci o rubrică permanentă. Ar fi de ţinut in seamă următoarele:

a) Majoritatea abonaţilor trebue să inţeleagă despre ce problemă este vorba, deci trebue să se aleagă subiecte cari maim mult sau mai puţin să intereseze lumea lor.
b) Articolele să nu treacă de o pagină scrisă la două rânduri la maşină.

Eu cred că s'ar putea găsi o cale. Ar fi un frumos câmp de scris şi nu văd dificultăţi cari să impiedece lucrul acesta. Pentru cheltuielile de poştă vom face ceva, deşi gazeta e tare slab susţinută.

Am deschis subiectul acesta deoarece văd nevoia ridicării livelului gazetei. Probleme politice nu se pot discuta, aşa vrea stăpânirea. S'ar putea de exemplu incepe o interpretare a diferitelor fapte istorice trecute sau scrie despre literaţi romani. Gândeştete şi imi scrie.

Am primit scrisoare dela bădia Mile. Vrea să facă comerţ cu America. L'am indreptat la Batsu, care se pricepe. A fost Traian pe la mine. Dupǎ toate am inţeles că afacerile ii merg bine. In ce priveşte situaţia refugiaţilor in Europa el nu prea işşi dă seama de ralităţile. Americanii, şi el s'a americanizat total, cred că oamenii suferă foame pentrucă nu vor să muncească. Pentru mulţi pe aici nu există probleme ca negăsirea de lucru saa imposiblitate de a lucra pentru alte motive.

E trecut de miezul nopţii şi mâine trebue să mă scol de dimineaţă. Inchei deci cu cele mai bune urări de bine.

7

Tg. 9 Septembrie 1950

Dragă Viorel,

Am primit scrisoarea ta din 29 August a.c. Deasemenea am citit scrisoarea pentru toți trimisă la 29 Iulie crt. Nicu nu ți-a răspuns pentrucă aștepta să primească și randurile pe care le anunțai"pe curand". In legatură cu cele ce scrii:

1) Mă îngrijorează faptul că românii noștri s"au "americanizat" atat de mult încât îi lasă indeferent orice problemă românească. Acest lucru nu se întamplă cu ceilalți Balcanici stabiliți pe acolo. Iată de pildă Bulgarii inundează mereu Europa cu publicațile (ziare, reviste, broșuri și carți) care le editează în condiții excelente organizațile lor de acolo. Altă dată și Românii se prezentau bine. Acum din felul cum se prezintă foile lor arată o situație deplorabilă. Noi trebue să facem tot posibilul pentru a schimba această situație. Poate vom reuși caci în împrejurările actuale numai românii din America pot oferi, prin așezările lor mai compacte o oază românească și o bază de plecare.

2). Pentru acest motiv îți voiu da colaborarea pe care mi-o ceri pentru "SOLIA Imi scrii că majoritatea abonaților să înțeleagă despre ce problemă este vorba și să se aleagă subiecte care să intereseze lumea lor. Eu de aicea nu stiu ce i-ar interesa. Dar chiar dacă aș ti n'aș ține în totul seamă. Din felul cum apar gazetele lor deduc un lucru: nivelul lor din punct de vedere romanesc este ingrijorător de scazut. Noi nu trebue să coborîm la acest nivel pentrucă "sunt abonați". Dimpotrivă trebue să iesim din cercul vițios tragand în sus fără ca însă să se rupă contactul. Mie mi-ar fi greu să cobor pentrucă, după cum știi, am un stil mai abstract sau -ai să-i spunem- mai intelectualizat. Aș scrie stângaciu o limbă populară românească. In schimb pot scrie foarte bine în dialect fiindcă am copilărit cu Aromânii noștri. A doua greutate este ca să nu se scrie politică! Nu știu cum înțelege "stapânirea de acolo" această noțiune. Dar o gazetă fără ca să facă un fel de politică, fie și apolitică, mi s'ar părea fară sens mai ales în actualele împrejurări. Pentru mine este și mai greu pentrucă aceasta este specialitatea !!

3). Totuși încerc să țin seamă de aceste recomandari și fiindcă țin ca neaparat să se facă ceva îți trimit o serie de patru articole intitulate in general "Inimi mari de altă dată". Acest este titlul rubricei care se va menține în colț cât timp vor apărea aceste articole a căror titluri speciale sunt: I/ Adevărata dragoste de neam". II/ Unitate în limbă și destin". III/ Ctitoria românească". IV/ "Iar noi Epigonii". După cum vei vedea se ține seamă de neajunsurile situației de astăzi și mai mult sau mai puțin direct se sugerează prin pilbă un indreptar. Dacă și asta s'ar considera politică apoi nu am de să mai scriu. M'am străduit să redau ideile într'un stil mai puțin abstract dar nu stiu dacă am reușit. In orice caz eu am avut în vedere și alți cititori decat "abonații" tradiționali, mai ales dacă se urmărește ca gazeta să-si extindă sfera de influență.După cum se poate remarca în toate articolele se face legatură cu elementul Aromânesc. Asta pentru două motive: a) Intaiu pentrucă asa mă îndeamnă inima și nu strică, ca și cauza acestor români să fie cunoscută; 2). Pentrucă acolo se găsesc și colonii de aromâni care mi se pare ca și ei s'au "americanizat" sau mai bine zis "românizat"! Vreau să le stimulez puțin orgoliul de rasă, poate se vor da iar pe brazdă.

4). Ca semnătură am ales un nou pseudonim: "Lala Costa". In dialect numele propriu de Lala există dar are și sensul de "Unchiul Costa". Nu ți-am scris P. Verianu fiindcă deja este colorat și nici "Justin Sever" cu care am semnat a serie de articole pentru o agenție "Free Europe" care însă nu stiu dacă s'au publicat. Dacă însă pseudonimul "Lala Costa" ar avea ceva neajunsuri, poți folosi pe cel de "Justin Sever" sau "Nea C".

5). Nicu îți va trimite și un articol scris pentru numita agenție "Beția Puterii". Dacă acest fel de politică nu este impedicată de "stapanire" s'ar putea publica.

6). Deasemenea ar fi bine dacà s'ar putea reproduce din Interviewul acordat periodicului "Macedonia" care apare la Indianapolis în limba Engleză(numarul I vol. II din Maiu 1950) partea în legatură cu elementul Aromânesc. Eventual sà nu se semneze numele meu dacà prezintà neajunsuri. In orice caz, ar fi necesar màcar sà se semnaleze apariția printr'o scurtà informație. Nicu îți va trimite un exemplar din Macedonia și textul romànesc al parții care ar trebui reprodusà.

7). Poți trimite "SOLIA" direct pe adresa noastrà. Dar aceastà adresà nu o treci în registrul de adrese al Redacției. Deasemenea Nicu îți va da o serie de adrese de la Bàeții nostri din Macedonia, Austria, Germania și Franța pentru a trimite gazeta.

8). Textele franceze din articole le poți traduce dacà crezi necesar.

9). Sà facem totul ca sà înlocuim jargonul cu care sunt scrise foile românești din America fiindcà este o rușine.

Aștept știri,
Cu drag,

Bàeților de acolo multe salutàri. Intre timp, cred cà a venit și Cuțumina care s'a îmbarcat la 2 Sept. din Germania. Scrie-mi ce posibilitàți de arganizare ar fi acolo.

Copie

Tg 7 Oct 1950

Dragul meu

Încă n'am primit răspuns la scrisoarea mea din 9 Sept. ac [illegible] care ți-am trimis articolele cerute. In schimb am primit numărul 1 Oct. 1950 al „Solia" [illegible] pe cale aceasta din care am dedus, în urma publicării articolelor [illegible] și „Adevărata dragoste de neam" că ele corespund vederilor redacției.

Pentru aceasta îți trimit încă un articol din seria „Primii mari de altă dată" intitulat „[illegible] Domnească" care trebue să fie al [illegible] publicat adică înainte de includerea în articolul [illegible].

[illegible] legătura ar fi bine să intercalezi la articolul [illegible] înainte de ultimele două rânduri care încep cu cuvintele „[illegible]" următoarea frază:

„Nu se negăsi o inimă caldă de conducător ca a lui Cuza Vodă care să aprindă și să întreţină flacăra credinței naționale [illegible] mai risipiți dintre Români?"

Deasemenea să se introducă numele lui „Alexandru Odobescu" înainte de Gheorghe Coșbuc.

Tot aci îți trimit articolul „Tragedia [illegible]" care face parte din cealaltă serie. Nu știu dacă s'a publicat pentru rubrica [illegible] „Macedonia" [illegible] [illegible] mai [illegible] la [illegible] actuale. Tu faci [illegible] [illegible] redacta.

Acum câteva observațiuni [illegible] înfățișarea gazetei.

1) Din cauza literei [illegible] [illegible] un aspect cam monoton. Nici cerneala nu se imprimă bine de multe ori. [illegible] că literele de tipar sunt [illegible]

9

2) Se remarcă o îmbunătăţire în ansamblu şi varietate de conţinut dar încă n-a căpătat forma cea mai desăvârşită. Poate ar fi mai bine ca cel puţin pag. I să aibă un caracter mai sobru. Eu nu cunosc gustul american în conducerea de redacţie dar „Solia" este un organ al Episcopiei şi trebuie să aibă ceva din decenţa păstorului de suflete.

3) Pe prima pagină ar fi de ajuns [illegible] o singură fotografie care să concentreze atenţia. Pe celelalte ~~[illegible]~~ mai bine variaţia.

4) Rubricile „Chestiuni actuale" şi „[illegible]" fiind paralele şi culese amândouă pe două coloane, par nişte perdele lăsate pe faţa gazetei, fapt care îi dă un aspect posac. N-ar fi mai bine ca rubrica „Chestiuni actuale" să se [illegible] pe o singură coloană? Rubrica „[illegible]" este bună fiindcă are varietate şi este redată într-o formă uşor de înţeles.

5) Nu ştiu câţi sunt aceia care [illegible] acest săptămânal. Cred că ar fi bine dacă aţi putea introduce la subsolul pag. I „foiletonul" sau bucăţi alese din scriitori români. De pildă era mult mai estetic dacă „[illegible]" se publica pe pag. I decât la pagina unde se pun reclamele, [illegible] când introduceţi foiletonul. Rubrica „[illegible]" [illegible] şi [illegible] „pe un picior".

6) Comunicatele şi anunţurile [illegible] ar fi bine să se pună pe altă pagină, afară de cele cu totul excepţionale. Atât deocamdată. Pentru celelalte

6.) [illegible]

1 10

Tg. 9 Septembrie 1950

Dragà Viorel,

Am primit scrisoarea ta din 29 August a.c. Deasemenea am citit scrisoarea pentru toți trimisă la 29 Iulie crt. Nicu nu ți-a ràspuns pentrucà astepta sà primească și randurile pe care le anunțai "pe curand". In legaturà cu cele ce scrii:

1) Mà îngrijoreazà faptul cà romànii nostri s'au "americanizat" atat de mult incât îi lasà indeferent orice problemà româneascà. Acest lucru nu se întamplà cu ceilalți Balcanici stabiliți pe acolo. Iatà de pildà Bulgarii inundeazà mereu Europa cu publicațile (ziare, reviste, broșuri și carți) care le editeazà în condiții excelente organizațile lor de acolo. Altà datà și Românii se prezentau bine. Acum din felul cum se prezintà foile lor aratà o situație deplorabilà. Noi trebue sà facem tot posibilul pentru a schimba aceastà situație. Poate vom reuși caci în împrejuràrile actuale numai românii din America pot oferi, prin așezàrile lor mai compacte o oazà româneascà și o bazà de plecare.

2). Pentru acest motiv îți voiu da colaborarea pe care mi-o ceri pentru "SOLIA Imi scrii cà majoritatea abonaților sà înțeleagà despre ce problemà este vorba și sà se aleagà subiecte care sà intereseze lumea lor. Eu de aicea nu stiu ce i-ar interesa. Dar chiar dacà aș ti n'aș ține în totul seamà. Din felul cum apar gazetele lor deduc un lucru: nivelul lor din punct de vedere romanesc este ingrijoritor de scazut. Noi nu trebue sà coborîm la acest nivel pentrucà "sunt abonați". Dimpotrivà trebue sà iesim din cercul vițios tragand în sus fàrà ca însà sà se <u>rupà contactul</u>. Mie mi-ar fi greu sà cobor pentrucà, dupà cum știi, am un stil mai abstract sau -ai sà-i spunem- mai intelectualizat. Aș scrie stângaciu o limbà popularà româneascà. In schimb pot scrie foarte bine în dialect fiindcà am copilàrit cu Aromânii nostri. A doua greutate este ca sà nu se scrie politicà! Nu știu cum înțelege "stapânirea de acolo" aceastà noțiune. Dar o gazetà fàrà ca sà facà <u>un fel de politicà</u>, fie și apoliticà, mi s'ar pàrea fara sens mai ales în actualele împrejuràri. Pentru mine este și mai greu pentrucà aceasta este specialitatea !!

3). Totuși încerc sà țin seamà de aceste recomandari și fiindcà țin ca neaparat sà se facà ceva îți trimit o serie de patru articole intitulate în general "<u>Inimi mari de altà datà</u>". Acesta este titlul rubricei care se va menține în colț cât timp vor apàrea aceste articole a càror titluri speciale sunt: I/ Adevàrata dragoste de neam". II/ Unitate în limbà și destin". III/ Ctitoria româneascà". IV/ "Iar noi Epigonii". Dupà cum vei vedea se ține seamà de neajunsurile situației de astàzi și mai mult sau mai puțin direct se sugereazà prin pilbà un indreptar. Dacà și asta s'ar considera politicà apoi nu am de sà mai scriu. M'am stràduit sà redau ideile într'un stil mai puțin abstract dar nu stiu dacà am reușit. In orice caz eu am avut în vedere și alți cititori decat "abonații" tradiționali, mai ales dacà se urmàrește ca gazeta sà-și extindà sfera de influențà. Dupà cum se poate remarca în toate articolele se face legaturà cu elementul Aromânesc. Asta pentru douà motive: a) Intaiu pentrucà asa mà îndeamnà inima și nu stricà, ca și cauza acestor români sà fie cunoscutà; 2). Pentrucà acolo se gàsesc și colonii de aromâni care mi se pare ca și ei s'au "americanizat" sau mai bine zis "românizat"! Vreau sà le stimulez puțin orgoliul de rasà, poate se vor da iar pe brazdà.

4). Ca semnàturà am ales un nou pseudonim: "Lala Costa". In dialect numele propriu de Lala existà dar are și sensul de "Unchiul Costa". Nu ți-am scris P. Verianu fiindcà deja este colorat și nici "Justin Sever" cu care am semnat a serie de articole pentru o agenție "Free Europe" care însà nu stiu dacà s'au publicat. Dacà însà pseudonimul "Lala Costa" ar avea ceva neajunsuri, poți folosi pe cel de "Justin Sever" sau "Nea C".

5). Nicu îți va trimite și un articol scrîs pentru numita agenție "Beția Puterii". Dacà acest fel de politicà nu este impedicatà de "stapanire" s'ar putea publica.

11.

6). Deasemenea ar fi bine dacà s'ar putea reproduce din Interviewul acordat eriodicului "Macedonia" care apare la Indianapolis în limba Engleză(numărul I ol. II din Maiu 1950) partea în legatură cu elementul Aromânesc. Eventual sà nu se semneze numele meu dacà prezintà neajunsuri. In orice caz, ar fi necesar màcar sà se semnaleze apariția printr'o scurtà informație. Nicu îți va trimite un exemplar din Macedonia și textul romànesc al parții care ar trebui reprodusà.

7). Poți trimite "SOLIA" direct pe adresa noastrà. Dar această adresà nu o treci în registrul de adrese al Redacției. Deasemenea Nicu îți va da o serie de adrese de la Bàeții noștri din Macedonia, Austria, Germania si Franța pentru a trimite gazeta.

8). Textele franceze din articole le poți traduce dacà crezi necesar.

9). Sà facem totul ca sà înlocuim jargonul cu care sunt scrise foile românești din America fiindcà este o rușine.

Aștept știri,

Cu drag,

Bàeților de acolo multe salutàri. Intre timp, cred cà a venit și Cuțumina care s'a îmbarcat la 2 Sept. din Germania. Scrie-mi ce posibilitàți de arganizare ar fi acolo.

4

SOLIA ROMANIAN NEWS

Published by The Romanian Orthodox Episcopate of America
6201 Detroit Ave.
CLEVELAND 2, OHIO
16

CAZUL TRITA

13 X / 1950

Pr. 9/X/1950.
R 13/X/950.

Cleveland, 5, Oct. 50

Dragă Nea Costache,

Nu am primit confirmare la scrisoarea ce am scris-o, cred acum vre-o 10 zile. Sper că ați primit-o la vreme. Am trimis cu titlul de experiență și o gazetă cu poșta aeriană. In scrisoare pusesem și câțiva dolari pentru cheltuielile de poștă.

După cum ai văzut am inceput publicarea articolelor. Văd că sunt primite cu interes și salutate cu bucurie de cei cu un pic de glagore pe aici prin Cleveland. Coloana din dreapta de pe pagina a doua o ai la dispoziție, așa că gândește-te ca să nu rămână fără material. Eventual se pot lua figuri istorice, sau ce vrei.

Articolul cu Beția Puterii l'am pus la "DUHUL BLANDETEI", rubrică ce se face insă fără semnătură din cauza tonului oarecum polemic al articolelor ce se scriu in ea. Comitetul nu ar vrea ca să se deschidă cazuri de polemică individuală. In orice caz gazeta comunistă "Românul American" a scris un violent articol contra Păr. Trutza legându-se de articolul in chestiune. Il citez:

„La rubrica lor "Cu duhul blândeței" scribii și stăpânii SOLIEI s'au uitat in oglindă și apoi au scris un articol pe care l'au intitulat "Beția Puterii".

„Intr'un mod insultător și printr'o falsificare exemplară a vieții fruntașului forțelor păcii din toată lumea, Stalin, acești domni se descriu pe ei singuri așa incât nu se poate mai bine. Descrierea lor se aplică in special autocratului dictator, preotului Ioan Truța, cel mai insemnat vârf al forțelor reacționare și profasciste din grupul român american"

Si apoi articolul continuă pe linea aceasta.

N'a fost nici un bucluc și nu mi s'a făcut vre-o observație. Am transmis insă textul gazetei ca să te informez pe dta să știi că orice se scrie este imediat luat la ochi.

Acum o altă chestiune ce prezintă un pic de importanță și de urgență. Noi scoatem un calendar anual, destul de cunoscut și de răspândit in America. Aș vrea să rezerv câteva pagini AROMÂNILOR. Mi-ar trebui pentru asta câteva fotografii cu persoane, grupuri, porturi, sate etc pentru a face 4 clișee potrivite pe câte un sfert de pagină. Iar restul, ca text, ceva din viața lor, intrețesând și probleme dar bătând spre curiozitate, spre senzațional, spre caracteristic. Numai așa se vor ceti și interesul este ca să se citească de majoritatea Românilor, <u>muncitori in fabrici</u>, cari de abia mai știu românește.

Gândește-te cum s'ar putea face asta și dacă ai ceva fotografii sau ilustrații trimitemi-le. Dacă vrei poți scrie articolul sub LALA COSTA sau cum vrei. Insist insă, pentru stilul popular și pentru lucru concret-interesant deoarece aici absolut <u>nimeni nu se ocupă de probleme</u>. Pentru a strecura o idea trebue să pleci dela concret dela fapte mărunte și interesante ca să oprească atenția omului grăbit.

Personal am fost inscăunat oficial la postul de Redactor și Secretar al Consiliului episcopesc, adică al <u>Biroului Episcopiei</u>, ca ajutător al Păr. Truța.

Nae și Stelică sunt prin California. Nae poate va veni prin părțile mele. Din Argentina am primit ceva scrisori dela dl Lefter și Palaghiță, referitoare la Biserica de acolo. Vor avea tot sprijinul Episcopiei Americane și al Soliei.

De Visarion nu mai aud nimic, nu știu unde este.

Salutări Sultanului și tuturor
ca drag
[signature]

Nu știți unde mai e [illegible]? [illegible] ce puteți să-mi trimiteți informații asupra o țării [illegible] [illegible]

Tg.13 Oct.1950

Dragà Viorel,

Am primit scrisoarea ta din 5 Oct. a.c. In schimb n'am primit-o pe cea mai importantà, adicà pe aceea care mi-ai trimis-o cu zece zile mai înainte și în care pusesești "câțiva dolari pentru cheltueli de poștà".Se vede cà a fost sustrasà. Pe viitor dacà vrei sà trimiți așa ceva, ar fi bine sà folosești un drum mai sigur.

Acum în legàturà cu colaborarea pe care mi-o ceri pentru calendarul "Soliei".

1)- Clișeile cu vederi și figuri armânești, ți le-am trimis direct pe calea obișnuità.N'am folosit "via aerea" càci ar fi costat mult. Sper insà sà le primești la timp.

2).- Textul ți-l trimit alàturat. Nu știu însà dacà và va conveni.Tu ai dreptate când recomanzi sà se scrie ceva "bàtând spre curiozitate, spre senzațional, spre caracteristic" ca sà,poatà fi cititá de "muncitorii din fabrici".Eu insà nu pot face așa ceva și asta pentru mai multe motive.

1) Nu vreau sà cobor la "curiozitate și senzațional" o problemà pe care o consider serioasà și în actualele împrejuràri chiar tragicà.

2).In acest caz intereseazà mai puțin "muncitori din fabrici".Mai mult mà preocupà càrturari, preoți,învàțàtori, profesori, studenți de acolo sau din altà parte care cunosc așa de puțin "din trecutul ~~xxxx~~ și viața Aromânilor". Vreau sà le dau material ca sà-l aibà eventual în preocupàrile lor.

3).In actualele împrejuràri, comitetul redacțional de acolo trebue sà deschidà mai mult unghiul preocupàrilor. Publicațile din America acum trebuesc fàcute pentru toți Românii din lume, càci sunt singurele care poate face aceastà misiune în momentul când statul oficial este bolșevizat. Golul trebue reaparat umplut.Sà và gândiți dacà ați putea edita o micà bibliotecà "pentru toți" pentru probleme românești.

4).Din calendarul"Soliei" mà gândesc sà se trimità și în Macedonia astfel ca cele scrise despre ei sà conținà ceva mai substanțial pentru a-i stimula.

5).Știu cà multe cercuri stràine(Americani,francezi etc.) cautà material despre elementul nostru.Este bine deci și din acest punct de vedere sà fie publicat,chiar dacà n'ar fi alți cetitori.

6).Pentru calendar nu stricà dacà alàturi de atâtea curiozitàți ar avea și ceva probleme mai serioase,etc.etc.

Singura greutate serioasà pe care o vàd este faptul cà articolul este cam lung (adevàrat studiu).S'ar putea reduce dar eu nu mà îndur pentrucà consider tot ce am pus absolut necesar. Eventual s'ar putea reduce pasagile care ți le însemnez cu o acoladà trasatà cu creionul. In cazul când nici așa nu se poate atunci sà-ți serveascà ca material pe baza càruia sà faci tu unul așa cum vrea redacția.Eventual l'ai putea publica succesiv în 7 articole în gazeta "Solia" dupà ce se va termina materialul de la rubrica "Inimi mari de altà datà" sub o nouà rubricà intitulatà: "Sà ne cunoaștem neamul" sau ca foileton începând din prima paginà la subsol și reproducând și clișee.

Eu însà cred cà ar fi mai bine în Calendar. Deasemenea l'aș destina ca material introductiv la "Mica Antologie Aromâneascà" care am aranjat cu Virgil Mihàilescu sà o editeze în cadrul Bibliotecei române ~~din~~ la Freiburg. Imi scrii din timp cum s'a rezolvat chestiunea ca sà stiu.

Acum alte chestiuni:

1) Ce dedesubt are ultima màsurà descriminatorie în legàturà cu emigrarea Naziștilor,comuniștilor și fascistilor în Statele Unite? Leg. sunt cuprinși în aceste dispozitii?

2).Trimite ziarul "Românul American" dacà nu regulat cel puțin numàrul cu pricina. 3).Dacà articolul "Aspecte din trecutul și viața Aromânilor" apare în Calendarul Soliei poate fi semnat cu numele întreg, cu inițialele C.P., cu P.Verianu și chiar cu"Lala Costa". Din toate tu ai latitudinea sà alegi care convine mai bine redacției.Dacà va apàrea în gazetà atunci se va pàstra numele "Lala Costa".

13

4). Pentru informații asupra bisericei Ortodoxe din Paris i-am scris zilele trecute Ing. Demostene Nacu sà ți le dea. I-am spus sà se punà în legàturà cu tine și eventual sà colaboreze la gazetà. I-am dat adresa ta. Adresa lui este Ing. Demostene Nacu "EAU VIVE" SOISY sur SEINE/ SEINE et OISE -France-

5). Adresa lui Tànase ți-am trimis-o prin scrisoarea cu care ți-am expediat-ø articolul "Tragedia Impràștierii și "Imbràțișeare Domneascà". Cred cà a-i primit-o. In orice caz ea este Sonnenstr. 34/I ,Innsbruck-Tirol-Austria (bei Weis).

Multe salutàri de la Ghițea și de la ceilalți bàeți. Salutàri celor de acolo Ești în corespondențà cu ei?

Cu drag,

P.S. Dacà Nicu o sà aibà la el o fotografie cu fetele la fântânà din Veria îi vei da preferințà càci este ineditá și noi avem interesul sà se punà în circulație cât mai multe și variate figuri sau vederi Aromânești.

2). Atenție la greșelile de mașinà pe care le face Nicu.

3). Ți-am pus în acoladà și jertfa femeilor din Zalonga și descrierea vieței familiare în timpul Ernei. De nevoie! Càci aceste pasagii au caracteristicul și senzațional de care scriai, bine înțeles în formà decentà.

4). Scrii cà gazeta nu face politicà"Ce este cu apelul comitetului "pt.Taft? sau este reclamà?

5). Trimit o poezie de a lui G.Perdichi care mi-a trimes de mult. Cred cà se poate publica. Trimite și lui gazeta. Adresa este: George Perdichi -1618 Franklin Av WACO, Texas -

3/XI/950

Dragà Viorel,

Deşi încà n'am primit confirmarea primirii articolului pentru Calendarul "Soliei" şi cliseilor respective, totuşi îţi trimit alàturat alte 5 articole şi anume: 1)"Libertate sau moarte", 2 Sinistra Jonglerie, 3) Cârjele Colosului, 4)Jargonul Progresist şi 5) Pàrinteasca Dimândare.

Nu ştiu dacà toate ar fi potrivite pentru gazeta de acolo. Tu ai latitudinea sà publici care convine Gazetei. Eu ţi le-am trimis ca sà ai material la dispoziţie şi sà contribui cu ceva ca Gazta sà ia un aspect din ce în ce mai perfecţionat.

Ţi-aş fi trimis mai multe articole pentru coloana "Inimi mari de altà datà". Dar n'am nici o carte de istorie -cât de simplà- ca sà-mi procur anumite date pe care nu le reţin în memorie.

Articolul "Pàrinteasca Dimândare" ar pàrea în coloanele "Soliei" ca şi cum ai "vorbi de funie în casa spânzuratului". Şi totuşi cu anumite menajamente îl consider necesar. In chestiunile esenţiale nu trebue ţinut prea mult seamà de susceptibilitàţi. Altfel gazeta de acolo nu şi-ar îndeplini misiunea principalà şi n'ar avea rost. Deaceea am ràmas surprins, cà într'un numàr al gazetei voastre se spunea în articolul "Batrâni şi Tineri"(mi se pare cà tu eşti autorul)Nr.37."S'a pierdut limba şi s'a pierdut ideia naţionalà româneascà între tineri şi este oarecum natural pentrucà ei sunt nàscuţi şi crescuţi americani"(!).

Dece este natural? Poate sà fie fatal! Şi împotriva acestei fatalitàţi luptà şi gazeta Soliei cât poate.

Aşa vàd eu rostul gazetei scoasà de biserica româneascà. Càci limba cu credinţa ortodoxà sunt strâns legate. Dacà se pierde una se pierde aproapea automat şi celalte. Pentru aceasta îţi trimit "Pàrinteasca Dimândare".

In legàturà cu aceasta: Versurile poetului basarabean le-am citat din memorie. Deaceea nu ştiu dacà sunt exact redate. Deasemnea nu-mi amintesc cu certitudine numele: Este Donici? Ciobanu? Stabileşte exact şi complecteazà. Asta biene înţeles dacà convine ca articolul sà se publice .

- Din cele ce scriu bàeţii de la Paris şi din cele spuse de mulţi pelegrini veniţi din Austria şi Germania (am vorbit şi cu Racoveanu), rezultà cà este un adânc riveriment în lumea legionarilor în legàturà cu ràtàcirile "siniştrilor". Cu altà ocazie mai multe amànunte.

Scrie ce-i pa acolo cu discriminàrile şi dacà tu -cum este de aşteptat- ai avut ceva delaţiuni "sinistre". Cu bàeţii de acolo eşti în contact. Salutàri de la toţi pentru cei de acolo.

Cu drag,

P.S. Articolele au fost scrise cam în grabà. Fà-le toaleta,punând unde trebue punctuaţia necesarà. Şi mai ales fi atent la greşelele de maşinà care le face Nicu.

- Dece gazeta nu dà mai multe ştiri din Ţarà? Este biaa sà faceţi aşa cum se fàcea la"Ţara!"

- Am vàzut într'un numàr al Soliei cugetàri de a lui Victor Eftimiu. Tocmai pe el l'aţi gàsit? Puteţi reproduce din alţi cugetàtori români, Pârvan etc.

ERATA - In articolul "Unitate în limbà şi destin" s'a scris din eroare armatori în loc de armatolii care cum se ştie a fost un fel de miliţie naţionalà a Aromânilor".

Dacà crezi necesar s'ar putea face retificarea.

- Ultimul numàr de gazete care l'am primit este cel de la 8 Oct.(Nr.38). Dece întârzie atât ?

15

Oz. 18/XI/950
R 27/XI/950

12 Nov. 1950

Dragă Nea Costache și dragă Nicule,

Am primit până acuma :

Gazeta dela Philadelphia, articolul "aspecte dei viața Aromânilor", Anticomunismul sufletului balcanic și seria de articole Justin Sever. (din povarace)

Mă mir că nu ați primit, pe adresa din Tagliacozzo o scrisoare a mea cu lămuriri asupra vieții de aici și cu tăeturile -clișee ce mi le-ați trimis și despre care am scris că nu le putem folosi. Am reținut aici numai fotografia originală Verria singura ce se poate reproduce in condiții mai omenești și are apoi avantajul ineditului. Vă rugasem dacă mai aveți ceva inedit, să-mi trimeteți.

Acuma privitor la publicarea articolelor :

Sunt in curs de paginație și la ultima ședință am "divizat" materialul. Nu vom avea loc suficient pentru a publica in calendar articolul intreg. Voi face o reducere informativă vorbind de Românii de pretutindenea. Calendarul nostru va avea in total o sută nouăzeci până la 200 de pagini din care 40 sunt partea oficială, 50 sunt reclame, 50 fotografii de grupuri românești și de abia restul va fi utlizat pentru o parte literară cu poezii și fotografii de grupuri românești din streinătate. S'a stabilit principiul că să nu se treacă in genere peste 2-3 pagini cu o problemă.

In ce privește articolele celelalte desigur nu sunt in nota gazetei și in spiritul american , Inimi mari de altă dată au fost mult mai aproape de ceace pot pricepe și de ceace trebue să li se dea celor de aici . Anumite stări de lucruri repet că numai dela fața locului se pot vedea. Ca și chestiunea desnaționalizării tineretului, și cea a limbei românești sunt probleme pe cari văzându-le la fața locului iți dai seama de ce sunt naturală și nu fatale anumite pierderi in câmpul național.

Si să nu imi uit. Articolele semnate Justin Sever sunt anume scrise pentru noi sau sunt o repetiție dela Free Europe? Nu cred că ar fi potrivit ca noi să le publicăm dacă acolo s'au trimis deja mai inainte. Asta și pentru identitate dar mai ales pentrucă cei de acolo nu sunt in relații prea dulci cu presa română din America și nici cu comitetele româno-americane.

Articolul il vom pune in gazetă ca rubrică nouă "Foileton" pe pagina 3a jos unde se publica odată Congresul Episcopiei. Pagina intâi este dedicată deocamdată fără posibilități de schimbare, oficioaselor.

Am inceput o campanie, veți vedea din gazetă, pentru ajutorarea refugiaților români din toată lumea. Vom strânge ceva dar mult mai puțin decât eu mă așteptam. Si in Italia va veni desigur ceva. Stăm insă la mare indioală prin care organizații să facem distribuția " Comitetul din Via Babuino" Church World Service-Bagnoli" sau "Comitetul Ortodox a lui Engalicev și Orlov -rus". Noi trebue să lucrăm prin "organizații". De cumva găsiți o soluție alta și care să ne dea garanția că banii vor merge la bolnavi, familii cu copii și cei cu dadevărat lipsiți spuneți-mi.

M'am interesat la bancă despre trimiterea banilor in Italia și mi s'a spus că nu se plătește. La 5 dolari aproape 2 dolari se pierd cu cheltuielile de poștă. Fac acuma o incercare cu această scrisoare trimițându-vă 5 dolari pentru cheltuielile postale "registred valoare return ".

Pe aicia așteptăm furtună in sânul Episcopiei. Opoziția

a recurs la un mijloc cu totul neașteptat : unul s'a dus in țară și a fost sfințit Episcop de Bălan și acuma vine să depună și să cateriseasca pe Truța și pe toate elementele mai de vază anticomuniste. Desigur nu vor reuși decât să se facă de râs dar ne dau de lucru și turbură acțiuni mult mai sănătoase deja incepute (colecta de ajutorare, biblioteca, redactarea in spirit mai gazetăresc a Soliei etc).

Numărul viitor avem in gazetă primul articol al seriei Justin Sever. Vor urma și celelalte. Gazeta de aici pleacă regulat dar de multe ori intârzie din cauza orarului de plecare a vapoarelor. Cu posta aeriană taxează gazeta la greutate, ca și când ar fi scrisoare, de aceia nu am putut trimite foi peste apă pe această cale. Aș fi făcut această excepție pentru voi dar cei dela administrație se plâng uneori de prea mari cheltuieli postale. De fapt scriu foarte mult in poștă aeriană..

Ctin Popovici

Nae Smărăndescu a trecut pe aici. Poate să se oprească la o fabrică in zona noastră. Nu s'a decis incă. Stelica este prin West sănătos insă un pic deziluzionat de oameni și de românii de pe aici.

Scrieți-mi și noutăți personali. Cine mai este prin Italia, cine a plecat și cine e pe cale de plecare? Ce fac cei din Bologna? Mioara nu mi-a răspuns la scrisoare Ce face Temelie? Mi-a scris Dinu Adam. Gregorian imi scrisese la inceput dar poate că realismul meu in ce privește distribuția Țării pe aici să-l fi amărât. Mai apare Țara ? Nu primim nici un număr.

Lui Perdichi i-am trimes deja de mult gazeta. Este abonat in regulă. Voi publica și poezia. De mai aveți și altele trimiteți-mi ca să pot alege.

Mi-a scris câteva rânduri Nașu. Nu am vești deloc dela Bagnoli. Am cerut și un tablou a celor din Câmp ca să văd de le putem ajuta ceva. Mai este pe acolo Pitulea?

Inchei că mai am incă de scris 2 articole și este ora 2 noaptea. Mai gândește-te și dta, Nea C., la imbunătățiri și la articole. Chiar dacă nu totdeauna pot realiza, părerile imi sunt, mie (și altora) binevenite. Articolele la fel .
(ce ce imi scrii)

Cu mult drag

Viorel

1/ Am scris și lui Dodu.
2/ Cred că la Tagliacozzo [illegible] [illegible] poștă în [illegible] de bani..

[. 19.

ROMA 27/XI/ 950

Papanace Ctin

Dragà Viorel,

Am primit scrisoarea ta 12 crt. precum și cei 5 Dolari care ai anexat pentru
cheltuelile de corespondentà. In schimb n'am primit pana acum scrisoarea anterioarà
la care anexai si cliseile trimise. Dacà ai trimis-o pe via aerea si până acum n'a
sosit atunci ipoteza ta cu sustragerea corespondentei pentru bani se intàreşte.
De marcat este cà pana acum acest lucru mi s'a intamplat numai mie fapt care relevà
caracterul local. Dar s'ar putea presupune si altfel de sustragere. In legàturà cu
chestiunile care le ridici:

1) Cu articolele trimise -cum ti-am mai scris- tu poți face cum se potriveste
mai bine cu țelurile gazetei. Eu am vrut numai sà te ajut în sarcina care ti-ai lu
at-o pentru a-ți consolida poziția acolo si a da incurajare oricàrei actiuni cons
tructive. Ultimaserie a articolelor semnate Justin Sever au fost scrise pentru Soli
in ipoteza cand ea își làrgeste perspectiva pentru a deveni si o gazetà a românilor
din exil. Pentru pozitia de panà acum, recunosc si eu cà s'ar potrivi foarte putin
cu nivelul cititorilor de acolo mai ales unele din ele "Jargonul progresist", Câr-
jele Coslosului" etc. Pentru Free Europa am scris prima serie "Beția Puterii", Tra-
gedia Dispersiunei", Anticomunismul sufletului balcanic" . Dar mi se pare cà Grega
rian care mi le-a cerut nu mi le-a dat din cauzà cà plecase la Bagnoli. In legàturà
cu ajutoarele pe care Episcopia de acolo vrea sà le distribue de sàrbàtori la rom-
mâni, îți comunic urmàtoarele: Chestiunea este intrucatva gingaşe. Ca români ar/
trebui sà se foloseascà comitetul român de aici. Dar dupà cum stii acest comitet
fiind al catolicilor nu prea manifestà obiectivitatea necesarà în distribuirea aju-
toarelor la refugiați. Mi se pare cà confesiunea cuiva joacà un rol. Està sigur cà
nu se va repeta si cu distribuirea fondurilor Episcopiei voastre acelaş lucru?

2). Cu biserica rusà và leagà afinitàtile ortodoxiei si desigur subiectivitatea
amintità mai sus va lipsi. Dar pare cà nu merge din punct de vedere național. Nicu
a vorbit cu Printul Engalicev cà ar face cu plàcere serviciul de distribuire la
românii ortodoxi dacà pachetele ar fi mici. Chestiunea deci o soluționeazà Epis-
copia. Pentru garantarea unei distribuții mai obiective eu aş spune sà recomandat
-dacà nu vine cineva de acolo aici- vre'un bàeat de ai nostri care sà asiste ca re
prezentant al nostru la aceastà distribuție fie cà se face prin comitetul român ca
tolic fie prin comitetul ortodox. Asta numai dacà credeți cà respectivi ar accepta
o asemenea soluție. Nicu îți va da relații ~~mai~~ speciale fiindcà el cunoaşte chesti
unea mai bine.

3). Pàcat cà si biserica de acolo se gàseste in fràmântàri. Lupta cu oficiali-
tatea din Țarà nu o consider grea dacà acolo la voi s'ar restabili unitatea aşa
cum rezultà din procesele verbale ale congresului. Pàcat cà Mitropolitul Puiu Visa
rion n'a avut ponderea necesarà spre a nu se làsa manevrat si antrenat de aventuri-
eri. Dacà ar fi ràmas la Viena pe poziția noastrà fermà acum alta ar fi fost situa
tia atat a lui cât si a bisericei ortodoxe din stràinàtate. Nu stiu dacà Nacu ți-a
trimes ceva de la Paris in legàturà ~~xxxxxx~~ cu biserica ortodoxà. De Visarion am
aflat cà ar fi la Nissa.

4). Noutàți de aici: ducem viața pe care o cunoşti. Cei asistiți de IRO si pare
sigur cà din Ianuarie 1951 nu vor benificia de asistentà decat bàtràni si bolnavi.
Asa cà perspectivele devin tot mai intunecate. Tràim ca pàsàrile cerului. Cei de la
Bagnoli sunt tot pe acolo. Pitulea are nevasta bolnavà în spital de pleurezie. Poți
sà-i scrii dacà voi i-ați putea furniza ceva medicamente. Pe Anghel l'am vàzut
acum 2 sàptàmani. Venise sà-si ia ràmas bun pentrucà i s'a aprobat împreunà cu al-
ți 7 români plecarea in Canada. Mi-a cetit scrisoarea primità de la tine. Zilele
acestea urma sà se îmbarce. Pe la Mioara am fost întrecere pe la începutul lui Oct.

Mi-a spus cà a primit scrisori si gazeta. Isi aduce aminte cu drag de tine. A ràmas însà decepționatà mult de prietenii comuni pe care îi aveați. Se plângea cà alor comportare din ultemele luni au amàrât-o profund. Aceștia -este vorba de soții V. au emigrat âmum cateva luni în Cile. Cat priveste faimosul "Temelie" de care te interesezi aflu de la bàeți cà se gàseste la "temelia" tuturor denunțurilor iar autoritàtile respective pun "temelie" în tot ce spune. Cred cà-și muscà unghile cà n'a știut nimic de tine și cà ai reușit sà-l duci fața și ochilari tài de "raggionier"! Ți-am amintit de el fiindcà ~~imaginea~~ întrebi și fiindcà numai așa poți avea imaginea Bolognei unde ți-ai îmormântat 4 ani din tinerețea ta!

5). Cu sciziunea din Comitetul National este și in Europa framântare (la Paris) Sforarii și intriganții sunt la lucru. Prin poziția geograficà și mai ales moralà in care ne-am așezat, noi evitàm de a aluneca în acest vârtej al gunoailor care murdàrește și macinà pe oricine se antreneazà. Așa cà prin contrast avem o poziție bunà. Sàptamana aceasta am avut pețitori din mai multe pàrți atât pe plan legionar cât și pe plan balcanic. Am avut mai multe întrevederi dintre care și una cu Dimitrof secretarul general al uniunei Partidelor Agrare din care face parte si partidul Național-Tàrànesc. Ar fi multe lucruri de spus în aceastà privințà dar spațiul și mijlocul corespondenței nu îngàduie mai ales decând vàd cà scrisorile nu ajung la destinație totdeauna. Pe acolo cum se vede chestiunea.

6). E bine sà ții corespondențà cu bàeții a càror adrese ți-am dat. Trimite-le gazeta chiar dacà administrația s'ar târgui la timbre. Lui Tache Varduli sau Cunia de la Viena i-ai trimis? In caz cà nu trimite-le si lor începând cu numerile unde a apàrut articolele. Adresa lor este: Varduli Take, Troststrasse 70/25/7 -WIEN,10 Cunia Anastase, Czernenplatz, 7, WIEN,2.

7). Ziarul "TARA" nu a apàrut din timpul verii, din lipsà de fonduri. Poate sà aparà vre'un numàr de Craciun.

Dorindu-ți spor la muncà, primește dragoste camaradereascà de la toți camarazii de aici.

Cu drag,

Dragà Viorele,

Iți trimit cu întarziere scrisoarea lui Nea C. din neglijența mea și din pricina atâtor necazuri personale. In legàturà cu ajutoarele care vreți sà le trimiteți pentru românii necajiți de aici îți comunic: tu cunoști tot atât de bine ca și mine cum se comportà cei dela com.de asistențà din Roma. Riscurile sunt mari càci nu stim dacà acest ajutor al vostru nu vor lua acelas drum. Deaceea am vorbit cu Prințul Engalicev în aceastà chestiune și a acceptat sà i se trimeatà pe adresa lui la Banco d'America e Italia: Principe Nicolai Engalicev-ROMA-Italia. Pentru pachete Piazza di Spania, 9.

La 30 Noembr. am ținut sedințà comemorativà la care au participat toți camarazii aflàtori in Roma. Sedința a fost ținutà de Nea C. iar la 3 Dic. am fàcut un parastas la biserica unità, serviciul divin fiind oficiat de catre Mon. Tautu. Au participat și mulți prieteni.

Cu drag,

4 Dic. 1950.

Anghel cu un grup de alți 7 s'au îmbarcat pentru Canada.

17

Iosif Trifa

Domnule Preşedinte,

Am onoare a và confirma primirea scrisorii D-Voastre din 15 Decembrie a.c. prin care mà anunţaţi de trimiterea prin "American Express Company" a sumei de 50 de Dolari destinatà pentru Colaboratorul SOLIEI Lala Costa. Acest fapt l'am facut cunoscut Dlui Costa care m'a rugat sà và exprim odatà cu prezenta confirmare şi toatà gratitudinea sa.

Mulţumindu-và pentru uràrile care ni le faceţi pentru Sf.Sàrbàtori và rugàm sà primiţi Dle Preşedinte, odatà cu recunoştinţa noastrà şi urarea ca Noul An sà và aducà biruinţà totalà în greaua luptà pe care o duceţi pentru apàrarea bisericei stràbune.

27/XII/950

Nic. Veria

11

27/XII/1950

Domnule Preşedinte,

Papanace Ilie (pseudonim)

Am onoare a vă confirma primirea scrisorii D-Voastre din 15 Decembrie a.c. prin care mă anunţaţi de trimiterea prin "American Express Company" a sumei de 50 de Dolari destinată pentru Colaboratorul SOLIEI Lala Costa. Acest fapt l'am facut cunoscut Dlui Costa care m'a rugat să vă exprim odată cu prezenta confirmare şi toată gratitudinea sa.

Mulţumindu-vă pentru urările care ni le faceţi pentru Sf.Sărbători vă rugăm să primiţi Dle Preşedinte, odată cu recunoştinţa noastră şi urarea ca Noul An să vă aducă biruinţa totală în greaua luptă pe care o duceţi pentru apărarea bisericei străbune.

27/XII/950

6). Sufletul balcanic are un contur pr

18

Papanace Ctin-

Roma, 27/XII/950

Dragà Viorel,

Iți scriu de la Roma unde am venit sà petrec Cràiunul împreunà cu bàeții de aici. Deaceea și eu îți scriu cam în grabà.

1). Mulțumim pentru uràrile fàcute cu ocazia Sf. Sàrbàtori. Și noi îți dorim din tot sufletul ca Anul Nou sà-ți aducà noroc în toate și mai ales în lupta în care te-ai angajat pe acolo.

2). Aci am gàsit plàcuta surprizà produsà de scrisoarea Episcopiei românești din America care se anunțà trimiterea unei sume de 50 de Dolari pentru colaboratorul Soliei Lala Costa. A venit la un moment potrivit. I-am spus lui Nicu sà confirme primirea și sà-i mulțumeascà și din partea lui Lala Costa. Aș fi fàcut-o direct dar eu nu stiu dacà tu i-ai pus la curent pe cei de la Comitetul Episcopiei, cine se ascunde sub pseudonimul Lala Costa. In cazul cand se stie te rog sà-i mulțumești Pàrintelui Trutza din partea mea . Eu apreciez cà aci a fost o atenție care depàșeste simplul fapt al colaboràrii la gazetà. Si asta cu atat mai mult cu cat din bilanțul și dàrile de seamà publicate precum și din donațile înregistrate îmi dau seama ca și Episcopia "luptà pentru existența". Din punct de vedere material pare cà enoriași nu o susțin cum ar fi trebuit și ar fi putut

Papanace Ctin

3). Sumele care ați reușit sà le strângeți pentru refugiați desigur sunt modeste. Totuși n'a fost ràu cà ați fàcut acest efort. S'a vàzut atât bunàvoința unora cât și reaua voințà a altora, adicà a fost o contribuție la clarificare. Chiar din Solia se vàd uneori anunțuri de banchete la care participà mai multe sute de persoane și care desigur, costà mii de dolari, adicà de cateva ori mai mult colecta voastrà. Lumea este plictisità! Și este plictisità cà i s'a stins focul dragostei creștine!

4). Lupta cu trimisii Patriarhiei comuniste din Bucuresti vàd cà ia un caracter din ce în ce mai aprig. Cred însà cà veți avea isbândà. Astfel ar însemna sà disperàm dacà autoritàțile americane ar favoriza-fie și din neglijențà- asemenea manevre comuniste.

5). Ultimul numàr din Solia pe care l'am primit este cel din 10 Dic.

Cu drag,

P.S. Dà-lui Nae Smàràndescu scrisoarea alàturatà.

21

The Romanian Orthodox Episcopate of America

Episcopia Ortodoxă Română în America

"VATRA ROMANEASCA" - GRASS LAKE, MICHIGAN - U. S. A.

Office of the President
6201 Detroit Ave.
Cleveland 2, Ohio
Phone WOodbine 2702

27. XII - 1950

P. 24/XII/950
R 27/XII/950

Cleveland 15 Dec. 1950

Papanace Gheo

Stimate Domnule Profesor,

Din "Fondul de Caritate şi Acţiune Ortodoxă" am hotărît să rezervăm o mică sumă de 50 dolari pentru a veni in ajutorul colaboratorului SOLIEI, dl LALA COSTA care ne-a indicat adresa D-Voastre pentru corespondenţă. Suma a fost trimisă prin American Express Company şi sperăm să ajungă de Sărbătorile Crăciunului.

Mulţumindu-Vă Vă rugăm să primiţi urările noastre de Sărbători Fericite.

p. Consiliul Episcopesc
Ioan Trutza
Preşedinte

I Am Ende des zweiten Weltkrieges hatte sich die Lage Rumaeniens sehr geaendert. Im Osten war sie Soviet-Union entstanden. Die Entwicklung der rumaenischen Politik wurde durch dies Nachbarschaft bestimmt. Die bolschewistische Idee wollte nach den Westen draengen. Als erstes Land war Rumaenien bedroht und musste sich wehren. Die alten politischen Parteien (der Konserwativen und der Liberalen) waren zu schwach und energielos um mit dem neuen Problem fertig zu werden deswegen haben sie immer mehr an politischem Einfluss im Volke verloren. (Die Konservative Partei ist auch bald vollkommen ausgeschieden worden).

II.- Die nuen politischen Stroemungen, die aus der Notwendigkeit entstanden sind neue Probleme zu loesen, waren:

a) die vom russischen Populismus und nach links gesichtete baeurliche Partei, die nach der Union mit der nationalen Partei Siebenbuergens, unter Fuehrung Juliu Manius, zur national-baeurlichen Partei wurde,

b) die antikommunistischen Bewegungen die nach 1927 von der Legion " Erzengel Michel "(spaeter "Eiserne Garde" genannt) tatkraeftig verkoerpert wurden.

III.- Grundlinien dieser Legionaersbewegung waren:

a) der Kampf mit allen Mitteln gegen den Bolschewismus,

b) die Erneuerung des politischen Lebens durch die Bekaenfung der alten morschen fuehrenden Schicht, die im Namen einer falschen Demokratie persoenlichen Interessen diente,

c) der wirtschaftliche Antisemitismus bestimmt durch die Tatsache, dass besonders die Ostprovinzen(Bessarabien, Bukovina und die Moldau) von 2 Millionen galizianischen Juden ueberschwemmt waren, und fast die ganze Wirtschaft Rumaeniens kontrolierten und ausserdem weil der Bolschewismus fast alle seine Agitatoren und Agenten aus den Reihen dieser Israeliten rekrutierte (Ana Pauker, Gelehrter, etc.).

IV.- Der beste Mittel um diese Grundproblemmen zu loesen war fuer die Legionaersbewegung Codreanus, die Schaffung eines neuen Menschen eines caraktervollen, heldenhaften Rumaenen der sich gegen allen Gefahren wehren konnte. Die Erziehung dieses neuen Kaempfertypus hatte als Grundlage die christliche Idee und die alten Traditionen des Rumaenentums.

Die Mehrheit des rumaenischen Volkes erkannte sofort den ernsten Kampf der Legionaere als sein eigenes und gab Codreanus seine totale Zustimmigkeit. In kuerzer Zeit wurde die Legionaersbewegung eine von den volksstuemlichen Parteien Rumaeniens.

In der Aussenpolitik orientirten sich die alten politischen Parteien ...ch den Westdemokratien und strebten eine totale Verstaendigung mit der Sowiet...on. Die Eiserne Garde, treu seiner Ueberzeugung, dass nichts gutes von dem ...chewismus zu erwarten und dass rumaenische Volk vom Osten in seinem Wesen ...ht waere, war fuer eine Allianz mit dem National-Sozialismus Deutchlands

./..

und dem Fascismus Italiens, obschon, was die Ideologie betrifft, sehr grosse Diferenzen zwischen diesen und der Lehre Codreanus zu verzeichnen sind(Z.B. die christliche Idee).

Diese Verbundenheit mit den Achsenmaechtennist auch als eine notwaendige Reserve des rumaenischen Staates zu betrachten.

In der inneren Politik war es nicht so sehr die politische Idee, die die Eiserne Garde von den politischen Parteien entfernte, als der obengenannte Prinzip einer Erneuerung des politischen Lebens auf moralischen Grundlagen. Es war der Kampf gegen die Imoralitaet. Und gerade in diesem Kampf gegen die Koruption trafen sich zusammen Corneliu Codreanu und Juliu Maniu, obschon in der Aussenpolitik beide so verschiedene Ideen hatten. Alle anderen Parteien, auch die sogenannten Rechtsparteien (Cuzas, Vaidas, Gogas) unterstuetzten die Diktatur Koenig Carol des II-ten, die ihre Hauptaufgabe darin sah, die Legionaersbewegung zu untersagen und zu vernichten.

Es begannen Verfolgungen und Verhaftungen. Konzentrationslager wurden fuer die Legionaersfuehrer ueberall im Lande errichtet. Codreanu und viele von seinen Mitarbeitern wurden im Gefaengnis ermordet und dies nicht wegen der aussenpolitischen Haltung, wie man behauptete, sondern, weil die Korrupte politisch fuerende Schicht Rumaeniens durch die neue Bewegung sich bedroht in seiner monopolistischen Stellung fuehlte.

Der zweite Weltkrieg traf die Eiserne Garde in Exil oder in Gefaengnissen und viele Legionaersfuehrer im Grabe. So gschah es, dass die Legionaere trotz ihren grossen Volkstuemlichkeit ihre Aufgaben nicht ganz erfuellen konnten. Der Versuch Marschals Antonescu einen Fuehrer, Horia Sima, mit Befehl von oben zu schaffen misslang, weil Sima den Legionaeren als ungeeignet und unfaehig erschien die Ideen Codreanus zu verwircklichen und deswegen viele Legionaersfuehrer folgten ihm nicht als er in Wien eine Scheinregierung bilden wollte. Es wurde damals auch bestimmt, dass bis auf weiteres die Oberste Fuehrung der Legionaere das FORUM sei, d.h. die Union der Mitbegruender und Kommandanten der Legionaersbewegung.

In Rumaenien selbst leben heute die Legionaere unter dem Druck der Kommunistischen Diktatur. Die vielen Verfolgungen denen sie Jahrelang untersetzt waren, haben sie gelehrt sich gegen die Vervolger mit allen Mitteln zu behaupten Sie sind immer eine von der staerksten, tatkraeftigen Resistenzgruppen geblieben, vielleicht die einzig organisierte die in dem gegebenen Augenblick von Inneren aus, fuer die Befreiung des Landes kaempfen wird.

Bedingt wird aber dieser Einsatz durch die Versicherung, dass man die Legionaere nicht aus der politischen Fuehrung des Kampfes ausscheidet wie General Radescu in seiner Proklamation als Chef der Resistenz es erklaert hat.

00000 . 00000

Gr. 4/III/951
R 15/III/951

CAZUL TRITA

22 Febr.1951

Dragii mei,

Se vede că toţi avem mult de lucru ori nu avem ce ne scrie că eu nu am primit de aproape două luni nici un fel de semn de viaţă dela voi de acolo.

Intrucât nu mă priveşte nimic deosebit-sau cel puţin ca să se refere la Italia-nu am avut intre timp. Sărbătorile şi primele săptămâni din Januarie mi-au fost prinse total cu expediţia calendarului care a eşit cu un pic de intârziere. Sunt curios şi dacă acolo l'aţi primit. Am trimes unul la Tagliacozzo şi unul la Roma pentru cât mai multă siguranţă că o să-l aveţi. Am trimes ceva şi in Grecia.Din păcate cererile locale au intrecut cu mult aşteptările şi aşa am rămas fără rezerva de 500 care o gândisem pentru lagărele din streinătate,. Deabia am făcut faţă aici şi necesităţilor absolute in streinătate.

x x x

Fiindcă suntem la tipar şi la cărţi - mă aşteptam la ceva articole,nu atât pentru necesităţi personale cât pentrucă pe Lala Costa il prezentasem ca un colaborator permanent al gazetei,motiv pentru care din Fondul de asistenţă Păr. Trutza a trimis acea mică sumă de bani,pe care am văzut că aţi primit-o. Problema cu numele nu ni se poate reproşa nouă de aici pentrucă mie nu mi s'a spus sau scris că trebueşte trimisă corespondenţa pe numele lui Bujin.Dela Fond ar fi avut nevoie chiar de Lala Costa dar le-am spus că stă in afară de oraş şi să-l trimită la Roma direct. In orice caz nu cred că a fost potrivit să se scrie chestia cu numele adevărate şi neadevărate pentrucă aici in America asemenea chestiuni au alt tâlc decât cel european . Cu asta inchidem insă parahteza.

PAPANACE din (pseudonim)

x x x

Văd că mulţi băeţi au luat-o spre Canada şi cred că este bine pentrucă e o ţară de viitor. Desigur şi acolo ca şi aici un intelectual işi găseşte foarte greu sistemare in sensul pe care il visează când lasă Europa. Nu există posturi,nu există atmosferă prielnică şi mai cu seamă Românii de aici nu au posibilităţi materiale sau influenţe cari să poată sprijini efectiv,dela caz la caz inaintarea DP-iştilor in lumea economică ori scolastică. Fiecare trebue să-şi facă singur rostul şi incepând de jos dela plata minimă şi dela lucrul cel mai greu. Aşa a inceput şi Nae Sm care şi acuma lucrează intr'un fel de depozit,lucru manual,nu prea greu dar obositor pentrucă face 9 ore la zi şi nu prea strălucit plătit.

Smărăndescu Nae.

x x x

Trec spre America de Sud. Am primit cartea lui Palghiţă şi la fel a fost primită la Episcopie şi o contra circulară a lui Grig. Manoilescu in care este atacat autorul cărţii,autorii nevăzuţi şi Forul.Cartea am cetit-o.Chiar zilele acestea am avut o convorbire telefonică şi cu Păr. Haţegan din New York care mi-a cerut părerea.

Impresia lăsată pe aici,prin cercurile ortodoxe episcopeşti,este că momentul ar fi fost nu ales [redacted] de către un preot ortodox ca să intre intr'o polemică politică. Conţinutul in sine nu are pentru cei de aici valoare reală pentrucă ei cunosc problema numai din presa anti fascistă din vremea răsboiului.

Personal cred că lucrarea aduce o contribuţie reală la lămurirea unor probleme interne,multora necunoscute , dar planul pe care s'a pus nu este de natură a impune respect unuia care o citeşte in necunoştinţă de cauză.Cam prea multă "spălare de rufe" şi prea puţină esenţă. Văd insă că a lovit in plin in tabăra necăjiţilor ce-şi mai poartă incă pielea vacii prin politica internaţională.

x x x

A fost pe aici Const. Vişoianu,cu care am avut şi o convorbire mai lungă, -la dorinţa d-sale-. Voia să ştie cum mai merg "gardiştii". I-am spus că eu fiind un viitor cetăţean a Statelor Unite nu ştiu cum merge politica românească dar totuşi am folosit ocazia pentru a-i lămuri anumite aspecte ale incadrării tinerei generaţii in lupta de desrobire a României şi cu toate că am fost cât se poate fără mănuşi,nu cred ca să evite să mai stăm de vorbă şi in viitor.

x x x

Cu sănătatea bine. Aştept ceva semn de viaţă de pe la voi

cu mult drag

15/ III/951

Dragă Viorel,

Am primit scrisoarea din 22 Feb. a.c. Mă grăbesc să-ți răspund.

1). Este adevărat că, corespondența noastră si-a încetinit ritmul în ultimele luni. Vina însă, nu este a noastră. Asteptam răspunsul tău la ultima scrisoare. Si cum a venit -așa cum este obiceiul meu- iată că răspund.

2). Nu ți-am mai trimis articole fiindcă prin stilul lor nu se prea încadra cu atmosfera prea populară a gazetei Solia. Am avut impresia că tu le dai drumul numai pentrucă s'au scris. Deaceea n'am vrut ca nici să-mi pierd timpul si nici redacția să fie pusă într'o situație delicată. Abia acum aflu că eu am fost tocmit ca un colaborator permanent.

3). Cei 50 de Dollari (adică vre'o 31.000 de Lire) trimise de Episcopie din fondul de "caritate" pentru colaboratorul Lala Costa, [Papanace Chu] am crezut că este o formă delicată de ajutor dat fiind situația lui specială ca ~~nu~~ poate benificia de alte asistențe. Deaceea si preocuparea de a găsi o formă cât mai potrivită arătarea gratitudinei. Cand ți-am ~~xxxx~~ trimis articolele nici că mi-a trecut prin gand că ar fi o osteneală care ar urma să fie răsplătită. Am vrut să te ajut pe tine si să servesc idealurile care ne animă. Din cele ce-mi scrii în ultima scrisoare văd că chestiunea are un aspect american adică materialist si se încadrează în eterna ecuație a lui dau=dai! Dacă aș fi stiut că lucrurile stau așa ți-aș fi trimis neaparat și alte articole ca să nu rămânem datori și nici tu să fi pus într'o situație delicată. Aș fi făcut aceasta cu toate că cele vre'o 15 articole și mai bine care s'au publicat pana acum sub numele de Lala Costa sau Justin Sever -chiar după cel mai scăzut tarif al Italienilor -ar acoperi suma primită. [pseudonim = PAPANACE Chu]

4). Alăturat îți trimit 6 articole pentru o nouă rubrică "Scrisori din Europa". ~~Am încercat o formă care să intereseze si pe cetitori abonați ai "Soliei".~~ Dacă tu crezi că poate merge, eu pot să-ți-o alimentez regulat aceasta rubrică, ca va putea fi cat mai variată și instructivă arătand cu timpul, stări de lucruri din diferitele țări din Europa.

5). Cele mai multe din articolele care îți trimet sunt inspirate -cum vei vedea din necesitatea de a risipi o serie de nedumeriri si a stimula pe cei de acolo.

Am citit precizarea cu "Banchetele Românilor Americani" si am văzut că se referă la cele ce ți-am scris si eu în această privință. Unele din aceste articole poate, ar părea cam ințepătoare. Totuși ele cred că ar merge dat fiind că vin ca "scrisori" din Europa și deci redacția ar fi oarecum acoperită. Dacă si așa nu merge tu ai latitudinea să nu le publici sau să le retușezi unde crezi că ar fi necesar pentru o mai bună concordare cu linia gazetei. Deasemnea le poți publica si în altă ordine decat cea indicată prin numerotația lor.

Oricum, te rog să-mi comunici imediat dacă îți convine ca să stiu dacă trebue să-ți trimit regulat. In cazul că se publică cred că, din punct de vedere technic ar fi bine să se culeagă cu literă cursivă și să se publice pe o singură coloană până jos, acolo unde s'au publicat articolele "Inimi mari de altă dată". Deci încă odată, astept răspuns imediat.

6). Cartea Părintelui Palaghița din cele ce-mi scriu băeții de la Paris si dl Lefter din Argentina face mare valvă si este comentată în ~~xxxxx~~ chip și fel. Adversarii Miscării s'ar bucura de această spălare în public a rufelor din Familie. Unii spun că l'ar fi pus Carol, alții că l'aș fi pus eu ca să-l descrediteze pe Sima și să-i iau locul! Eterna poveste de prost gust.

Adevărul este că nici eu n'am aflat de apariția cărții decât atunci, cand, însăși autorul m'a anunțat că a scos-o și mi-a trimis un exemplar ca să o citesc si să-mi dau părerea. I-am răspuns după ce am citit-o, spunându-i printre alte observații că, cu toate atacurile si calomniile cu care a fost atacat era bine dacă mai răbda și amâna publicarea, mai ales că lumea este acrită de atâtea polemici, în momentele astea atat de grele pentru nație.

lucrare in fața de manuscris de Otu Papanace - Mihailescu

oorice caz sà fi folosit mai puțin agective càci cine are adevàrul din par-
ea sa poate fi elegant sinobiectiv chiar cu cel mai incorect dintre adversari.
Poate ai observat cà reproduce si extrase (citate si necitate) din"Popasurile
de Orientare" pe care i le-a dat Virgil la Viena. Asta din punctul de vedere
al linaei noastre càci judecata situația dupà mentalitatea simistà Palaghițà
n'a fàcut altceva decât sà le plàteascà cu aceiași monetà pe care ei au pus-o
în circulație de ani de zile. Nu stiu ce conține ràspunsul lui Gr.Manoilescu.
Dacà poți, trimite-mi o copie. Astàzi am primit o scrisoare de la Dl Lefter și-
mi scrie cà nici ei nu au amestec în apariția acestei càrți.

7). Pe aci circulà o proclamație a lui Decebal Cuza datà de 24 Ianuarie 1951
prin care printre altele scrie cà a numit în sfatul sàu permanent pe Dl Ilie
Garneațà, Mile Lefter, Palaghița ,etc. Daà nu este apocrifà cred cà este o di-
versiune simistà pentru a deruta efectul càrții lui Palaghița.

8). M'ar interesa sà stiu mai pe larg ce chestiuni ai atins în dicuția care ai
avut-o cu Vișoianu. Nu neglija. Intereseazà sà știu pulsul lor.

Salutàri de la bàeții de aci?

Cu drag,

P.S. Dà alàturata scrisoare lui Nae Smàràndescu.

-Vàd cà pomenesti de unul Dr. Petra. Este legionarul sau alt cineva? Cu Posteucà în ce raporturi stai și cum se orienteazà el acum?

-In reclamele gazetei vàd si expresia "Bani la Romania". Nu-i corect. Parcà a scris-o un grec!

-Càlduroase felicitàri pentru Calendar. Este bien intocmit iar din punct de vedere al tiparului (...)

- Pana acum n'au sosit în Italia ajutaorele trimise de Episcipie.

- Cand am terminat de scris articolele care ți le trimit, am primit Solia nr.6 unde vàd cà ați pornit campanie pentru aducerea refugiaților Din cauza aceasta poate unele din articole sà fie depàșite. Tu ai latitudinea sà apreciezi si in aceastà privințà.

SOLIA ROMANIAN NEWS
Published by The Romanian Orthodox Episcopate of America
6201 Detroit Ave.
CLEVELAND 2, OHIO

R. 6/IV/951
12/IV/951

Confirmați primirea scrisorii

Cleveland 23 Martie 1951

Dragă Nea Costache
Dragii mei,

Am primit azi scrisoarea cu articolele. Din prima citire pe care am făcut-o, impreună cu un colaborator de aici, ni s'au părut foarte potrivite și cred că se vor ceti cu interes. Dacă vor cuprinde și probleme de acolo își vor căpăta cred și mai mare importanță, lămurind cetitorii asupra stărilor de lucru europene. Bine ințeles in măsura in care ai noștrii de aici se interesează de cele de acasă in sensul larg. Spun asta pentrucă "acasă" la Românii Americani este numai satul de unde vin. In orice caz avem preoții și unii dintre fruntași cari bucuros ar mai ceti câte ceva despre lumea de dincolo de ocean.

Privitor la alte chestiuni :

Nu s'au publicat articolele trecute numai "pentrucă s'au scris" ci pentrucă in afară de mine le-au judecat și alții "foarte judicioase și bine inchegate". Nu se plătește colaborarea și nici articolele. Banii trimeși au venit din naturala idee "dacă trimetem la alții de ce să nu trimetem la omul care are nevoie și in plus de asta ne face și servicii". Importanța personalității nu ar fi avut răsunet la oameni cari nu cunosc și nu pot avea idee clară despre frământări și lupte "de dincolo".

x x x

Cartea lui Palaghiță văd și eu că are răsunet in presa din streinătate. Mai văd turbarea din rândurile simiștilor cari acuză acuma pe toți că ar sprijini pe Palaghiță. In această horă m'au târât și pe mine. Un oarecare Dan Protopopescu din Buenos Aires a trimes tuturor preoților din America copie de pe un așa zis "memoriu către Episcopia ortodoxă din America" și care ar fi fost iscălit de 27 capi de familie . Prin acel memoriu se cerea inființarea unei parohii ortodoxe, alta decât a lui Palaghiță, care spuneau ei că face politică și nu biserică și că din cauza lui lumea merge la catolici și că Ileana nu a pus piciorul in biserica sa tocmai pentru asta etc. etc.

La memoriu era adăugat ca introducere un bilet scris de Dan Protopopescu și cuprinzând următoarele rânduri :

"Prea Onorate Părinte,

"Ne luăm indrăsneala să Vă trimitem in copie cererea alăturată, rugându-vă să binevoiți a o sprijini cât puteți. Dacă trimitem și personal fiecărui preot român câte o copie de pe cererea adresată Episcopiei, o facem și de teamă ca nu cumva, datorită bunului prieten și tovarăș de intrigi pe care il are preotul Zidaru Palaghiță in cancelaria Episcopiei, dl Viorel Trifa, să nu se intâmple ca cererea noastră să nu ajungă la cunoștința dv., cum se intâmplă multe in vremuri de tulburare a vieții bisericești"

Memoriul nu a sosit și este o pură invenție, după cum mi se scrie dela Buenos Aires. Sunt aceleași metode simiste de denigrare și de minciună.

Am trimes o circulară preoțimii și i-am răspuns printr'o scrisoare lui Dan Protopopescu.

x x x

Scrisoarea lui Grig. Manoilescu este lungă ; 6 pagini la mașină și nu am acum timpul necesar ca să o copiez. Fiind in arhiva Episcopiei nici nu o pot trimite.

Câteva pasagii :

"Autorul cărții nu este numai cel indicat pe copertă. Cartea aceasta are 3 categorii de autori: un autor mărturisit : Pr. Stefan Palaghiță; o serie de autori morali, cari sunt

in acelaş timp şi complici la redactarea ei; o serie de inspiratori şi finanţiatori invizibili"

Preotul Palaghiţă este declarat mincinos, inşelător etc.

"Câţiva foşti legionari de acest tip sufletesc s'au grupat intr'un aşa zis "For Legionar"-instituţie inventată de ei, dar inexistentă in istoria Gărzii de Fier, pentrucă la adăpostul anonimatului să se poată afişa de conducători, care nu pot insă inşela decât pe oamenii neinformaţi. . In cartea sa Preot Palaghiţă caută să prezinte această ficţiune, această gogoriţă a "Forului" ca suprema instituţie legionară etc....

"Fără concursul lor mai bine de jumătate din cartea lui Palaghiţă nici n'ar fi putut fi scrisă, deoarece autorul mărturisit al cărţii se găsea in ţară şi nu a cunoscut viaţa lagărelor din Germania. Fără ajutorul notelor trucate "ad-hoc" de cei cari au fost la Berkenbrueck, la Rostock, la Dachau, la Buchenwald sau de omul care trăia comod la Roma in adăposturile cald capitonate cu lirele lui Mussolini, nu s'ar fi putut da nici măcar o cât de slabă aparenţă de adevăr minciunilor şi calomniilor din carte. "

.. Cartea lor urmăreşte, mărturisit, să distrugă Mişcarea legionară şi pe Comandantul ei, intr'un moment când, pe zi ce trece poziţia acesteia se face şi in afară de ţară - dar mai ales in ţară - tot mai puternică şi mai şi mai neplăcut simţită de cutropitorii ţării.

"Cartea semnată de preotul Palaghiţă are rostul să pună la dispoziţia propagandei comuniste din Bucureşti un bogat material de acuzaţii impotriva Mişcării Legionare şi a Comandantului ei, acuzaţii semnate de un pretins legionar, care mai e şi preot, acuzaţii tipărite intr'o ţară liberă".

Cam astea sunt ideile principale. Cred că dl Lefter ar avea o copie să vă poată trimete.

x x x

Punctul de vedere a dlui Vişoianu este că toţi Românii sunt bineveniţi in lupta de desrobire a neamului, chiar şi foştii legionari. El insă, niciodată nu va putea sta de vorbă cu legionari ci numai cu "foşti legionari" intre cari este convins că sunt şi oameni ce au fost inşelaţi in buna lor credinţă, dar sunt elemente valoroase.

x x x

Pe aici este in mare toi bătălia cu "Episcopul" trimes dela Bucureşti. Pe zi ce trece tot mai aspră este lupta lor ofensivă, sprijinită pe ambiţii nemăsurate şi pe fondurile legaţiei. Acuma au scos o gazetă, cu acelaş nume ca al nostru, şi acolo nu fac altceva decât atacă persoane. Inamicul nr 1 este Păr. Trutza, nrul 2 sunt eu.

Au inceput o campanie cu intrebări la adresa mea: dacă imi sunt mâinile pătate de sânge in omorârea lui Iorga, dacă am fost adăpostit de Nemţi, dacă am făcut rebeliunea, dacă am fost fruntaş in Garda de fier etc?

Au făcut denunţuri la State Departament şi la Serviciul de emigrare ca să mă deporteze. Au lansat prin Cleveland ştirea că ar fi un om aici care poate să mărturisească că eu am omorât pe cineva etc.

In această campanie rol "informativ" il are un oarecare Donev, bulgar român venit aici de acum 6 ani şi fost redactor la "America", până mai anul trecut. Apoi Olteanu şi un oarecare Simicin, agentul lui Sima prin USA.

Ideea lor este că Păr. Trutza, fără tactica mea de "gardist" nu ar fi reuşit să-i izoleze in lumea americano-română.

Se mai adaugă la asta şi propunerea făcută in cnsiliul episcopesc şi de către câţiva fruntaşi ai vieţii româneşti ca eu să accept candidatura la postul de episcop al Românilor de aici pentru congresul electoral ce va avea loc la 4 Julie crt, la Chicago.

Până in momentul de faţă nu am avut insă nici un interogatoriu şi nici un semn din partea autorităţilor. Este drept că nu a venit incă timpul dela data de când sunt eu informat că au trimes hârtiile.

x x x

Cam astea aruncate in fuga unui sfert de oră liber

Cu drag şi salutări tuturor.

Se poate ca de Paşti să vi se trimită un pachet cu ceva alimente şi poate chiar albituri din partea Reuniunii sau a unor membrii a parohiei de aici.

12 Aprilie 1951

Dragà Viorel,

Am primit scrisoarea ta din 23 Martie a.c. Nu ţi-am confirmat-o imediat fiin dcà vroiam sà-ţi trimit si ceva articole pentru gazta "SOLIA" fàcând o singurà cheltuialà de poştà.

1) Alàturat îţi trimit 7 articole. Mai toate trateazà in continuare problema familiei sub diferitele ei aspecte prin exemple din mai multe ţàri din Europa.

La inceput am vrut sà dau un caracter de reportaj. Am renunţat insà pentrucà aceastà formà narativà cere mai mult spaţiu. Deaceea m'a màrginit la tratarea problemei intr'o formà mai sinteticà. Fiind vorba de probleme -se intelege cà n'ar interesa decat pe càrturarii si oamenii mai ràsàriţi din cetitorii voştri. Dacà crezi cà merg poţi sà le dai drumul. Trebue insà sà pàstrezi ordinea càci desi de sine stàtàtoare fiecare articol, totuşi au legàturà intre ele.

2) Ai grije de greselile care le face Nicu cand le bate la maşinà. Cateodatà omite chiar randuri intregi care eclipseazà intelesul frazei. Asa s'a intamplat cu unele articole care ţi le-am trimes in ultimul timp. Inainte de a le da la cules citeşte-le si fà-le toaleta de punctuaţie acolo unde este necesar. Cate o-datà maşina defectatà a lui Nicu bate unde nu trebue semne interogative si vir-gule care apar cu totul absurde.

3) Mai zilele trecute mi s'a semnalat din Austria cà un legionar de ai noş-tri, Naşu Cotabiţa(aromân) a fost atacat noaptea mişeleşte de unul Tràsnea Nic. brigadir camuflat care panà atunci i se aràta prieten, cu o rangà de fier làsân-du-l într'un lac de sange. Delicventul a fost arestat si pare cà complicitàţile lui merg panà sus de tot. Fapta s'a intamplat la 15 Febr.a.c. Iţi semnalez acest lucru ca sà fii cu bàgare de seamà la aceastà speţà de mişei care atacà pe la spate. Noi ne pàstràm calmul. Dar prea întind coarda acesti iresponsabili.

4) Fiindcà ai amintit de albituri. Dacà ai posibilitatea sà trimiţi un trene ciu uşor ar fi bine. Eu am pe aicea dar sunt grele si nu se pot purta -dupà cum stii in Italia. Cel care l'am avut de la Berkembruck nu se mai poate purta.

5) Aceastà nouà serie de "scrisori"(articole) dacà es mai mult decat o colà nà le-ai putea culege pe douà coloane fàrà spaţiu despàrţitor. Ar avea aspectul chiar de scrisoare. Asta dacà se aranjazà cu celalt material.

6) Iţi scriam si randul trecut: atenţie la redactarea reclamelor fiindcà u-nele din ele sunt cu adevàrat hazlii. Iatà de pildà o mostrà din Nr.7 al Soliei: "Ne trebue oameni agresivi pentru rutà stabilità" sau "oportunitate pentru dame".

7) Poţi sà ne trimiţi si nouà "Solia" care o scot adversarii. Poate ţi-am da vre'o sugestie. Ţine-te bine! Trebue neaparat sà eşiţi biruitori. Salutàri lui Nae.

Cu drag,

P.S. Sàptàmana trecutà ţi-am trimis "Pro BALCANIA" pe care am editat-o aci in franţuzeşte in "Biblioteca Verde". Zilele acestea am înaintat in franţuzeşte un memoriu la O.N.U. în legàturà cu persecuţile Aromânilor în Tàrile Balcanice. Ţi-l voiu trimite. Poate s'ar putea publica ceva în "Solia".

1. 18/VI/951
a 20/VI/951

Cleveland 1 Junie 51

Dragii miei,

Am primit scrisoarea trecută dar n'am avut nici macar timpul necesar să confirm primirea ei. Suntem in preajma congresului bisericesc şi avem atâta de lucru că nu am nici seară şi nici sărbătoare liberă.

In plus de asta am mai fost purtat pe drumuri şi cu o anchetă ce se face in urma unor denunţuri făcute contra mea aici la autorităţile de imigrare. Partizanii lui Moldovan au reuşit să convingă un senator despre "pericolul prezenţei lui T." in Statele Unite şi acela de grabă a făcut intrebări şi interpelări cari au dus la o anchetă. Au fost interogaţi mai intâi persoanele ce m'ar cunoaşte din ţară apoi am fost chemat şi eu. Am fost intrebat despre activitaăţile mele in ţară şi despre organizaţiile studenţeşti. La fel despre 21 Januarie etc.

Nu ştiu rezultatul pentrucă aici lucrurile merg tare incet. In orice caz lupta este in toiu şi toate forţele adversare s'au concentrat contra mea ca să impiedece o eventuală candidare a mea la postul de Arhiereu Vicar şi să mă inlătura dela SOLIA pe care o socot centrul opoziţiei contra Episcopului comuniştilor, Andrei.

Poimâne avem iar desbatere la Tribunal in cauza Episcopiei.

Iată deci motive suficiente pentru a mă ţinea incontinuu sub presiune şi in lucru. Mai ales că nu avem oameni cari să poată conduce o luptă de proporţiile celei angajate.

Incolo nimic n ou in situaţia peroxală. Lucrez şi n'am avut vreme nici macar să invăţ englezeşte ca lumea.

Alăturat Vă trimit convocarea congresului şi un articol scris in AMERICA in legătură cu cele publicate la rubrica "Scrisori din Europa". Il trimit ca titlu de informaţie. Nu este cazul să fie luat in serios. Autorul este un exaltat care de multe ori scrie cuvinte mai tari decât insuşi ar vrea. Imi este dealtfel prieten şi in lupta contra lui Andrei tovarăş bun.

Am primit ştire dela un cunoscut că au sosit in Italia banii dela Episcopiei şi că au fost distribuiţi prin Engalicev. M'aş bucura să ştiu că a fost dreaptă şi câtuşi de puţin incurajatoare, pentrucă un real folos desigur nu s'a putut avea din o sumă aşa de mică.

Cu tot dragul

[signature]

21.VI/1951

Onor

Redacţia Ziarului "AMERICA"

5703 Detroit Av.

CLEVELAND 2, Ohio
U.S.A.

In ziarul Dv. Nr.44 din 31 Maiu a.c. a apărut un articol de fond intitulat "Să nu privim lucrurile prin sticlă aburită" şi semnat "Redacţia". Intrucât în acest articol se fac unele afirmaţii eronate şi mi se atribue intenţii pe care nu le-am avut, vă rog să binevoiţi a publica la locul cuvenit, următoarele precizări:

1) Prin "scrisorile din Europa" publicate de subsemnatul în ziarul "Solia" n'am avut să ofensez pe nimeni şi cu atât mai puţin pe bunele gospodine americane. Ele au fost scrise la îndemnul unui prieten care mi-a cerut colaborarea benevolă şi în general, s'au inspirat din necesitatea de a risipi unele nedumeriri care în mod inerent se ivesc între diferitele grupuri de Români aflaţi departe unele de altele. Din prima scrisoare precizam că "numai prin risipirea nedumeririlor făcută cu inimă deschisă de frate, s'ar putea dura peste timpul şi spaţiul ce ne desparte o punte de înţelegere sufletească care să unească pe toţi Românii risipiţi în lumea largă de un vitreg destin".

Pe această linie de înţelegere reciprocă se mişcă dealtfel, şi marea presă americană care, după eşirea U.S.A. din izolaţionism, urmăreşte o cât mai adâncă interpenetrare de gânduri pentru a înlesni închegarea unei temeinice unităţi sufleteşti, împotriva duşmanului comun care este bolşevismul.

2) In articolul "Este rece familia americană?" -cum rezultă chiar din forma interogativă a titlului, eu n'am făcut nici un fel de constatări, ci numai m'am întrebat. Constatările şi aprecierile aşa cum se subliniază de mai multe ori în cursul articolului le-a făcut corespondentul din America a marelui ziar italian "Il Messaggero di Roma". Eu am rezumat şi în parte reprodus în ghelimele aceste constatări însoţite de rezervă: "nu ştiu cât de întemeiate ar fi observaţiile lui". Faptul se putea observa uşor dacă se citia articolul în chestiune, cu atenţia cuvenită.

Cât priveşte numărul mare de divorţuri în U.S.A. problema a fost relevată cu multă îngrijorare în primul rând de sociologii, etnografii şi publiciştii americani cei mai competenţi în această materie. Evident într'o gazetă populară cum este "Solia" care tinde să fie scrisă pe înţelesul tuturor nu se poate veni cu prea multe date statistice şi cu etalare de argumente ştiinţifice. Dar presupunând că argumentele aduse de subsemnatul pentru întărirea instituţiei familiare, ar fi, cum scrieţi, "răsuflate", "anacronice" sau "copilăroase". Care sunt argumentele Dv/? Căci, presupun că cititori Dv/. ar fi avut mai mult de câştigat dacă în loc de ase menea epitete, ar fi citit acele argumente pe care Dv/. le consideraţi serioase. Numai aşa cred eu, desbaterea unei probleme atât de importantă cum este aceea a familiei, ar fi luat un sens pozitiv. Asta cu atât mai mult cu cât gazeta Dv/. nu este nici comunistă şi nici măcar feministă ci este organul oficial al Uniunii şi Ligii societăţilor româneşti din America.

3) In ceeace priveşte "conservele şi ţigările americane". Ţin să precizez că întâmplarea a făcut ca să fiu printre puţinii refugiaţi din Europa care n'au beneficiat de larga generiozitate americană. Am reuşit să-mi câştig o modestă existenţă predând lecţii particulare, făcând traduceri sau colaborând la diferite publicaţii. Dar faptul în sine nu prezintă mare importanţă căci sunt alţi zeci de mii de

refugiaţi care benificiază. Citind însă acest argument de efect folosit de Dv/. m'am întrebat dacă un adevărat american ar fi recurs la el cu ocazia primei iritări. Nu-mi vine să cred. Oamenii cu adevărat generoşi -cum se dovedesc a fi Americanii- sunt discreţi, eleganţi şi fac cel mai puţin caz de generozitatea lor. In orice caz nu-ţi scot ochii cu ea. Asta pentru a nu umili pe cel căruia au vrut să-i facă un bine şi nici să anuleze suflul creştin al gestului lor. Iar dacă totuşi, ar fi fost nevoie să pună la punct pe vreunul dintre aceştia sunt sigur că ar fi făcut cu caracteristicul lor calm, bună credinţă, toleranţă şi eleganţă aşa cum de altfel se obişnueşte a se scrie presa lpr în limba engleză. Căci, o fi având şi ei defectele lor, dar -trebue să recunoaştem că nu sunt pripiţi sau zevzeci cum s'ar spune.

x

Imi place să cred, onorata Redacţie, că potrivit spiritului lui "Fair play" care animă raporturile în Societatea americană, veţi însera aceste precizări în "America" Dv/. căreia noi îi dorim să oglindească pe lângă omenia românească şi cât mai mult din adevăratul spirit american.

Cu această speranţă vă salut cu stima care vi se cuvine,

21/VI/951

Lala Costa -> Popescu Constantin
pseudo -

21 Iunie 1951

Dragà Viorel,

m primit scrisoarea ta din 1 crt. la care era anexatà și copura articolului din iarul"America"care mà înjura.

1) Din felul cum scrie rezultà cà este un zevzec de rea credință. Nu l'aș fi luat în serios dacà n'ar fi fost articol de fond semnat "redacția" și dacà gazeta n'ar fi fost organul oficial al "Uniunii și Ligii societăților românești din America". De aceea am trimis la redacția numitei gazete, o întâmpinare pe care ți-o alàtur și ție în copie. I-am dat o formà ca sà trezesc mai mult interesul pentru problem familiei pe care am ridicat-o. Nu stiu dacà o vor publica și în caz cà nu, deasem nea nu stiu dacà voi ați putea-o însera în "Solia" la rubrica "Scrisori din Europa sub titlul: "Scrisoare catre "America". Eventual ar putea face si redactia voast o micà notà astfel ca sà iasà o desbatere contsructivà și nu o nouà polemicà càci și așa aveți destule.

x

Nu stiu care a fost cauza acestei porniri. A fost vre'o instigatie "simistrà" sau partea ințepàtoare a "scrisorilor" a iritat pe simpluții nostri compatrioți? Scri mi din timp în această privință ca sà știu ce sà fac în viitor.

2) Alàturat îți trimit 4 articole în legàturà cu "Alegerile din Europa". Ai și în acest caz latitudinea sà le publici sau sà le retusezi în asa fel cum s'ar adapta mai bine în spiritul gazetei.

3) Poate între timp ai primit broșura în care s'a publicat memoriul adresat catre O.N.U. I-am spus lui Nicu sà-ți trimeatà textul românesc al protestului propriuzi Ar fi fost bine dacà s'ar fi putut publica în Solia sub titlul "Persecuțile minor tàții Aromânesti în Tàrile Balcanice". Pentru a nu avea ceva neajunsuri, eventual puteți evita numele meu, scriind : un fruntașa Aromân din Europa a adresat O.N.U. urmàtorul memoriu (a se reproduce textul integral).

4) Imi pare ràu de dificultàțile care le ai. Erau de prevàzut dat fiind polemica care s'a încins și "spinii din exil". Ar fi fost bine dacà reușiai sà te alegi ca Arhereu Vicar. Cine candideazà pentru Arhereu? Ține-mà la curent cu chestiunile de acolo. Ține-te bine! Lupta este grea dar și meritul va fi mare dacà vei birui.

5) Delegația din Argentina va putea veni pe acolo?

Aștept ràspuns

Cu drag,

P.S. Nu știu din ce cauzà "Solia" vine de la un t imp mototolità si cu mari întârzieri. Numàrul 17 nu l'am primit. Trimite-l.
Ai grije sà corectezi gerselile de mașinà ale lui Nicu.
O.N.U. mi-a confirmat primirea memoriului și mi-a cerut copii pentru a sesiza statele puse în cauzà.

Anul I = Nr. 4.

August 1951.

ORIENTĂRI

(Nu sunt transmisibile)

30) = NOUL EPISCOP AL ROMÂNILOR DIN AMERICA, a fost ales în persoana fostului nostru camarad de suferinţă din închisorile şi lagărele germane Viorel Trifa. Faptul, pe lângă alte semnificaţii, constituie şi o indicaţie că ţinuta corectă, zelul de muncă creiatoare precum şi dragostea sinceră de neam reuşesc să înfrunte toate obstacolele pe care le ridică în cale delaţiunile oamenilor lipsiţi de caracter şi meschinăriile celor interesaţi. După învestirea prevăzută de canoanele bisericei româneşti din cele două Americi, se va păstra cu căldură amintirea camaraderiei sale, dar se recomandă de a nu-l stingheri cu nici un fel de problemă, care ar putea să pună în discuţie imparţialitatea sa, absolut necesară în greaua misiune care îl aşteaptă. Cu toţii trebue să-i urăm de a face pentru Românii risleţi din America ceeace Andrei Şaguna a făcut pentru Românii din Ardeal, spre binele neamului şi mândria generaţiei în care s'a format.

Anul I - Nr 4 Aug. 1951 - pg 275

In Exil 10 Noemb.1952

Prea Sfinția Voastră,

Nespusă bucurie ne-a adus scrisoarea Sfinției Voastre din 23 Octombri a.c. Am primit-o la timp fiindcă noi continuăm a locui la aceiași adresă.

Prin "Solia" am urmărit cu deosebit interes, toate fazele luptei duse pentru reorganizarea Episcopiei Românilor din America. Greutățile au fost mari, dar cu ajutorul lui Dumnezeu le-ați biruit.

Desigur și în noua fază vă așteaptă noi greutăți. Mă bucur însă că sunteți decis de a le înfrunta cu mult curaj și multă speranță de a le birui.

Nevoile cărora Episcopia va trebui să le facă față sunt multe, variate și urgente atât pe planul local (American) cât și pe planul general (românesc-ortodox). Pentru acest din urmă plan, în cazul când prezintă intres v'aș putea arăta și eu unele gânduri spre a vă putea face o idee mai complectă de cum se vede problema din Europa.

Pe aci viața își continuă mersul în acelaș ritm pe care îl cunoașteți. Ar fi fost monotonă dacă prin~~xpxx~~ aparatul de Radio n'am fi participat la înfrigurarea generală. Alegerile din America în special, le-am urmărit cu pasiune și înfrigurare de americani. Poate vor aduce o limpezire a situației.

Am citit în "Solia" o declarație specială a Noului Președinte, de natură să trezească speranțe pentru popoarele ~~xxxpxxx~~ oprimate. Mi se pare -după manifestele reproduse ani trecuți în "Solia"- că Românii noștri de acolo ar avea simpatii mai mari pentru partid[illegible] [illegible]ului Președinte ales. Au venit la putere! [illegible]arele de care m'ați întrebat, s'ar putea trimite

in [illegible] adresa persoanei menționate în nota alăturată făcută de Nicu.

M'ar interesa dacă pe acolo au apărut ceva cărți în legătură cu problemele care mă preocupă. Eu lucrez la niște studii. Din când , în când mai primesc vizite și din alte țări. De Paștele trecut a venit pe aici Părintele Boldeanu iar săptămânile trecute m'a căutat Părintele Fl. Gâldău de la Londra care am văzut că a aderat la Episcopia Sfinției Voastre. Paroful cauză că Nicu a lipsit din Roma, nu s'a putut face legătura. Speră cu alt prilej.

Dorindu-vă tot succesul în opera de reorganizare a bisericei noastre din America

Vă salut cu toată smerenia

P.S. Nu știu dacă ați primit "Mica Antologie Aromânească" trimisă acum două luni și mai bine.

6. 5/XII/1952
R. 27/XII/952

Nov 25, 1952

Draga Nea Costache,

Intors din West-unde, in treacat fie zis, am pierdut multă vreme, insa cu folos pentru Episcopie, și de interes pentru mine- am gasit randurile dtale.

Ma bucur si eu ca urmăriti cu "interes și infrigurare" evenimentele de pe aici, fie de natură nationala americana, fie cele mai mărunte, ale familiei noastre romănesti.

Pe plan politic biruința generalului Eisenhower a fost o mare zi in Statele Unite si speranțe mari se leagă de el. Romanii au fost, prin tradiție, și cu oarecari influențe de stănga, mai mult democrați decat republicăni. Numai in ultimii ăni generația intelectuală și starea generală a lucrurilor, au schimbat oarecum direcția. Fara nici o indoiala prin biruinta republicana unii dintre cetatenii americani de origina romana au in mănă ceva legaturi mai inalte. Influența politică reală nu pot să aiba însă pentrucă lipsește ceace aici se numeste "presiunea electorala, bazată pe voturi", pentrucă grupul nostru romanesc nu conteaza ca numar in milioanele altor grupe nationale. Sunt insa sigur, cunoscănd pe fruntasii grupului republican că oridecateori se va prezenta ocazia, și vor avea putința vor fi de folos cauzei libertății Romăniei și a democrației in sănul grupului nostru de aici.

Cat priveste apoi planul romanesc -adica evenimentele din sanul comunitatii noastre si mai cu seama ale bisericii ortodoxe- iarăși lucrurile sunt de proporții modeste. De mare importanța și, fără indoială, hotaratoare pentru viata grupului nostru au fost luptele duse, de noi, la Episcopie impotriva infiltrației agenților roșii, iar la Uniunea si Liga Societăților Romănesti succesul grupului anti-comunist. Ți-am mai scris că, impotriva oricărei logici, am avut, și mai avem incă, elemente de stănga in lumea romaneasca. Influentati de teoriile socialiste ale unui popă revolutionar -Podea-, muncitori cu palma si oameni fara perspective, unii dintre imigrantii nostrii au vazut, și vad, numai "capitalisti si fascisti" chiar aici in tara libertatii și a democratiei.

Lupta mea a fost in special aceasta : sa nu cada Episcopia in mana unor iresponsabili sedusi de idei comuniste și să se compromită singura Episcopie Ortodoxa libera, si tocmai acea chemată sa țină sus steagul ortodoxiei romanesti intr'un moment ca cel de fața.

Greutățile au fost mari, uneori păreau insurmontabile, mai cu seamă atunci cand in lupta au intrat si forțe, ori persoane, cari nu aprobau comunismul, dar cari nu se impacau cu ideea că eu, sau mai de grabă numele meu să figureze in ziua biruintei, ori chiar să mi se încredințeze o misiune ca cea ce mi s'a incredintat. Am fost lovit cum nu mă asteptam, dar m'am si aparat cum nu se asteptau. Si nu numai pe mine: am aparat o generatie intreaga de oameni, pusi la index numai pentrucă intr'un moment al istoriei romanesti au dat faptului politic o alta interpretare decat cea "oficială". In America insa nu este o crimă sa crezi altfel decat crede oficialitatea. Aici este crimă numai crima. Ori criminali n'am fost, nici eu, nici generația mea.

Si una din amaraciunile mele sufletesti a fost si acea ca tocmai generatia care era atacata prin mine, si pe care o aparam, a lipsit, in buna parte, dela datorie. Oameni cari ar fi trebuit să inteleaga mai bine decat oricine care era jocul dusmanilor mei, m'au lasat singur, cand aveam lipsa cel putin de un cuvant cald de om înțelegător.

Dar Dumnezeu si spiritul intelegator al Americei mi-au ajutat, că nu m'am prabusit. Odata impiedecata prabusirea Episcopiei s'a pus insa problema solutiei pentru viitor.. Ne trebuia Episcop, care sa consolideze biruinta si care sa pastoreasca in spiritul traditional, insa și cu intelegerea realitatilor americane. Nu l'am gasit. Mi s'a adresat atunci cuvantul de intrebare si de chemare. Luni intregi am sovăit si am amanat. Poate stii ca mie mi-a fost deschisa calea spre trepte ierarhice inalte si in Romania. Inca de pe bancile Facultatii de Teologie, Gala Galaction si cu Arhim Scriban mi-au adresat cuvantul. Ar fi fost apoi destul sa slujesc, la propriu si la figurat, Mitropolitului Balan la Sibiu și sansele unei ridicări in scara ierarhica mi-ar fi fost dublate. N'am facut-o si nu m'am gândit la a o face in America. Nu pentrucă m'as considera nevrednic de treapta pustniciei si a saraciei -doar in pustnicie si saracie am trait toata viata- nici ca m'as socoti asa de nepregatit intelectualiceste pentru a face fata necesitatilor ierarhice, ci pentrucă in mintea mea s'a făurit, încă din frageda tinerețe, un chip ideal de Episcop, pe care poate natura umana nu-l poate realiza, dar care, in nici un caz, nu aș fi vrut sa-l vad prăbusit prin mine însumi.

In America insa, si mai cu seama in conditiile actuale, refuzul meu ar fi insemnat pierderea unei batalii ortodoxe, romanesti si americane. Oameni cinstiți la suflet, conducatori cari au sacrificat o viată intreaga ca să vada o Episcopie Ortodoxă, preoti cari au luptat ca să nu se pateze steagul ortodox român american ar fi ramas singuri, pradă vijeliei si descurajării. Asa am pășit, încaodata in viață, călcand ceace ar fi fost interesul meu egoist personal, pe drumul unei vieti de continue frământari si nesfarsite lupte.

Prima faza s'a incheiat. Cea de a doua nu a inceput încă. Dusmanii isi ascut săbiile pentru aceasta noua fază. Iar in propria mea casa asteaptă rezolvarea zeci si sute de probleme, cari nu au putut fi

nici macar studiate in decursul celor 25 de ani de Episcopie in America. Nu avem bani, nu am avut un oficiu, nu am avut o resedintă, nu avem nici cele mai elementare recvizite ale unui birou. Cand a fost aici Prea Sfintitul Morusca, dânsul a ratacit intre o parohie si alta, gazduit pe ici pe colo si legat de salarul dela Bucuresti, pentrucă Episcopia nu a fost in stare sa plateasca un Episcop, decum sa mai plateasca si chirii ori secretari permanenţi la Biroul Centra Functiile sunt impartite intre diferiti preoti, cari stau la mii de kilometri departare unul de altul si cari trebue sa lucreze in parohie, uneori chiar in fabrică, pentruca să traiască. VATRA a fost cumparata ca sa fie resedintă insa preocuparile cumparatorilor au fost mai mult de natura a face o afacere personala si deci nu au studiat serios ce inseamnă o resedinţă si ce puteri are Episcopia pentru a o mentine. S'a ruinat, a devenit un focar de necontenita discutie intre parohii, a mancat si putinii bani ce ii avea Biroul din cotizatii de 5o de cenţi dela membrii, si a mai facut şi de rusine numele nostru in toata vecinatatea.

La toate acestea se mai adaugă si rezerva parohiilor pentru o Episcopie. P arohiile sunt unităti religioase si juridice, complect independente si autonome -asa s'au născut, din lipsa unei initiative a Bisericii Ortodoxe Romane- cari baneste se sustin prin sine insusi, si cari sunt foarte sensibile cand este vorba de a strange bani ce nu intră in fondul, de multe ori sarac, a parohiei insasi. Iar unii frati preoti numai Episcop nu vreau, care sa le tina socoteala si care eventual sa le mai spuna oamenilor cum ar trebui sa fie un preot ortodox !

Deaceia este greu sa stii de unde sa incepi si cum sa treci peste anumite probleme ori sa rezolvi unele dintre ele. Am inceput prin a-mi crea instrumentul de lucru : Biroul si resedinta, ca sa am cel putin o adresă si posibilitatea de a scrie o scrisoare. Vorba Prea Sfintitului Visarion (aplicata unde nu trebuia) "dacă nu ai plug de fier ară si cu cel de lemn" Am inceput deci sa-mi construiesc plugul de lemn pentru a putea ara. Nici o clipă nu ma indoiesc că, Dumnezeu ajutând, se va putea face ceva pentru Biserică si pentru sufletul credinciosilor ei. Dar departe de a putea face minuni, ceace mă tem, va provoca deziluzia unora ce au crezut că inscaunarea mea la Episcopia din America va insemna rezolvarea atator probleme pe plan bisericesc si pe cel national. Mai cu seama in lumea asa de rasfirata si, fie-mi iertată expresia, uneori asa de dezorientată a refugiului romanesc, unde fiecare pretinde ca lumea să se conducă dupa capul lui si unde fiecare s'a ridicat pe sine insusi judecator infailibil a aproapelui.

Iti scriu aceste lucruri, ca sa le stii si ca sa-ţi spun ca m'am bucurat vazand ca le urmaresti indeaproape din gazeta, in care insa nu se pot vedea in toata amploarea lor. Este un fapt in plus, pe care l'am observat, personal si la altii: că este enorm de greu sa vezi, bine, fapte americane cu ochi europeni, cum poate tot asa de greu este sa vezi fapte europene cu ochi americani. Asa se explica si unele inconstanţe ale politicii americane in Europa, politică care, in fond, sunt convins de asta, are cele mai nobile intenţii.

Asa se explică de ce atatia imigranti Romani, nou veniti, nu 'au putut acomoda in viata grupului national american, chiar dintre cei ce ar fi avut sanse. (Ultimul in serie este cazul dlui Iliescu, are s'a postat in turnul de fildes al "perfectiunii" literare si al "romanismului" vazut dela Bucuresti, creindu-mi probleme in raporturile cu Romanii Americani. El a vrut sa faca pe cei de aici sa gandeasca, din prima zi, ca el, și, dacă nu stiu romaneste literar sa faca bine sa nu mai ceteasca gazeta. Iar cand a vazut că nu merge după gândul lui s'a "deziluzionat" si s'a inchis in carapacea nepăsarii fața de tot ceace se intâmpla in jurul lui. Cu data de 20 Decemvrie curent va părăsi și SOLIA, urmând să-și deschidă alte căi de lucru. Si nu uita că, in fond, dl Iliescu, cu toate ca este putin incapatinat, este un element bun și bine pregatit).

Oamenii acestia vor avea succese personale banești in America, pentrucă aici numai cine nu munceste nu trăeste, dar pentru viata nationala nu vor aduce niciodata vre-o contributie reală. Sablonul de acasă nu se potriveste cu cel din targul american!

Nu numai că imi sunt de interes, dar imi sunt de folos gandurile ce mi-ai putea transmite despre cum se vede si cum se văd problemele de acolo din Europa. Mai ales acuma, că, cel putin in parte, poti sa banuesti cum stau lucrurile si aici. Pentru ajutorarea materiala a celor din refugiu noi suntem dependenți sută in sută de donatia credinciosilor si a parohiilor. Spiritul criticist exagerat a micilor si "marilor" fițuici ce apar pe acolo a racit mult entuziasmul fratilor nostrii pentru cei ce asteapta ajutor dela noi. Mici intepături "Valimariste" ori "Govoriste", făcute de cele mai multe ori din spirit de hipercriticism si din necesitatea de a se "răcori", crează stari de spirit ostile intregului refugiu, pentrucă este destul ca intr'un Congres ori adunare, unde se discută ajutorarea refugiaților, să vină unul si sa ceteasca "opera" mimeografata a lor, ca să cadă orice actiune sanatoasa. Mie mi se spune :" Da ce, suntem chiar asa de prosti să dăm bani la oamenii aceia cari ii folosesc apoi să ne sudue ?". Si cum spuneam, cei veniti aici nu contribue mult la simpatia ce ar trebui creată pentru refugiul romanesc si pentru cauza rimaneasca in general. Lucruri marunte si sensibilitati exagerate, insa trag in cumpană, pentruca acesta este materialul uman cu care trebue să lucram.

Mi-ai scris că te intereseaza ceva carti pentru un studiu. Te rog scrie-mi in ce câmp, ca să mă informez.

Si ca sa nu se mai termine si pagina asta inchei cu cele mai bune urari de Sfintele Sarbatori si de Anul Nou și cu arhieresti binecuvântari

+Valerian

PS. Pe numele [redacted] celui indicat, am trimes, prin banca noastră, 1oo (una sută) dolari. Nu stiu daca vine cec ori aviz de plată. Banii nu vin dela Episcopie, ci sunt darul meu personal, să faceti cu ei ce credeti. La Episcopie nu sunt bani. Stiu că la munte și Nicu la Roma, aveti atâta lipsă . Sunt economiile mele, deci nu aveți nici o obligatie.

Roma, 27 Dec. 1952

Prea Sfinția Ta,

Am primit atât ilustrata trimisă dela Lacul Sărat cât și scrisoarea din 25 Noembrie a.c. Nu ți'am răspuns imediat fiindcă așteptam să am rezultatul în legătură cu cele trimise spre a putea comunica ceva precis. Schimbul s'a făcut în condițiile cele mai bune. Mulțumesc. A venit la timp astfel c'am putut acoperi unelele cheltueli mai urgente.

Despre situația de acolo eu mi-am făcut o idee. Ultima scrisoare a adus și unele elemente mai concrete. Imi dau seama de greutățile enorme și pe toate planurile care Te mai așteaptă. Nu sunt deci dintre aceia care își fac prea multe iluzii. Totuși, cunoscându-ți metoda de lucru sper că vei realiza fapte care să rămână. Și meritul va fi cu atât mai mare cu cât condițiile vor fi fost mai vitrige.

In legătură cu aceasta țin să amintesc că am apreciat cum se cuvine faptul de a-ți face din "Vatra Românească" o bază solidă de plecare. După o organizare și antrenare a elementelor tinere în "AROY", acesta este al doilea pas temeinic ce l-ai făcut. Așa că unele critici pripite pornite din neînțelegere sau din alte motive, nu trebue să te impresioneze. Nu știu dacă "Vatra Românească" este situată în apropierea unui centru important românesc. Poate ar fi fost mai potrivit dacă era mai aproape de Cleveland. Dar și așa ar putea deveni cu timpul un centru propulsor de viață românească. Așa a făcut Șaguna cu Sibiul și uniții cu Blajul. Bine înțeles ajustând realitățile după realitățile de acolo. Față de atâtea sarcini care Te apasă desigur că n'ar trebui să venim și noi de aci să adăugăm altele. Totuși, sunt unele obligații impuse de situația critică în care se găsește biserica noastră națională.

Acum un an și mai bine Ți-am trimis prin Nae niște note în legătură cu această problemă. Deși n'am avut nicio confirmare totuși cred că le-ai primit. In esență era vorba de breșa pe care o anumită confesiune creștină o face cu prozelitismul său prea insistent în cercurile intelectualilor refugiați. Nu mă refeream la acel proces de conștiință care ține de însuși libertatea omului, ci numai la tendința de a se specula o situație grea atât pe plan material cât și pe plan moral. Asupra acestei chestiuni mi se mare că am discutat încă de când erai pe aici.

Pentru a reda mai exact adevăratul caracter al preocupărilor mele țin să precizez că între ortodoxia practică constantinopoletană și cea română nu prea văd mare diferență. Prelații ortodoxi greci cu teroarea pe care au condus-o împotriva elementului nostru au făcut cred suficient de a ne lecuide ~~xxxxxxxxxxxxxxx~~ habotnicia ortodoxă. Deasemenea anumite practici și moravuri. Pe mine problema mă interesează deci, nu din punct de vedere dogmatic ci din punct de vedere moral și românesc.

1) Mi se pare un lucru degradant pentru elita unui popor ca la primele greutăți ce întâmpină sau avantaje ce i se oferă să se lepede de credința părinților lor indiferent dacă este ortodox sau catolic.

2) Din punct de vedere național, mă gândesc că neofiții recrutați din toate regiunile țării vor deveni mâine elemente perturbatoare a unității românești. Noua confesiune adoptată îi organizează și îi antrenează într'o politică militantă care de cele mai multe ori se orientează după alte criterii și necesităț decât cele naționale. Acest fapt va contribui la destrămarea unității sufletești românești. Mi se pare mult mai grav decât pentru cazul când întreaga națiu s'ar converti în bloc.

3) Omenește mi se pare imoral procedeul acelora care deși se lamentează de metodele aplicate credincioșilor lor de dincolo de "cortina de fier" pentru a-i constrânge la renegare totuși dincoace de această "cortină" le aplică cu fervoare în acelaș scop, bineînțeles în favoarea lor.

se inspiră după clasicul și prea omescul sistem al "del bastone e della carrotta". Elementele docicle sau ambițioase sunt ajutate și lansate prin presă pe când cele care vor să rămână pe o line demnă sunt ostracizate și neglijate în complicitatea tăcerii.

Atâta timp cât întreaga această acțiune de prozelitism se făcea de element periferice chestiunea nu prezenta atâta importanță. In ultimul an însă ia a devenit o preocupare a organelor centrale care au și inaugurat un întreg plan de acțiune în acest sens. Deaceea cred că ia va trebui să preocupe pe elementele autorizate ale bisericei noastre naționale. Vlădica Visarion Puiu care prin poziția și experiența lui putea să fac mult în această privință cunoști în ce situație se găsește. Deasemenea anumiți teologi au fost înconjurați în așa fel încât numai au mână liberă să apere aceste interese religioase românești. Din cauza aceasta cred că întreaga sarcină revine pe seama tinerei Episcopii românești din America. Problema prezintă multe laturi. Dar deocamdată eu numai o semnalez pentru a se reflecta asupra ei și a se face ceeace în actualele împrejurări s'ar putea face. Ori cum dacă mijloacele ~~bănești~~ materiale de care dispune Episcopia sunt încă prea modeste pentru a se concepe un plan de acțiune de o mai mare anvergură, s'ar putea totuși prin paginile "Soliei" începe o ofensivă mai sistematică de apărare a ortodoxiei și orientarea credincioșilor ortodocși. In acest scop s'ar putea mobiliza toți preoții și teologii români aflați peste hotare spre a face una din paginele "Soliei" îndrptarul necesar valabil nu numai pentru românii-americani ci și pentru toți ortodocșii.

Desigur, liniile mari de orientare vor fi date de pastoralele care le vei scrie în diferite ocazii concepute nu numai de necesitățile eparhiei de acolo (America) ci după necesitățile generale ale tuturor ortodocșilor. Și ar fi minunat dacă ele ar fi o sinteză între preocupările practice și precise și cele spirituale sufletești și chiar sentimentale care se adresează direct (sufletului) inimei.

Știu că toate aceste lucruri Te preocupă. Deasemenea am reținut ceeace îmi scriai în scrisoarea precedentă că lipsesc bani, mijloace, oameni, etc. Un pas înainte însă va trebui făcut. Pe lângă elementele tinere localnice organizate acolo învederea antrenării românilor americani, va trebui să-ți creiezi un mic nucleu și de elemente tinere care să se preocupe cu latura problemei care am semnalat-o mai sus. In acest scop Ți-am recomandat pe Iliescu. Regret că el nu s'a putut adapta, cum îmi scrii, spre a face treabă de care știu că e capabil fără a creia probleme cu localnicii. Am citit anunțul din "Solia". Pe altă cale am aflat că te-ai interesat de Teodorescu. Cred că ar fi bun și poate va dovedi mai mult tact decât Iliescu. Dar pentru cele ce-ți scriam mai sus cred că nu va fi suficient. Dacă Tu ai putea asigura la "Vatra Românească" un minim de existență cred că în actualele condiții Ți-ai putea forma un aparat de elemente pregătite care să T e ajute pe toate planurile de activitate.

Mi-am permis să semnalez aceste câteva lucruri știind că nu le vei lua în nume de rău. Ele au pornit din intenția și preocuparea de a ieși din impasul în care ne găsim atât pe plan religios cât și pe plan național. Dacă ele le-ai considera utile Ți-aș mai putea scrie în această direcție.

Urându-Ți ca Noul An să aducă împlinirea tuturor năzuințelor pentru înălțarea Sfintei noastre Biserici ,

Te salut cu toată smerenia,

P.S. Cartea care m'ar interesa este intitulată "Rumania" de prof. Roberts H. deasemenea o carte a lui Foster Dulles și alți autori care au scris în legătură cu greselile comise la Theheran și Yalta unde interesele vitale ale poporului nostru au fost sacrificate. Mă preocupă de a apăra aceiași generație atât de mult nedrptățită.

Fc 16/II/953
R 26/II/953

THE ROMANIAN ORTHODOX EPISCOPATE OF AMERICA

Episcopia Ortodoxă Română din America

Bishop: His Grace VALERIAN D. TRIFA

Offices at: 2522 Grey Tower Road
RFD No. 7
Jackson, Michigan

Phone: 4285 Grass Lake, Michigan

Ianuarie 12, 1953

Draga Nea Costache,

La randurile din 27 Decemvrie raspund referindu-ma in special la chestiunea prozelitismului catolic. Sugestiile ce mi le faci si ideile pe care le exprimi le impartasesc in intregime atat eu cat si conducerea Episcopiei.

Incepand cu un articol a dlui D.C;Amzar o sa publicam o serie de observatii si de argumente in cazul convertirilor mai recente si mai rasunatoare si in cazul local a campaniei sistematice ce o duce biserica unita romaneasca din America contra noastra.

Nu stiu daca ai putea sa ne ajuti in directia aceasta scriind cateva articolase pentru SOLIA, fie sub pseudonim fie fara semnatura ori chiar iscalind.

Actiunea in mare a Episcopiei pe plan extern depinde de taria si de autoritatea noastra pe plan intern. Cere timp ca sa se faca ceva ce sa castige increderea credinciosilor intr'o organizatie care pana mai ieri nu a avut alte preocupari decat deplasari de titluri dela o persoana la alta si afaceri personale ascunse sub gulere preotesti si titluri episcopesti -Vremea lui Mihaltan si a lui Glicherie Morar

SOLIA, prin necesitate, a fost, si va trebui sa ramana un organ de informatie familiara <u>pentru cei de aici</u>. Un organ de probleme mari in campul ortodox este planuit sub forma de revista bimensila insa va trebui sa mai treaca timp pana ce gasim mijloacele necesare de tipar si condee cari sa scrie.

La secretariatul de redactie avem pe dl Teodorescu, incepand cu 1 Januarie. Este inca prematur sa spun de va reusi ceace nu a reusit cu dl Iliescu, adica tocmai formarea unui nucleu de elemente tinere ortodoxe si cu pregatire care sa fie o avangarda a Bisericii in campul rezistentei contra prozelismului si care sa poate pricepe si anumite realitati locale, conditie sine qua non a unei actiuni ortodoxe la care sa participe credinciosii americani.

Ma voi interesa de cartile ce mi-ai scris/ Libraria mea nu are stire despre ele.

Cu drag si arhieresti binecuvantari

† Valerian

Tg. 26/II/953

Prea Sfinţia Ta,

[A]m primit scrisoarea din 12/~~ert.~~ [Ianu.], urările de anul nou şi calendarul "Solia".
[M]ulţumesc călduros pentru toate. Mi-a părut bine că gândurile exprimate în
scrisoarea precedentă sunt împărtăşite de Consiliul Episcopesc. Am văzut aceas[ta]
şi din hotărârea din 17 Ian.a.c. publicată în "Solia".
Am cam întârziat cu răspunsul. Cauza a fost că anul acesta am avut aci în munt[e]
o iarnă foarte friguroasă. A trebuit să hibernăm. Nu se putea scrie. Apoi ne-a
vizitat şi Gripa. Dar n'a zăbovit prea mult. Se vede că i-a fost şi ei ~~frig~~. Şi [a]
plecat spre alte ţări mai calde.
Dar pe lângă aceasta, întârzierea răspunsului se datoreşte şi faptului că aşte[p]-
tam să primesc "Solia" în care s'a publicat articolul lui "Amzăr" referitor la
convertiţi, despre care mi-ai pomenit în scrisoare. Vream să ştiu pe ce poziţie
s'a fixat, înainte de a scrie articolele pe care mi le-ai cerut. Să "nu ne repet[ăm]
şi să nu fie contradicţii fundamentale. Am văzut că el nu atinge partea sensi-
bilă a problemei singura dealtfel care interesează. Deaceea m'am hotărît să pu[n]
eu punctul pe i.
Alăturat trimit o serie de 8 articole. Nu sunt toate "articolaşe" cum ai cerut.
Problema este vastă şi cu variate laturi. Eu am relevat câteva dintr'acelea car[e]
~~prezintă~~ reflectă latura morală şi politică. Inadins le-am scris la o tensiune
mai înaltă, folosind uneori şi expresii mai vehemente. Am urmărit ca reacţiunea
să atragă atenţia cititorului pe care îl vizează şi să dea de gândit vânători-
lor de prozeliţi. Este în interesul tuturor inclusiv al lor să nu persevereze
pe un drum care duce la discordie şi degradarea umană. Nu ştiu însă dacă acest
stil ar cadra pentru "Solia" dat fiind că este organul oficial al Episcopiei.
In cazul când nu cadrează, se pot tempera expresile mai tari. Poate să fie şi
necesităţi de altă natură, pe care voi de acolo sunteţi în măsură să le apre-
ciaţi mai bine. Din partea mea deci toată libertatea de a face retuşerile care
sunt găsite necesare. Asta cu atât mai mult cu cât aceste articole nu le public
sub semnătură proprie.
Nu că aş ezita să-mi iau răspunderea celor scrise. Dar s'ar putea să se nască
polemici care ar aluneca pe chestiuni personale. Si va fi greu ca eu să pot răs-
punde prin "Solia" care este oficiosul Episcopiei. Am făcut deja o experienţă.
Alta ar fi fost situaţia dacă aş fi avut un organ propriu la dispoziţie.
Deaceea le-am scris ca şi cum m'aş găsi în America şi am ales un pseudonim ar-
delenesc. Sub acest aspect unele aluzii în legătură cu "Canonicul" (recte Augus-
tin Popa) sau Moldovanu urmează ale aprecia voi dacă sunt potrivite şi necesare
Aşa dar, în cazul când în principiu ideile fundamentale care sunt exprimate în
aceste articole concordă cu ideile Episcopiei şi sunt publicate în "Solia" a-
veţi deschise două posibilităţi: a)- In cazul când sunt mai substanţial prelu-
crate, să se publice ca redacţionale, fără nici un fel de semnătură ş pseudonim,
ci numai cu litera Z. sau Zet. b)- In cazul când nu se modifică substanţial
ci se fac mici stilizări atunci pot să apară sub pseudonimul Cornel Pop sau
altul care l-aţi găsi mai potrivit. Eventual într'o notă introductivă s'ar pu-
tea face o uşoară rezervă.
In ambele ~~cazuri~~ ipoteze însă este bine să nu se ştie provenienţa lor. Asta at[ât]
pentru a nu atrage polemici personale cât şi pentru alte considerente.
In cazul când se publică ar fi bine să mi se trimită -dacă este posibil şi nu
costă prea mult- numerile respective cu avionul (pe cale normală fac aproape
1 lună de zile) spre a se putea răspunde în timp, dacă va fi necesar eventuale-
lor obiecţii ridicate.

./..

Dacă aceste articole sunt găsite necesare cauzei pentru care au fost scrise ar putea să fie editate într'o broşură intitulată "Pentru apărarea credinţe strămoşeşti", fiecare articol cu titlul lui fiind un capitol. Dealtfel ele fiind scrise dintr'odată şi fără întrerupere au o structură unitară necesară broşurei.
Aştept deci confirmare de primire şi răspuns la toate aceste chestiuni.

o oo o

Ideia cu revista bimensilă este bună. Ar fi mai bine însă dacă la început ar apărea lunar. Se poate scrie mai pe îndelete şi deci mai îngrijit. Dacă însă aplicarea acestui proect va mai zăbovi poate ar fi bine dacă aţi adăuga la "Solia" un supliment bilunar (2 pagini la mijloc) în care să se desbată probleme mai mari. In felul acesta s'ar difuza mai mult.
Văd un neajuns în faptul de a reduce foile care le trimiteţi la refugiaţi. Am citit comunicatul în Solia. Tocmai acum când aţi hotărît să abordaţi probleme de interes general? Era de aşteptat ca acuma -chiar cu sacrificii materiale- să difuzaţi mai mult "Solia" în diaspora românească din toate colţurile lumii. Numai aşa ea ar putea deveni o foaie religioasă ortodoxă pentru orientarea credincioşilor.
Dar poate în planul vostru această funcţiune este rezervată periodicului de care ai amintit. In acest caz chestiunea se schimbă. Revista însă va trebui să aibă şi un caracter belectristic.

Cu toată smerenia

P.S. Eu nu le-am văzut articolele după ce au fost bătute la maşină. A se av avea în vedere şi eventualele greşeli ale lui Nicu.

30/III/1953.
R 2/IV/1953

THE ROMANIAN ORTHODOX EPISCOPATE OF AMERICA

Episcopia Ortodoxă Română din America

Bishop: His Grace VALERIAN D. TRIFA

Offices at: 2522 Grey Tower Road
RFD No. 7
Jackson, Michigan

Phone: 4286 Grass Lake, Michigan

Martie 17, 1953

Mr Nicolae Bujin
Via Mantova 44 (presso Valeri)
ROMA, Italy

Draga Nicule,

Iti scriu pentru a confirma primirea materialului pe care il socot foarte potrivit si a carui publicare a si inceput. Foaia se va trimite AIR MAIL la Tagliacozzo. Vei primi si la Roma una cu posta obisnuita. Te rog insa ca exemplarul ce il capeti sa nu-l pui la dispozitia nimanui.Redactia SOLIEI a sistat toate gazetele ce se trimeteau la ROMA insa se mareste numarul lor in alte parti ale Italiei .In acelas timp Redactia socoate ca badaraniile si comentariile celor dela VATRA sunt o piedeca la ajutorarea refugiatilor si ca atare nu le mai trimete gazeta.Asta pentru dta personal.

Din articole,(din eroare tipografică)lipseste sfarsitul la Capitolul UNITATEA RELIGIOASA VI. Vezi dacă il ai.

Incolo toate ca si mai inainte.Lucru mult, lupta continua si asteptarea primaverii cu raze de soare si de biruinta.

Cu drag si arhieresti binecuvantari.

Valerian

Prea Sfinția Ta,

Am primit "Solia" trimisă cu avionul.Deasemenea am citit și rânduril debconfirmare primirii materialului. Găsesc bună desvoltarea pe puncte a unor idei care din necesitate de sinteză pentru a nu lungi articolul au fost numai enunțate.

1)Alăturat trimit alte două articole spre complectare.Au fost inspirate după ce am primit Indr. din Ianuarie crt.Le-am conceput spre a fi intercalate succesiv după articolul IV. Asta bineînțeles,numai în cazul când se găsesc potrivite.Sunt cam lungi dar nu se putea comprima mai mult.

2)Deasemenea aș găsi necesar ca la art. VII -Pentru unitatea românească- după cuvântul "presupunere" rândul 10 de jos în sus să se adauge următoarele: "Uniții noștri și noi lor xxx "convertiți" plimbați pe la congresul Eucharistic de la Barcelona n'au înțeles nimic din faptul că, Arhiducele Otto de Habsburg a ținut să fie în fruntea grupului de unguri? Sau disciplina catolică le impune să nu înțeleagă tâlcul?"

Si dacă totuși ......

3)Tot la acelaș articol după cuvântul "jugoslav" a se adăuga:"Unitatea poporului german a fost sfâșiată tocmai din cauza diferențelor confesionale. Tendințele centrifugale ale Austriei și ale Bavariei care nici astăzi n'au dispărut, au fost alimentate de Vatican. Diferența de confesiune cu rivalitatea între catolici și protestanți ridică și astăzi piedici suplimentare în unificarea Germaniei orientale cu acea occidentală.Astea sunt realități istorice"

Așa că sfărâmarea blocului românesc"...

4)La articolele ce urmează după cele 2 intercalate ar fi bine să se facă acolo unde va părea necesar vreo referire.

5)Virgx Am citit în "Solia" reportajul cu vizita canonică la N.Y. M'am bucurat că te-ai apropiat și mai mult sufletește de colonia macd. Ce impresii noi ai căpătat?

6)Virgil m'a întrebat în legătură cu venirea pe acolo. I-am spus să vie dacă nu mai poate rezista acolo unde este.Prin energia lui creeatoare și spiritul său organizator ți-ar putea fi de mare folos.

Cu toată smerenia îți urez

Cristos a Inviat!

Joi Mare,2Aprile 1953

P.S. Articolele sunt scrise cam în grabă ca să vină la timp pentru a fi intercalate.Stilizează-le acolo unde sunt scăpări și pune-le punctuația.

Pr. 23/XI/953
R. 24/XII/953

The Stratfield Hotel

Bridgeport 1,
Connecticut

A. M. BURT
MANAGING DIRECTOR

Bridgeport, Nov 16, 1953

Dragă Nea Costache,

Mă aflu de 2 săptămâni prin coloniile macedonene din East in vizite canonice.

Am cunoscût deci mai de-aproape şi aceste centre şi trebue să mărturisesc că in special oraşul Bridgeport pulsează de viaţă ortodoxă şi macedo-română. Am intâlnit elemente din generaţia tânără născute şi educate aici insă "fanatice" (expresia este a lor) pentru tradiţiile macedonene pe care le consideră ca o contribuţie necesară vieţii americane insăşi.

Iţi scriu aceste rânduri intr'un moment de relativ răgaz intre 2 vizite şi folosesc ocazia să-ţi mulţumesc pentru contribuţia la "Apărarea credinţei strămoşeşti " despre care se vorbeşte incă pe aici. Cum poate ştii "INDREPTAR" a murit-cel puţin sub forma şi sub conducerea veche şi fără a păcătui din lipsă de modestie cred că SOLIA a contribuit in bună măsură la desumflarea lui.

De aici plec la New York şi pe la sfârşitul lunii sunt la Detroit, unde am sub tipar calendarul.

Sănătatea, har Domnului, mă ajută ca să pot umbla şi să pot lucra pentru a desţeleni puţin terenul: sarcină mult mai grea decât mi-am putut insăşi da seama, cu toate că nu obişnuiesc să păcătuesc de prea mult optimism.

Salutări şi binecuvântări

Valerian

Azi am văzut pe Stelu. E mai bine dar nu complect restabilit.

Fr. 12 Jan 1954
R 8 Mar 1954.
25

THE ROMANIAN ORTHODOX EPISCOPATE OF AMERICA

Episcopia Ortodoxă Română din America

Bishop: His Grace VALERIAN D. TRIFA

Offices at: 2522 Grey Tower Road
RFD No. 7
Jackson, Michigan

Phone: 4286 Grass Lake, Michigan

Januarie 7, 1954

Signor M.Fazi
Renzano di Salo
Provincia di Brescia
Italy

Dragă Nea Costache,

Nu, n'am luat in nume de rău rândurile dtale. Inţeleg atât grija pentru cele româneşti cât şi bunele sentimente faţă de mine şi de situaţia mea. In fond toată chestiunea este mai puţin tragică decât pare la prima vedere. Totul porneşte dela supărarea dlui Iliescu pe sat. Si fiindcă n'are in cine lovi, dă şi el in cine poate răbda.

Am mai scris odată mai pe larg experienţa ce am avut-o cu dnii Iliescu şi Teodorescu dupăce au intrat in serviciile SOLIEI. Pe amândoi iam adus eu la Cleveland, atât pentrucă ii cunoşteam ca elemente cu pregătire cât şi pentrucă am socotit postul dela SOLIA ca cel mai potrivit pentru unul ce nu cunoşate incă atmosfera de aici, pentru a se acomoda şi pentru a servi cauzei Episcopiei şi cauzei româneşti. Au fost de aceia cari m'au sfătuit să nu-mi fac de lucru cu dânşii, pentrucă Iliescu ar veni deja cu idei preconcepute formate la şcoală negativistă a lui Vălimăreanu iar Teodorescu ar fi "bolnav de hipersensibilitate". N'am socotit insă că aceste sfaturi să fie aşa de realistice pe cum s'a dovedit mai târziu.

Amândoi au falimentat in funcţia ce au avut-o. N'au reuşit să-şi câştige simpatie in cercurile conducătoare ale Episcopiei, care de bine de rău au creat şi menţinut această organizaţie, n'au reuşit să ţină administraţia in regulă, lăsând fiecare la plecare SOLIA in datorii de peste 1500 de dolari şi plecând fiecare fără un timp de preaviz rezonabil ca să poată fi găsit altul in locul lor.

Din această prăbuşire incearcă să se ridice punând vina pe mine, pe păr. Trutza, pe conducătorii vieţii române americane şi ungând totul cu "naţionalism" intransigent.

Sansele pe care le-au avut fiecare au fost unice. Mai mari decât cele pe cari le-am avut eu când am venit la Cleveland. Pe mine m'au primit cu rezerva datorită experienţelor triste cu refugiaţii ce veniseră inaintea mea. Pe ei i-au primit din prima zi cu braţele

26.

deschise pentrucă veniau"pe barba" şi la recomandaţia mea. N'a fost casă să nu le fie deschisă cu drag (dovadă că Iliescu şi-a găsit şi nevastă) şi n'a fost adunare unde să nu fie salutaţi şi "bineventaţi", cum zic pe aici.

Eu n'am putut însă să fac din ei ceace nu puteau face ei. Le-am explicat situaţia şi stările de aici şi le-am dat SOLIA pe mână, cu depline puteri de lucru, in cadrul fixat de Consiliul Episcopiei. Nu i-a deranjat nici Episcopul"americanizat" nici "popa Trutza" ci numai neputinţa lor de a vedea realităţile şi incapacitatea de a face faţă unei funcţii ca cea de redactor a SOLIEI.

Tratamentul dela"distanţă" este exact când vorbim de distanţa geografică. Eu i-am văzut de câteva ori la an, locuind şi lucrând la 300 de kilometri de Cleveland. Când am venit la Cleveland, am venit doar pe câteva zile, cu sacul plin de probleme şi cu obligaţii sociale cari nu mi-au permis să pierd zile intregi cu dânşii. Poate am făcut o greşală : am supra estimat spiritul lor de inţelegere. Am crezut că ei n'au nevoie de'perietură"şi nici de special tratament, cunoscând cât eram eu de hărţuit şi de ocupat. Am mai sperat să-mi fie de ajutor in lupta ce aveam de dus cu adversari ce nu-mi sunt adversari numai personali ! Nici unul dintre ei nu a participat la bătălie - cu expepţia lui Nae ,care se şi bucură in societatea din Cleveland de simpatie- considerând asta afacerea "lui Trifa"şi privind chiar cu oarecare satisfacţie când mai primeam câte o lovitură. Ba mai mult : in funţie la Episcopie scriau scrisori (dintre care unele le lăsau pe masă) in contra Episcopiei şi a conducătorilor ei. Când mi se raportau asemenea fapte nu voiam să le cred.

Ori nici Românii din America nu sunt proşti ca să se lase batjocoriţi de orice "nădrăgar" venit recent pe aici.Românii din America sunt bucuroşi de colaborarea elementelor nou venite dar nu acceptă tutorate şi nici nu se entuziasmează pentru "inalte" filosofii ce ei ştiu foarte bine că nu sunt realizabile.

Suflet şi duh românesc au săracii atâta cât pot duce intr'o societate inconjorătoare ce ameninţă să-i inghită zi de zi.L'au menţinut 50 de ani fără Iliescu şi chiar fără mine. Nici ei, nici eu nu lucrăm spre "sinucidere", nici macar spre "adjustare" ci numai spre menţinerea a ce se mai poate menţine. Aici rolul refugiaţilor ar fi fost şi ar fi imens. Să vină in contact cu sufletul poporului prezentându-i acea parte din comoara literară şi istorică a Românilor accesibilă inimii şi minţii lor şi incetând cu otrăvelile stil VATRA.

Au fost aici figuri, ca cea a lui Ionescu-Ardeal,fie iertat, care au ştiut să cutremure simţirea românească -dar n'au făcut filosofie, nici spirite ieftine şi nici n'au aşteptat ca să li se inchine oamenii cu plecăciuni fanariote.

Nu pot să trec peste cazul acesta uşor, te rog să mă crezi.Il simt şi mă doare. Nu atât pentru atacurile -mişeleşti de altfel- ce le duc şi ei contra mea, ci pentrucă se clatină in mine credinţa că s'ar fi realizat cătuşi de puţin omul cel nou, omul de caracter pe care l'am visat impreună cu cei cari astăzi nu-şi pot stăpâni

27

invidia că unul dintre ei a ajuns să facă ceva mai mult decât ei insuşi. Si astfel pun şi ei piciorul ca să-l afunde, ori cel puţin să-l aducă la numitorul comun. " Să nu se mai nască mituri"-strigă in gura mare Vălimăreanu dela Roma, ca şi când eu aş vâna"mituri" in loc de realizări ce să facă cinste generaţiei noastre.

Si incheind acest capitol te anunţ că dl Cornel Pop a rămas tot aşa de necunoscut ca şi inainte de a-mi trimite articolele. Catolicii din USA bănuesc că aş fi eu. Cei din Europa il identifică cu dl Amzăr, care la rândul lui mă intreabă pe mine de rosturile lui. S'ar putea insă ca cei cari au fost pe la redacţie să bănuiască mai mult decât alţii. Nu ştiu insă să se fi exprimat in afară.

Dupăcum vezi din SOLIA vom incepe o campanie mai mare pentru FRATIA ORTODOXA, un fel de strângere a rândurilor ortodoxe. Ne gândim chiar la un buletin scos in Europa, scris anume pentru lumea refugiaţilor. Ce zici de aşa ceva ? Eventual am să incerc să vorbesc la Cleveland să-ţi trimeată gazeta AIR MAIL ca să fii la curent şi eventual să poţi contribui cu ceva.

Margarit mi-a spus despre viaţa voastră de acolo dar incă nu ştiu pe unde este Nicu şi ce face ? Ne-ar trebui o listă cu adresele tuturor Românilor din Italia la care să li se trimită eventual Buletinul lunar. Am suspenda SOLIA pentru refugiu şi am trimite, in număr mult mai mare, Buletinul lunar european.

Inchei cu doriri de tot binele şi pentru"bătrânul"dtale tovarăş de"exilie".

Cu salutări şi arhiereşti binecuvântări

Valerian

Thofor: 30. 8. MARTIE 1954

Ren. 8 Martie 1954

Prea Sfinția Ta,

Abia acum răspund la scrisoarea din 7 Ian.a.c. Am întârziat fiindcă așteptam să vă cum este pusă problema "Frăției Ortodoxe" despre care mi-ai scris. Am urmărit toate articolele din SOLIA, iar zilele acestea am primit și primul număr al "Frăției Ortodoxe". Este îngrijit editat de Amzăr în Germania, dar e prea mic. Există o solidarietate în ortodoxie determinată mai mult de lipsa de decență a prozeletismului catolic. Nu știu însă dacă are atâta intensitate spre a se concretizat în lucru organizat. Am impresia că refugiații, decepționați și hărțuiți de mizerile pribegiei sunt ezitanți să se antreneze în acțiuni organizate. Poate și din cauza oboselei. Teoriile lui Amzăr deci, cu apolititicitatea cam cad în gol. Și apoi el -mi se pare mie- este un bun cărturar dar n'are puterea de atracție care se cere pentru asemenea acțiuni. Pentru mine -după unele lucururi pe care le-am constat direct în primul exil-îmi impune chiar unele rezerve. Am impresia că chestiunea se va reduce la mica -deși îngrijită- publicație. Din punct de vedere <u>psihologic</u> cred că n'a fost bine că s'a făcut caz chiar în primul articol scris pentru "Frăția Ortodoxă", despre înmormântarea "Indreptarului" . Așa sunt eu. Văd că Episcopia se sbate în eforturi spre strânge fonduri pentru menținerea ei. Nu știu dacă va putea să mai scoată acea revistă ortodoxă de care era vorba odată care să desbată problemele de orientare ortodoxă în mod mai temeinic. Această realizare cere atât bani cât și oameni. Și din acest punct de vedere am regretat și regret că n'ai reușit să-ți creezi acolo un grup de [illegible]
Am citit în scrisoarea primită motivele. Deasemenea am văzut și cele scrise în "SOLIA" de Ion Călătorul. Totuși acest grup trebue creiat. Dacă nu acum, mai târziu. Nu știu din ce cauză, anul acesta, nu ni s'a trimis (-ce pretenție la niște cititori care nu au achitat costul celor primite în trecut) Calendarul SOLIA. Mă interesa să văd și ce motive l-au determinat pe editorul "Troiței" să fie insolent. Îi scriu acum lui Nicu să trimită la Buletinul Frăția Ortodoxă, adresele românilor din Italia unde urmează să fie expediat buletinul.
Aci continuă să sosească "SOLIA" în dublu exemplar. Cum am mai scris, s'ar putea suprima unul și anume; acela trimis pe adresa "Via S. Bartolomeo".
Smerite închinăciuni din partea mea și a tovarășului meu din "exilie".

28.

R. 29/3/954.
R. 14/5/954

THE ROMANIAN ORTHODOX EPISCOPATE OF AMERICA

Episcopia Ortodoxă Română din America

Bishop: His Grace VALERIAN D. TRIFA

Offices at: 2522 Grey Tower Road
RFD No. 7
Jackson, Michigan

Phone: 4286 Grass Lake, Michigan

Martie 24, 1954

Mr.M.Fazi
Renzano di Salo
Prov.di Brescia
Italy,

Dragii mei,

Am primit scrisoarea din 8 Martie şi sunt intru totul de acord că Buletinul nostru din Germania este"cam mic". Atâta putere avem deocamdată şi este mai bine să crească decât să micească in decursul timpului.

Este apoi un experiment :să vedem ce rezultate va aduce şi ce efect va avea din punct de vedere moral. Era insă absolut necesară o cale de informaţie alta decât SOLIA pe care mentalitatea de dincolo de Ocean nu o va putea inţelege. In loc să avem bucrii că am trimes SOLIA pe la refugiaţi am cules numai critci -cele mai multe dintre ele nici macar indreptăţite.

Că FRATIA ORTODOXA se va putea desvolta ca ceva "organizat in concret"? este şi punctul nostru de intrebare. Dacă personalitatea dlui Amzăr va fi in stare ori ba să adune este iarăşi o intrebare ce şi-o pune şi dânsul.Dar a fost singura noastră cale şi singura pesoană care in mod insistent a susţinut o cauză(in afară de Pop). Ideal ar fi fost ca o grupare de intelectuali să fi realizat acea frăţietate de gândire şi de lucru in ortodoxie, aici in America. Dar n'a fost posibil pentrucă cei cari au venit de dincolo au avut deja şablonul lor gândit gata şi dacă nu s'a potrivit pe corpul Românilor Americani s'au mâniat şi trag cu tunul "românismului" deşi astăzi refugiaţii veniţi in Statele Unite au inceput să fie mai americanizaţi ca cei veniţi acum 50 de ani.Sunt unii cari nici nu mai vorbesc decât stâlcit româneşte -că ştiţi jigodia parisiană. Cei mai mulţi nu fac absolut nimic pentru cauza românească şi astăzi ca să mai aducem pe alţii trebue să facem apel la protestanţi să ne miluiască cu ceva contracte pentrucă după mii de scrisori şi luni de propagandă făcute de Păr. Haşegan până astăzi nici un român din Statele Unite nu a vrut să iscălească vre-un contract să mai aducă refugiaţi, fraţi de-ai lui din Europa. Asta am prevăzut-o şi am incercat tot ce mi-a fost posbil să opresc răul din vreme dar m'am lovit până şi de fraţii ce ii adusesem ca să mă ajute.

Nu vreau să mai insist asupra acestei chestiuni dar chiar şi acuma nu pot să nu repet că totul este problemă de metodă, nu de deosebiri esenţiale Nădrăgarii noştrii -indiferent din ce şcoală de viaţă au venit- n'au putut şi nu pot să se apropie de sufletul ţăranului şi mai cu seamă când acest ţăran s'a desrădăcinat devenind muncitor in fabrică însă cu mentalitate ţărănească veche.

Aştept şi eu să văd ceasul acela fericit in care să avem un grup de oameni cu care să putem da la lumină o revistă de gândire ortodoxă. Dar in afară de problema local americană văd că şi in Europa teologii sunt împărţiţi in grupe şi teoretizează doar când pot să ia ceva legături cu mişcarea ecumenică ori cu bisericile anglicane. Pe urmă se retrag in bârlog. Episcopiei nu i-să adresat nimeni in această privinţă.

SOLIA vine dublu şi calendarul nu s'a trimes din cauză că nu avem pe nimeni la administraţie. Gazeta iese prin muncă voluntară (Pr. Trutza şi câţiva tineri dela Cleveland). N'avem nici macar pe cineva să ştie româneşte pentru a face corecturile la tipografie pentrucă nici om nu avem şi nici bani prea mulţi. Refugiaţii ? Critică şi ţin "şedinţe".

Am trimes dela oficiul de aici un calendar, care a trebuit să iasă tot ca vai de el. Eu eram in East, vizitând parohiile macedonene, iar la Detroit nimeni nu ştie să facă un calendar. Iar dl Teodorescu ne lăsase in baltă chiar in vremea aceasta astfel că s'a făcut ce s'a putut. Supărarea lui Tănase ii de altă natură: (Articolul unui deputat publicat in englezeşte este unul din cele mai frumoase despre cauza românească şi acelaş deputat a cerut in Congresul Statelor Unite acum 2 săptămâni "Dreptate pentru Poporul român") informaţii false dela Cleveland dar mai cu seamă falimentul de a face parohie la Toronto, unde voia să fie preot. Vina ? Nu se poate aduna fără dragoste şi fără caracter!

Vam multe pentru astăzi dar nu ştiu când voi mai avea răgaz pentru un rând. Aştept însă cu plăcere orice veşti-mai cu seamă bune- dela voi.

Cu salutări şi binecuvântări arhiereşti

Valerian

Ren. Mai 1954

P. Sfinţia Ta,

Am primit scrisoarea din 24 Martie a.c. N'am răspuns până acum fiindcă nu aveam ceva deosebit de comunicat. Zilele acestea am primit o lungă scrisoare de la Octavian Vuia, secretarul Institutului de Cercetări din Paris care, printre altele,pune şi problema "constituirii unei autorităţi superioare ecle-siastice formată din Ierarhii români aflaţi în Occident pentru salvarea autocefaliei Bisericei noastre".

Pe Vuia, nu l-am cunoscut personal. Dar din felul cum scrie şi din studiile pe care le publică, îmi face impresia că este un tânăr pregătit şi cu preocupări serioase. El mi-a scris şi altă dată în probleme de această natură; iar eu l-am îndrumat să se pună în contact cu P.S. Ta ceeace a şi făcut. Acum ar vrea să-ţi scrie în problema de mai sus. In acest scop m'a rugat să-i comuni şi părerea mea. Astăzi i-am scris alăturata scrisoare pe care ţi-o anexez în copie spre a vedea mai bine care este gândul meu în problema pusă. Nu ştiu cum vezi problema. Mi se pare că s'a pus cândva pe acolo în America, constituirea unei autorităţi superioare ortodoxe. Nu ştiu în ce stadiu se găseşte. Dar chiar şi în acest caz sectorul românesc nu trebue neglijat mai ales că nici ceilalţi prelaţi ortodoxi de acolo nu-l neglijează. Asta cu atât mai mult cu cât Episcopia Voastră -pentru a eşi din încurcătura creeată prin Moldovanu- a trebuit să se rupă (sperăm în mod trecător) de Patriarhia din Bucureşti.

De mai multe ori Ţi-am scris că este bine să ai un grup de intelectuali competenţi în materie ca să scoateţi o revistă ortodoxă bine scrisă. In ultima scrisoare îmi răspundeai că "Episcopiei nu i s'a adresat nimeni în această privinţă". Nu ştiu ce îţi va scrie Vuia, secretarul de la Recherche. Dar ar fi cazul de văzut dacă ei ar putea împlini acest gol.

Oricum, eu aş fi bucuros să văd că prelaţii noştri din Occident îşi dau toată contribuţia care se aşteaptă de la ei pentru păstrarea românilor ortodoxi atât de dezorientaţi astăzi în diaspora noastră.

Cu toată smerenia,

P.S. Primesc regulat "Frăţia Ortodoxă". Pentru orientarea mea însă n'ar strica dacă mi s'ar trimite şi "Solia". Asta numai dacă se poate face o excepţie de la măsura generală de suspendare pe care aţi adoptat-o.

31. 6: 8/5/1954
R 14/5/1954

Soisy/seine, 5 Mai 1954.
4. Av. General de Gaulle.

Mult Stimate Domnule Papanace,

Nu o lipsă de deferenţă mă face să vă scriu la maşină, ci nenumaratele plângeri din partea prietenilor şi cunoscuţilor de a nu putea descifra scrisul meu hieroglific. De aceea m'am hotarit dela o vreme să scriu toată corespondenţa la maşină, astfel cel puţin având eu insumi evidenţa propriului meu scris.

Nu am uitat indemnul dat in ultima D.Voastre scrisoare de a mă adresa noului Ierarh din America, dar am asteptat prilejul firesc de a reinoda un fir intrerupt atâţia ani. Si acest prilej se ivi cu venirea Domnului Popescu-Botoşani, membru activ al Centrului Românesc de Cercetari din Paris, care a avut prilejul de a sta de vorba cu Prea Cucernicia Sa Părintele Vasile Haţegan la New York intre altele chiar şi despre activitatea noastra stiinţifică dela Centru. Cum a rămas cu aceleaşi bune sentimente, m'am hotarit sa-i scriu deoarece facusem legătura acum şase ani tot prin Prea Cucernicia Sa şi drept era să incep tot pe această cale inainte de a păşi mai departe. Răspunsul ne-a venit direct dela Prea Sfinţia Sa Valerian spre marea noastră bucurie. Scrisoarea este favorabila unei donaţii viitoare Centrului, cerând şi o documentare mai largă asupra instituţiei. Cum scrisoarea mai atingea in afara de Centru şi o altă chestiune si anume cea privitoare la parohia noastră nu am putut incă raspunde, caci aceasta chestiune nu depindea numai de mine, desi consilier la parohia ortodoxa din Paris, ci fie de Consiliu, fie de Adunarea Generală a credinciosilor, asa cum cer statuţele. După câte probabil ştiţi la ora aceasta, deşi Consiliul a fost in unanimitate pe ziua de I7 Iunie 53 a cere I.P.S.S. Mitropolitul Visarion, aflător in Franţa, să ne ia sub a sa obladuire arhierească, totusi din cauze "politice" (a unei intelegeri ce reediteaza aici vechea formula a "Frontului renaşterii naţionale" sau "Partidul Natiunii" in care se gasesc intrunite resturile vechilor partide si a unui nou infiinţat in străinatate şi de scurtă durată) hotărîrea a fost mereu amînată si până la urmă deferită Adunării Generale ce a hotărit să intre imediat sub autoritatea arhierească a Mitropolitului Visarion. Acest lucru, imbucurator după atâţia ani de frământare şi de neregulă canonică nu inseamnă pentru cei constienţi decât un inceput de intregire a intregei noastre Biserici Ortodoxe de peste hotare. Eu insumi lupt pentru această cauză dela I948 incoace decând Biserica dela Paris a dat semnalul eliberării de sub autoriatea legaţiei comuniste si a ocupantului Tării.

DAcă vă scriu aceste lucruri este fiindca ne găsim, cred, astăzi la un moment

crucial in această chestiune atât de importantă pentru inchegarea emigraţi
româneşti si care ar fi acel al unităţii sufleteşti prin Biserica Română
reintregită in lumea liberă.

Din cercetările ce le-am intreprins in calitate de consilier parohial si
de membru in comitetul Asociatiei Eparhiale pentru Europa Occidentală ,in
fiinţata incă in anul 1949 şi aprobată in Franţa pentru a servi drept cadr
administrativ Eparhiei Refugiului românesc condusa de I.P.S.S. Mitropolitul
Visarion,pentru lamurirea mea proprie,cercetare ajutată de teologii ortodo
si Ierarhi aflători la Paris am ajuns la convingerea ca numai constituirea
unei "autorităţi superioare eclesiastce"formată din Ierarhii români afla-
tori în Occident putem salva autocefalia Bisericii noasre nationale peste
hotare.Mi s'a spus ca trei Ierarhi români pot asigura formarea acestei
autorităţi bisericesti superioare,ce poate functiona ca Sinod românesc
autonom.Un astfel de act s'a cetit si in Adunarea Generala unde cerându-se
de către actualul paroh si un consilier lamuriri din partea unui Ierarh
Ortodox din afara Bisericii noastre ,s'a cetiti o scrisoare din partea
Ariepiscopului Jean al Rusilor(ce tine de Mitopolitul Anastase din Amarica
si care ne-ar veni in ajutor pentru constituirea canonică a cestei auto-
ritaţi de vom crede necesar.Cum in afara hotarelor se găsesc trei ierarhi
români,de sigur ca Providenţa ne este favorabila de ştim sa-i utilizăm
prevederile.Deocamdata insă problema se pune numai intre Mitropolitul
Visarion si fostul său secretar (chiar al Eparhiei noastre pe vremea ce er
in Austria)si actualmente ales Episcop al Americii, Valerian Trifa.

Noi aici ne-am ferit a ridica deocamdata chestia "Episcopiei Române
Ortodoxe misionare din America si aceasta din respect pentru românii din
America ,cetăţeni Amaricani,a caror Episcopie ca si a noastra a refugiulu
se gasea in criză:acolo luptând doi Episcopi,unul sfinţit in Tara si altu
ales de credinciosi si sfintit de Ukainieni(care după unele informatii ar
fi "samosfeati" adica autosfinţiti)ortodoxi,iar aici parohia ce nu voia să
intre sub Eparhie.Dar acum solutionându-se,după caderea la alegerii a cel
ce impiedecau intrarea in canonicitate(aceaiasi coaliţie de care vorbiam)
se poate ,cred,pasi la realizarea unitătii ortodoxe a românilor.

Vă scriu toate acestea fiindcă ma pregatesc a scrie Prea Sfintitului
Valerian şi asi dori sa am ,de se poate,părerea D.Voastre in această
chestiune pe care vreau fara ocol s'o infaţisez si Episcopiei Române din
America,fara de realizarea careia multe infaptuiri vor fi intârziate,iar
constituirea unei vietii sanatoase româneşti ameninţată.

Nu ~~sunt~~ inca lămurit personal ce este adevarat in chestiunea samosfeaților, desi
unele acte vazute de mine ar inclina spre o rezerva ,totusi ceace nu a
fost implinit se poate implini in interesul Bisericii noastre. Din aceasta
legatura ierarhica nu ar fi decât de castigat si am putea atunci face fata
~~autonom~~ in lupta de depresurare a Bisreicii noastre din Țara. Altfel Bisre
ica noastra este sortita sa intre incetul cu incetul sub autoritatea altor
ierarhii si in loc ca noi sa sfintim pe ukainieni si pe altii ,iata ca aju
ei sa ne sfinteasca pe ai nostrii. Am speranta ca noul Episcop al Americii
va intelege acest lucru, mai ales ca fiind si cel mai tânăr are cele mai
mar șanse de viitor in măsura care este generos și stie ca după spiritul
Evangheliei cei de pe urmă sunt cei dintâi.

In ceeace priveste Centrul ii voi pregati o amplă documentare (de altfel
am trimes deja Buletinele noastre) in speranța ca Episcopia Americană va
intelege să ajute, in afara, in primul rand cea dintâi instituție românească
si singura pâna acum omologata de o autoritate universitară. cu renume
mondial cum este Universitatea din Paris. In acest an am desvoltat cu pre-
ădere doua din cele unsprezece sectiuni ale Centrului, si anume Secția
teologică si secția Civilisatiile Sud-Est Europeene. Cea dintâi tocmai
in vederea intăririi pozitiei noastre religioase. Secția are autorizarea
I.P.S.S. Mitropolitului Visarion, membru de onoare al Centrului si binecu-
vântarea Prea Fericirei Sale Patriarhul și Papa al Alexandriei Christophor
ros II, membru de onoare al Centrului, iar de ziua Ortodoxiei a avut bine -
cuvântarea Prea Sfintiei Sale Episcopul Meletios al Bisericci Grecești din
Franta si a Arhiepiscopului Ioan al Rusilor. Secția a fost anul acesta
condusă de Arhimandritul ortodox A. de Mensbrugghe, cu colaborarea multor
teologi ortodoxi si crestini din Paris ,ca Prof. L. Zander etc. Speram ca la
anul contributia efectiva a teologilor români sa fie mai mare, ca de pilda
a lui AL. Blaga, Nastu, si a celor de preocupare crestină ecumenica ce au
activat la Sevres.

La fel Secția Est si Sud-Est Europeană a avut contributia intelectualilor
yugoslavi si polonezi, dintre cei mai de seama. C. Milosz autorul cărții: La p
pensée captive", premiul romanului european etc. in vederea intăririi lega
turilor noastre cu vecinii nostrii.

Dacă Episcopia românească, parohiile si asociațiile culturale se vor insc
crie ca membrii sprijinitori (solutie pe care insăsi Episcopia a adoptat-o)
si pe care noi am votat-o inca cu mult inainte, cu drept de vot si propuner
in Adunarea Generala, vom reusi sa facem din aceasta institutie tot ce

34

statutului ei exceptional permite. Suntem singurii mentionati in Anuarul Sorbonei la fel ca Institutul Catolic si Institutul Ortodox (al rusilor unde insa se invata numai ruseste, la noi se fac comunicarile si cursurile in doua limbi, româneşte pentru chestiuni românesti si frantuzeste pentru chestiunile cu caracter universal). Celelalte organizatii românesti sunt "asociatiuni" si nu institutii (chiar daca ele se intituleaza astfel ca de pilda "fundatiile regale" ce tot asociatie este ca si cea a studentilor, amicala pompierilor etc dar nu sunt recunoscute de vreo autoritate competenta in materie).

De aceea imi permit a va ruga sa sprijiniti aceste doua lucruri, adica sustinerea Centrului de catre Episcopia de acolo, la fel cum rusii albi sustin atât Institutul lor teologic (noi imbratisam cum vedeti toate ramurile stiintifice) din Paris, St. Serge, şi pe cel din America, St Vladimir; cât si constituirea acelei autoritati superioare bisericesti pe langa Prea Sfintitul Valerian, cat si unitatea de actiune ortodoxa in Occident, fara divergente de jurisdictii ce nu servesc decât ambitii personale divizand eforturile.

Daca suntem cu toţii convinsi ca trebue sa servim si nu sa aservim realitătile românesti si cauza eliberarii (a noastre cea dintâi), atunci de sigur ca se va inchega si inceputul unei reale miscari românesti ce sa ne cuprinda pe toti intr'o singura suflare.

Va voui fi recunoscator pentru orce sugestie ce-mi veţi da ca sa orientam toate eforturile in aceasi directie si cu maximum de eficienta.

Imi permit a va spune de ocazia Sf Sărbatori ce inca ne domina un românesc "Christos a inviat"!

Cu cele mai alese si distinse salutari, ramân cu aceleasi sentimente de deosebita stima

Stefan Dobre

R. Mai 1954

Stimate Domnule Vuia,

Am citit cu mult interes scrisoarea Dtale din 3 crt. Problema "sal-
vàrii autocefaliei Bisericei noastre naţionale merită toată atenţia. Ardoa-
rea cu care o pui m'a impresionat.

De la început trebue să mărturisesc că eu nu sunt aşa de familiari-
zat cu problemele religioase. Şi nici la curent cu toate frământările xx-
xxxxxx survenite pe această chestie, în exil. In afară de "Solia" pe ca-
re am citit-o regulat, celelalte publicaţii ortodoxe: "Buletinul Eparhiei",
"Tribuna","Credinţa",etc. le-am citit numai din întâmplare. Deaceea părerea
mea în această chestiune, n'are la bază cercetări şi reflexii îndelungate
aşa cum au spusele Dtale din scrisoarea primită. Totuşi, ţi-o voiu expune
cu toată sinceritatea.

Mai întâiu mi-a părut bine că mi-aţi ascultat îndemnul şi v'aţi pus
în contact cu P.S. Valerian Trifa. Reluarea firului prin Părintele Haţegan
era drumul cel mai indicat. Sper ca din acest contact să iasă ceva pozitiv
pentru Biserica noastră naţională.

Din câte am înţeles eu din scrisoarea Dtale, piedica principală pen-
tru realizarea înţelegerii între Episcopii noştri din exil ar fi neregula-
ritatea aşa zişilor "samosfeaţi". Mi se pare însă că această noţiune care
a fost pusă în circulaţie cu insistenţă şi în emigranţa noastră, în ultimi
ani, este -aş spune- primejdioasă prin neprecizia ei. Ar putea atinge pe
toţi prelaţii ortodoxi din exil. Citeam cândva în "Tribuna"(Sept.1951) a
lui Moldovanu o scrisoare a Patriarhului Athenagoras către Patriarhul (sau
Sovrom-patriarhul cum se obişnueşte să se spună în diaspora noastră) Jus-
tinian Marina în care, printre altele, îl asigura că "a dat Episcopului(grec)
din America instrucţiunile necesare pentruca el să nu dea urmare cererii
eclesiaştilor români din America pentru consacrarea unui episcop"... Asta
..."pentru a evita înainte de toate, tot ce ar putea turbura relaţiile frà-
ţeşti între diversele biserici ortodoxe". Fără îndoială şeful spiritual al
ortodoxiei, cu sediul în Fanar, şi-o fi având socotelile lui de alt ordin
decât strict religios, de păstra "relaţii frăţeşti" cu prepusul lui Anti-
crist de la Bucureşti. Dar din moment ce el recunoaşte cu atâta hotărîre
pe Marina, acesta ar putea oricând să declare în deviere canonică, pe orice
prelat român (mi se pare că aşa a şi făcut cu I.P.S. Visarion) mai ales
dacă ar vedea o închegare în Occident ca aceea pe care o preconizezi pen-
tru"salvarea autocefaliei româneşti". La fel ar putea face (şi desigur că
au şi făcut) şi Patriarhul sau Sinodul Moscovit, Bulgar, etc. Formal ei ar
avea toată îndreptăţirea canonică. O au însă, şi în spiritul creştin? Put
noi să ne pierdem în dialectică sarbădă cu sucirea şi răsucirea textelor
canonice, când ştim prea bine că toţi aceia, de voie sau de nevoie, fac jo-
cul lui Anticrist? După cum arată istoria, în vremurile anormale, sau sub
presiunea evenimentelor neprevăzute, spiritul canoanelor a prevalat literei
lor. Dealtfel, însăşi autocefalia bisericilor ortodoxe naţionale care s'a
pus mai acut cu exarhatul bulgar, părea la început ceva cu totul necanonic.

./..

Eu nu ştiu precis care au fost motivele ce au determinat pe Episcopii Ruşi sà declare sà declare pe cei Ucrainieni "samosfeaţi". Mai mult ca probabil însà, ele sunt de ordin naţional rusesc. Cum de ordin naţional grecesc erau şi motivele pe care Patriarhia din Fanar şi întreg clerul grecesc ne declara pe noi Aromânii eretici şi punea bandele sà ne màcelàrească în virtutea canoanelor creştine!(Bunicul meu,Preotul Papanace a fost asasinat în toamna lui 1906 în mijlocul oraşului Veria,pe când mergea sà facà slujba la biserica româneascà.)

Asa cà,este bine sà fim mai atenţi. Pentruoà dacà prelaţii fanarioţi sau moscoviţi sunt puşi în mişcare de mobiluri politice atunci noi avem datoria sà nu ne làsàm derutaţi de farocoismul lor. Ei sunt mai ràu decât "samosfeaţi". Şi în faţa acestei realitàţi, trebue sà privim altfel,atât din punct de vedere creştin cât şi din punct de vedere românesc,pe prelaţii Ucrainieni care îşi apàrà dreapta credinţà,naţionalitatea şi deci autonomia "autoritàţii lor superioare eclesiastice" care acuma, ne preocupà şi pe noi. Dacà s'ar fi reflectat şi asupra acestor aspecte ale problemei poate,nu s'ar fi publicat în revista ruseascà "Dans l'Esprit et la Verité" atacuri la adresa P.S.Valerian pe aceastà chestiune.

Noi, ca laici putem aprecia mai bine cà este în interesul românesc ca din masivul bloc slav(pravoslavnic) sà se rupà pe toate planurile,(teritorial,politic,religios,etc.) poporul Ucrainian care, cu tot şovinismul lui,va constitui un tampon salvator pentru Statul Român.Este un punct vulnerabil al slavismului pe care -nu ştiu din ce cauzà- politica noastrà nu l-a speculat aproape de loc!

Asta în general.

Cât priveşte chestiunea de "a se împlini ceace n'a fost împlinit" mi se pare cà, din punct de vedere practic, nu se poate pune.Chiar dacà P.S.Valerian ar fi de acord. In aceastà problemà sunt angajate mase de oameni care îşi au o mentalitate caracteristicà;s'au dat sentinţe şi parasentinţe judecàtoreşti creindu-se un întreg eşafodaj juridic,în legàturà cu bunurile Episcopiei,etc.etc. Ar fi imprudent sà se ràvàşeascà totul pentru un lucru -cum am vàzut- de mai multe ori incert. Mai ales cà al treilea episcop la care te referi,pe lângà cà este dubios,dar râvneşte aceiaşi Eparhie.

Deaceea pàrerea mea -datà cum am spus la început spontanà,adicà fàrà a fi studiat problema este cà se poate nàzui spre "salvarea autocefaliei Bisericei noastre", dar pe alte criterii care sà concorde cu spiritul creştin,interesul românesc şi sà fie practice şi realizabile.

Fàrà îndoialà spiritul Evangheliei cu "cei de pe urmà sunt cei dintâiu" la care te referi poate înlesni aceastà realizare. Dar şi mai mult poate contribui spiritul care se degaje din fapta Mântuitorului când a spàlat picioarele ucenicilor sài. Acest exemplu se referà la cei mai mari A ràmas în ritualul unor înalţi prelaţi. Când dumnezeeasca umilinţà creştinà va sufoca în dragoste orgoliul pàgân, atunci, totul este posibil. Atunci va fi cu adevàrat triumful creştinismului. Dar oricum,scopul propus trebue urmàrit cu tenacitate. Deaceea s'a procedat foarte bine când pentru secţia religioasà a "Institutului de Cercetàri" s'a cerut autorizarea şi binecuvântarea I.P.S.Visarion.Deasemenea când v'aţi pus în legàturà şi cu P.S.Valerian Trifa. Ar fi bine dacà sub oblàduirea lor şi cu concursul lor

./..

teologilor noştri aţi putea scoate şi o revistă (sau numere speciale ale Buletinului) în care să se reflecte gândirea ortodoxă românească. Asta mai ales, dacă se va reuşi să se aducă la Paris I.P.S. Visarion. Acest fapt sunt sigur, că îl va bucura pe P.S. Valerian. In felul acesta Institutul de Cercetări va deveni un punct de legătură pentru unitatea religioasă a Românilor din emigranţă. Cât priveşte Moldovanu, va trebui multă prudenţă. Dacă acest procedeu al Patriarhului Justinian va fi acceptat de exilaţii Români, mâine s'ar putea să vă pomeniţi chiar la Paris, cu un prelat trimis înadins ca să conteste, pe baza vreunei hotărîri luată sub presiune, de Sinodul de la Bucureşti, pe însuşi Mitropolitul Visarion .

Si din felul lipsit de răspundere cum reacţionează rămăşiţele acelora care altă dată, cum scrii, au format "Frontul Renaşterii Naţionale" sau "Partidul Naţiunii", nu trebue exclusă nici această eventualitate.

Românii conştienţi însă, trebue să pareze toate aceste tendinţe de dezagregare, întreţinute de duşmanii noştri de totdeauna.

Faptul că emigranţa românească este cea mai neunită nu se explică numai prin caracterul nostru individualist. Aceia care vizează acapararea bogăţiilor româneşti, întreţin mai activ zizania în mijlocul exilaţilor români, decât la alţi exilaţi proveniţi din Ţări sărace.

Acest lucru n'ar trebui să-l pierdem din vedere. Şi Biserica noastră din exil în frunte cu prelaţii ei acceptaţi de popor (Visarion în Europa, Valerian în America) trebue să creeze atmosfera în care să prospere toate gândurile şi faptele ce ar putea promova credinţa şi interesele neamului românesc.

Acesta este gândul meu aşternut cam în grabă pe hârtie spre a nu aştepta prea mult şi a putea astfel, da curs demersurilor despre care mi-ai scris. De voiu avea prilejul, îl voiu comunica şi P.S. Valerian Trifa. M'ar interesa să ştiu ce aţi făcut.

Cu multe urări de bine,

38. MAI 1954

Paris, 2108-54

"Directorului" Vetrei si"responsabilului" cu"articolul semnat de starpitura morala, Iliescu in Vatra pe luna Iulie la adresa P.Sfintitului Valerian Trifa.

"A cazut,acazut Babilonul cel mare,si s'a facut locas demonilor si paza a tot spiritului necurat...Caci toate natiile au baut din vinul maniei desfranarii ei,si regii pamantului au savarsit desfranare cu ea,si negutatorii pamantului s'au imbogatit prin abundenta desfatarilor ei.Apoc.cap.I8.....

Cred ca voi,dr.teologi dela Vatra,sunteti mai in masura ca mine sa socotiti daca traim implinirea acestor timpuri de profetie.Stiind insa ca nu-mi puteti da un raspuns precis,ma intreb daca aceste lucruri se petrec in viata mea scurta,de muritor de rand.(?).

Totusi fapte sau petrecut;

Am vazut cum un"patriarh" impartasea un rege criminal ce cununasarea cu o jidoafca in timp ce credinciosii bisericii crestine erau considerati ca talhari si secerati cu mitralierele,

Si am mai vazut cum un preot(Gornistul din Sibiu) care cu Duhul lui Viu -dat de Dumnezeu- umplea altarele lui Christos de credinciosi pustiite de slujbasii Patriarhiei,am vazut spun,cum a fost "caterisit" de "S.Sinod,complot, a lui Nicolae Balan,Nicolae Balan eroul vostru de astazi,care face mare ortodoxism azi in tara cu ajutorul militiilor lui Dej.Desigur ca Moldovan,acel Moldovan care va impartit biblii numai ca sa va tina prinsi in itele lui, acel Moldova este episcopit de Marina,acel fericit ce are harul "direct" dela Christos(asa cum vrea odata sa-mi demonstreze Parintele Boldeanu,Cdt."General", ce de mult vrea sa faca o Episcopie,dar care merge foarte incet...si eu ma intreb de ce).....Numai ca din nenorocire cei cu Harul direct dela Christos astazi se roaga impotriva Harului,facand slujbe pentru armata rosie......Trifa domnule,asta-i sectar domnule...asa imi spunea odata Parintele Gratian -secretarul I.P.S.lui Visarion -vrand sa-mi dea o lectie de"ortodoxism"...ti'nchipui! Trifa asta,nepotul lui Iosif!Ajuns Episcop,maine,poimane ajunge mare si in tara si ne duce Ortodoxia la rapa!(?).... Este nevoie ca sa ma intreb,ce-ati facut voi teologii si preotii -Legionari ai Arhanghelului- in frunte cu parintele Boldeanu atunci cand P.S-ul Valerian primea lovituri si greutati dela toti dracii r.p.r-eului-si draci mierosi ce-l lucra pe dedesubt- ? Desigur.. dupa ce'a pus tartorii la pamant a inceput sa fie inconjurat de prieteni....dar nu ca sa fie ajutat ci ca sa-i dea buretele de otet de pe urma. Unul din acesti otetari este si acest"Dr." Iliescu.Miez in scrisoarea lui n'am gasit-recititi-o si voi sa vedeti cum suna.Numai laturi din bucataria creerilor lui murdari.Se plange ca a fost platit prost la "Solia",dar mai la urma spune singur ca a fost nevoit sa plateasca la sfarsitul anului un impozit de doua sute de dolari.Eu muncesc in Franta de sase ani de zile cu un salariu de mizerie-dupa unii- dar cu care am trait bine,insa cu un venit anual cu mult sub cota de unde incep impozitele.Desigur comparatia -intre Franta si U.S.A.- este destul de relativa dar totusi,cred ca domnul Iliescu a domnit in comparatie cu traiul meu.Nu cumva este si el unul din acei ce a jurat odata "ca sa traiasca in saracie?Sau poate ca ranjea la automobilul lui P.Sfintitul?Dar aceste daruri nu se capata dorindu-le sau cerandu-le,astfel de daruri sunt numai pentru acei ce sunt iubiti si vrednici sa la primeasca.

Scrisoarea lui (Dr.in teologie?) nu-i spontana ca aea de anul trecut-cel putin asa cred eu!-scrisoarea lui este calculata,rumegata si apoi pusa in teava Vetrei"vajnicului director" cu teluri precise.Esenta ei arata ura ce roade un suflet bonlav de aroganta.Scrisoare lui este si poarta nota unui rasvratit.(Sa nu intelegeti revolutionar).Citind-o credeam ca o vad pe acea a lui Beza odata unde il acuza pe Capitan ca a luat bani dela Lupeasca si ca el avea mai multe zile de inchisoare(ca Capitanul) puse la temeiul Legiunii...si in "Pentru Legionari"

Capitanul in adins cred ca a amintit de el-de Beza- "ca aruncase insigna "Vlad
Tepes" din piept,numai ca sa ne arate noua un exemplu de dezechilibru sufletesc
....~~La~~ Iliescu acest simpton si l-a aratat parasind "Solia" crezand ca va face
ruina in Episcopie si ca un altul ca el se va mai gasi.......................

Cert este insa ca P.S.Sa Valerian Trifa nu se inspaimanta de nimeni deoarece dusmanii lui ~~puis="din=lumea=~~ "sunt din lumea aceasta"...cu toate ca de alde "Iliescu" mai sunt inca.Astfel"de cozi de topor de ale intunerecului" ma face sa-mi amintesc de o patanie a mea din copilarie;Eram la prasitul al doi-lea de porumb cu parintii mei.Tata,in timpul lucrului se repezea cu secerea si rarea ~~porum~~ plantele de mai inainte ca sa nu le distruga cu sapa sau murdari de pamant. Taindu-le,le aduna sub brat si le aducea inapoi ca apoi sa le aduca la caruta. Seara,Lunaia la muls,intotdeauna da lapte mai mult cand vedea plantele fragede dinainte.In mintea mea de copil gandeam ca sa fac si eu ceva de isprava.Intr'o zi iau secerea -fara sa ma bage de seama parintii- si in urma pe bucata vecinului(nu pot sa inteleg de ce nu pe bucata noastra?) am taiat dearandul pana cand am socotit eu ca facusem treaba buna.Cand sa incep sa adun,ma vad apucat de camasa de un fecior al vecinului,ridicat in sus si trantit de pamant.Decabia atunci intelesesem ce facusem.Cei drept tata a luat plantele,umpland caruta in seara aceea,dar in toamna a trebuit sa dea vecinului vre'o trei sute de stiuleti ceea ce facea un sac de porumb.

Am tinut sa pun aceasta patanie pe hartie deoarece astazi se petrece ceva asemanator si neplacut ochilor mei si ale parizienilor refugiati.Un an acum, inainte de adunarea care trebuia sa se faca pentru alegerea de preot la biserica din Jean de Beauvais,opozitia-preotii ce erau pentru I.P.S.Sa Visarion- au scos un"pamflet"unde Parintele Parvanescu a fost facut"cu oua si otet",l-au iscalit "un grup de credinciosi" si apoi l-a impartit la toti alegatorii....... socoteala insa a iesit deandoaselea,nu dupa rezultatul sperat.Anul acesta"parasii" la adunarea generala sau sarutat cu Parintele Parvanescu in sedinta.Desigur gestul lor a fost frumos -cu toate ca au sarutat unde au scuipat- dar multimea a facut haz.Astazi,au inceput sa faca slujba cu totii in Altar,insa cei cu pacatul pe constiinta par stangaci.Credinciosii nu-i mai pot crede,de-ar propavadui ei cele mai frumoase predici din lume;in cel mai rau caz fac"ce spune popa dar nu ce face el"~~dar=apa=Vie~~ deci Apa Vie ii tulbure.

....

"Vatra"="Branza in burduf de caine",condusa de Legionari"ai" Arhanghelului. De doctori in teologie si alte doctorate,do docti si nu de sfertodocti ca cei de prin Americaa.........

Eu,personal de cand am citit scrisoarea lui Iliescu (Pardon Doctor)mi-e teama sa mai si mor,mai bine zis o sa mor si bunul Dumnezeu -chiar daca as fi facut fapte de inger pe pamant- n'o sa ma lase sa vad nici poarta raiului,dat fiind insa ca-s pacatos de nu ma rabda nici pamantul,speranta de mantuire pentru mine nu mai exista...~~vv~~se vede ca sfintii cei mari pe care Biserica noastra Ortodoxa ii prasnueste si cari fusesera pe pamant analfabeti au facut doctoratele dupa moartea lor pamanteasca..........

Dupa toate probabilitatile -si dupa cum ar trebui sa fie- orbacairea pare ca incepe sa fie inteleasa in randurile refugiatilor ca nefasta.Mai toate mintele clare gandesc astazi la unitate si ~~se~~ teluri precise de atins.UNITATEA in Miscarea Legionara aduce cu ea automat si UNITATEA Bisericii.Spun aceasta deoarece aceasta misiune legionarilor li-i rezervata si nu partidelor istorice. Printul bisericii in refugiu I.P.S.Sa V.Puiu n'are elemente demne de apostolat. P.S.Sa Valerian Trifa -toti cu mainile pe inimi in fata lui Dumnezeu-trebuie sa marturiseasca aceasta-este de neinlocuit ca pregatire teologica si Duh Viu,este prin voia lui Dumnezeu unul care poate sa contribuie la aceasta UNITATE-si poate unicul.........iar cei dela"Vatra" sa-si puna cenusa pe cap-atat cat mai este timp- ca maine poimane sa nu-I sarute rusinati Dreapta.........

"Fericiti sunt cei ce fac ordinele lui......Caci afara sunt caini,si fermecatori,si desfranati,si ucigasi,si idolatri si tot cel ce iubeste si face minciuna. Apoc.,Cap.22, vers.I4-I5.

Mihalcea.

40.

Poisy/12. Iulie 1954.

Stimate Domnule Bujin,

Sunt bucuros ca intârzierea răspunsului, pricinuită de participarea la un Congres atât de important, ne-a dat prilejul de a ne cunoaste măcar aşa prin scris.

Cunosc pe Domnul Richard dela colaborarea noastra cu "Fédération", miscarea federalistă franceză, cât si prin comunicarea sa dela „Centrul Românesc de Cercetări" din anul acesta.

De voiu avea ocazia ii voiu vorbi neapărat despre cele ce-mi comunici, fiind eu insumi convins de importanța chestiunii pentru românitate.

Dacă vei avea ocazia de a veni la Paris, ceea ce dorim, vom fi bucurosi sa ascultăm o comunicare despre situația actuala a românilor din Macedonia.

Alăturat este o scrisoare către Domnul Papanace pe care te rog s'o transmiti, dimpreuna cu cele mai distinse salutări.

În speranța că drumurile noastre se vor incrucisa ca și gândurile, primeste, te rog, salutările mele cele mai călduroase și urări de tot binele.

41

Soisy/seine I2. Iulie 54.

Mult Stimate Domnule Papanacé,

Cu multă bucurie am cetit scrisoarea D.Voastră din Mai a.c.si interesul major pe care-l acordați problemei ridicate de mine asupra autocefaliei Bisericii noastre peste hotare,problema ce a preocupat credinciosii consienti cu ocazia alegerilor dela Biserica Ortodoxa din Paris.

Rețin cu deosebire concluzia D.Voastră prin care vedeți atât de importanta menirea noastra dela"Centrul Românesc de Cercetări"din Paris chiar și in aceasta chestiune:"In felul acesta Institutul de Cercetări va deveni un punct de legătura pentru unitatea religioasa a Românilor din emigranță".

In acest sens am scris atât P.S.S.Valerian o scrisoare explicându-i pe de o parte situația religioasă de aici și necesitatea unității ortodoxe a românilor de peste hotare,cât și problema sprijinului promis principial Centrului in vederea desvoltării secțiunii teologice intr'un institut al Centrului.Trei ar fi necesitătile in aceasta privință:a)pentru intreținerea sălilor de cursuri teologice b) scoaterea unui număr special al Buletinului pentru chestiuni teologice si de gândire ortodoxa românească c)acordarea de burse de studii si burse de cercetare pentru teologi.

Cum va scriam in trecut,"Centrul Românesc de Cercetări"este un asezamânt universitar in cadrul Invatamântului Superior liber sub patronajul Univ. si Academiei din Paris,cu dreptul de a da diplome universitare ca si Institutul Catolic din Paris sau Facultățile catolice din Franta sau "Institutul de Teologie ortodoxa ruseasca"St Serge"ca și Institutul"St Denis '"ortodox Francez"dar in fond tot ruseasca.Cum la"St Serge"se invata doar rusește, confundandu-se ortodoxia cu slavofilia ,iar la"St Denis"Institutul s'a spart in două,o parte cu cel mai bun teolog rus exilat W.Losky rămânând sub Patriarhia din Moscova,iar alta cu E.Kowalewsky ,exclus de Moscova, noi am avea un <u>moment istoric</u> extrem de favorabil ca sa-i suplinim și pe plan ecumenic ortodox,posibil prin saltul ce l-a facut gândirea românească de un secol incoace,dacă vom avea sprijinul necesar deoarece la noi cursurile se fac in românește și franțuzește si astfel am putea atrage la noi pe ceilalți ortodoxi.Astfel pe plan național si ecumenic ortodox Centrul ar putea și in acest domeniu avea o menire importantă.

De asemenea am continuat cu legăturile cu Patriarhiile apostolice ortodoxe din Răsarit,precum vom lua contactul cu toate bisericile autocefale din Occident.

Noi am instituit o categorie de membrii sprijinitori ,la fel cum vad din "Solia" ca s'a institutit și la Episcopia Româna Americană,astfel nu le

va fi greu sa ne vina in ajutor in mod obiectiv., fie individual sau colectiv.

In acest sens după primirea scrisorii D.Voastră am trimes un memoriu Episcopiei pe adresa Episcopului, cerându-le sprijinul cu precădere, data fiind vechimea cererii noastre(de acum sase ani) şi cerându-le răspuns până la 15 Oct.54 pentru a avea răspunsul inainte de Adunarea noastră generală şi pentru a şti ce extensiune putem da secţiunii de teolgie pe care o putem ridica la rangul de „Institut teologic" si mai tarziu chiar de facultate. mai ales că nu există invaţamânt superior teologic românesc in occident.

Tot astfel am mai instituit anul trecut o secţie a „civilisatiilor din Sud-Estul Europei"(marele sud-est) unde avem colaborarea vecinilor noştri din peninsulă, aceasta spre o mai buna cunoastere in viitor. Am dori ca cercetătorii macedoneni să faca o comunicare, două, pe an in raport cu problema românilor din Macedonia atât de importantă pentru permanenţa noastră in marele sud -est european cat şi astăzi ca baza românească dincolo de cortina de fier(cele două rădăcini ale noastre acum, Macedonia şi Românii inrădăcinaţi in America, importante pentru refugiul nostru).

La Centru a vorbit despre Vlahiile din Sudul Dunării(mai multe comunicari) Dl N. Beldiceanu, fost asistent universitar, dar interpretarea prea materialistă a istoriei(deşi nu marxista), l'a impiedecat sa vadă marele fenomen român din timpul desagregării imperiului byzantin. (mai pe urmă o influentă, sperăm trecatoare, a unui curent de moment cosmopolită in cadrul tineretului naţ-ţărănesc dela "România viitore). Din acest motiv am intârziat răspunsul nostru la o intrebare mai veche a D.Voastre.

Suntem acum in aşteptarea unui răspuns favorabil din partea Episcopiei Române Americane, ca să nu pierdem acest moment favorabil teologiei si gandirii crestine româneşti. Centrul este citat in Anuarul Univ. din Paris exact la locul vechei "Ecole Roumaine en France" desfiintata de regimul actual, ce depindea de Academia Romana ca şi Scoala (Academică) din Roma.

Cu cele mai alese sentimente si ganduri, vă rog să credeti in sincerele mele urări de bine ş'n speranţa unei nu pre indepărtate intâlniri, cu deosebită stimă

Octavian Buia

43.
Gr. 29/7/954

Iulie 14. 1954

THE ROMANIAN ORTHODOX EPISCOPATE OF AMERICA

Episcopia Ortodoxă Română din America

Bishop: His Grace VALERIAN D. TRIFA

Offices at: 2522 Grey Tower Road
RFD No. 7
Jackson, Michigan

Phone: 4286 Grass Lake, Michigan

Julie 14, 1954

Dragă Nea Costache,

Rândurile dtale le-am primit in preajma Congresului şi numai acuma găsesc un moment mai puţin incărcat ca să pot răspunde.

Chestiunea constituirii unei"autorităţi superioare ecleziastice formată din Ierarhi români" imi este cunoscută despre asta discutându-se şi pe aici. Imi pare insă bine că dta şi dl Vuia Vă găsiţi oarecum in acord cu idea in sine.

Dl Vuia mi-a scris ceva mai demult in legătură cu Centrul dela Paris şi i-am răspuns. Recent am primit un număr vechiu din Buletinul lor "pentru informaţie". Despre chestiuni bisericeşti ori general ortodoxe nu mi-a scris. Scopul scrisorii sale a fost reluarea unei cereri adresată Episcopiei in 1948, cu ocazia vizitei Păr. Truţa şi Haţegan la Paris, ca să fie subvenţionat Centrul de cercetări dela Paris cu 1000 (una mie dolari lunar). Asta intr'o vreme când intreg bugetul Episcopiei se ridica la 2-3 mii de dolari la an!

Faptul că Episcopia Ortodoxă din America n'a putut răspunde nenumăratelor cereri de subvenţie sosite din toate părţile a fost cauza unei atmosfere nefavorabile printre intelectualii din Europa. Dar nu se putea face nimic de unde nu era nimic. Văzând cu ochi europeni dolarul, el pare mai mare şi mai uşor de avut . In realitate insă lucrurile stau altfel. Nici chiar acuma -cu toate că avem in intenţie o campanie susţinută in diaspora- ajutoarele noastre in streinătate nu sunt demne de remarcat. Episcopia a ajuns la un buget de 30 mii de dolari anual dar asta datorită programului de imbunătăţiri locale,pentru cari oamenii dăruiesc, considerându-le de folos imediat :reparaţii, burse pentru teologi ortodocşi cari să servească parohiile,scoli de vară pentru invăţători, cărţi de indrumare pentru tineri etc.

Sper deci că atât dl Vuia cât şi alţii vor lua in considerare acest fapt şi dacă intr'adevăr sunt interesaţi in problemele vieţii ortodoxe vor contribui cu ceace pot şi din partea noastră vor avea tot ceace avem şi putem da. N'a existat o persoană care să scrie la Episcopie făcând sugestii ori cerând informaţii căruia să nu i se răspundă. Cum am scris in trecut in afară de dta şi de dl Amzăr nici unul nu a contribuit cu câtuşi de puţin la gazetă ori la calendar.Cei mai mulţi aşteptau subvenţii "pentru gazeta"lor, care "umple un gol simţit".

44

Consider deci fericită sugestia ce o faci dlui Vuia ca să se scoată un număr special din revistă, ori să scoată una ortodoxă, ori să colaboreze la Frăţia Ortodoxă, unde calea este deschisă atât pentru colaborări cât şi pentru o eventuală imbunătăţire a materialului şi a formei. Asta ar contribui mult şi la crearea acelei atmosfere de simpatie pentru intelectualitatea românească din refugiu de care am lipsă in America pentru a putea susţine activităţi culturale cu banul credincioşilor.

Acest lucru l'am cerut necontenit şi fraţilor pe cari i-am avut mai aproape dar cari au preferat să umble după năluci lovind in toate direcţiile pentruca să-şi ridice in cap toată suflarea românească din America, cu care s'ar fi putut lucra spre binele neamului.

Cu privire la sinodul românesc in exil am purtat corespondenţă atât cu Nacu cât şi cu Păr. Boldeann, cari, amândoi, incearcă să ridice pe plan pe I.P.Sf.Sa Visarion. Cu deosebirea numai că Păr.Boldeanu ţine legătura şi cu Andrei Moldovan precum şi cu aceia cari ar vrea să devină Episcopi, pentruca Sinodul să fie "in număr mare".

Poziţia mea personală a fost că am studiat cu atenţie şi simpatie orice propunere s'a făcut in această direcţie şi am reluat legăturile cu I.P.Sf.Sa Visarion iar la ultima şedinţă a Consiliului Episcopesc am pus la ordinea de zi o intâlnire a mea cu I.P.Sf.Sa, invitându-l să vină in Statele Unite, ca oaspete al meu şi pe cheltuiala Episcopiei.

Greutatea ce o văd este cea pe care o sesizezi foarte bine in scrisoarea către dl Vuia că nu există soluţii practice şi realizabile. I.P.Sf.Sa Vsarion oscilează intre a se amesteca şi a nu se amesteca in altă Eparhie şi intre a se considera canonic ori in retragere.Toate cele ce scrie acuma sunt opera şi redactarea Păr. Boldeanu, despre a cărui schimbare la faţă am auzit dar de a cărui fineţe diplomatică mă indoiesc.

Mă tem chiar că insuşi venirea in Statele Unite a I.P.Sf.Sale Visarion va fi problematică pentrucă Păr.Boldeanu vrea viză inseparabilă pentru Mitropolit şi pentru dânsul ca"Secretar" şi autorităţile de imigrare nu sunt aşa de favorabile nici chiar in ce priveşte o viză pe timp limitat pentru I.P.Sf.Sa. Iţi comunic aceste lucruri sub titlul de informaţie personală şi te rog să nu faci uz de ele.

Un Sinod trebue să aibă cel puţin trei membrii cu rang Ierarhic, altfel ar fi ceva in stil rusesc de dinaintea răsboiului mondial. Credincioşii din America nu vreau să audă de Andrei Moldovan. Arhimandritul Ionescu susţine că să facem alţi 2 Episcopi in America (unul să fie P.Cuv.Sa, se inţelege) şi să dăm fiecărui Episcop jurisdicţia unui protopopiat. Cât priveşte persoana mea să fiu ridicat la rang de"Mitropolit" ori să am preşidenţia Sinodului din America, ori să am conducerea administrativă a tuturor bisericilor. I-am spus părintelui Ionescu părerea sinceră că titlurile nu mă incântă insă unitatea Episcopiei mă preocupă. Din momentul in care am avea impărţită Episcopia actul de moarte a ei a fost semnat. Deabia am reuşit să mai strângem la un loc şi să facem eforturi comune in cadrul parohiilor. De-abia işi ţine Episcopia un Episcop rău plătit şi cu mari greutăţi menţinem o reşedinţă. Vom ajunge cu vremea să avem Sinod şi Episcopi dar fără parohii şi fără Episcopie.

Progresul bisericii ortodoxe din America a fost incet tocmai din cauză

că a lipsi o autoritate centrală şi energiile s'au irosit in acţiuni necoordonate. In America au mai rămas puţini Români şi dintre aceştia nici 25 la sută nu mai dau pe la biserici decum să le susţină material. Suntem in ceasul al 12-lea şi trebuesc făcute eforturi supraomeneşti pentru a crea o bază pe care să stea şi să se menţină in viitor o biserică ortodoxă română in America.

I.P.Sf.Sa Visarion, cu lipsa-i caracteristică de a putea judeca o situaţie dată - Viena, Maguzano, Paris etc- a făcut o intervenţie nefericită şi in America numind vicari şi episcopi peste capul conducerii legale şi peste voinţa Congresului Bisericesc. Acuma trăeşte sub impresia că in America există 2 Episcopii ,crede că Andrei Moldovan este canonic şi in loc să studieze probleme de consolidare se ocupă cu cele de "împăcare". Iertarea şi unirea in viaţa duhovnicească sunt virtuţi alese însă nu văd cum ar putea să-şi dea mâna cele 2 principii de viaţă : american şi sovrom patriarhal. Oamenii ,mai ales Episcopi pot să stea de vorbă,şi personal n'am intors spatele nimănui însă lupta dată de Episcopia din America pentru salvgardarea unui sistem de viaţă şi organizare a costat prea mult pe cei de aici. Nu-i individul Moldovan in cauză ci acei pe care ii reprezintă.

Am intrebat in mod confidenţial pe I.P.Sf.Sa Visarion dacă nu ar fi dispus să-şi petreacă bătrâneţele aici la Vatră, Episcopia purtându-i de grijă. N'am primit nici un răspuns. Poate că stabilirea I.P.Sf.Sale intre noi ar putea da ocazia constituirii unui Sinod, mai alegând un Vicar cu atribuţiuni misionare in Canada. Dar un Sinod cu un Episcop in Franţa ,unul in Statele Unite şi altul in Canada ar fi o ficţiune.

Cred că nimeni in Episcopie nu s'ar opune constituirii unui sinod din Ierarhi români, dar nu cred că s'ar accepta jurisdicţia I.P.Sf.Sale Visarion, cu reşedinţa in Franţa. Ortodoxia românească din America, mână in mână cu celelalte biserici (cu excepţia grecilor şi a sirienilor) stau pe principiul că in situaţiile politice actuale să nu se depindă de autorităţi de dinafara Americei. N'a fost numai cazul nostru de luptă contra influenţelor de dincolo de cortina de fier.Si cine ştie soarta Franţei in viitor ?

Cam acestea ar fi parte din problemele in legătură cu constituirea unui organ suprem de conducere a bisericilor din refugiu.

In altă ordine de idei : am avut Congresul Episcopiei şi a fost un mare succes.In ziua de 4 Julie peste 1500 de oaspeţi din toate părţile Americei. Guvernorul Statului Micghigan a venit cu avionul să salute Congresul in numele autorităţilor. Lumea a fost mulţumită şi desbaterile s'au menţinut la nivel inalt. S'a adeverit că politica ce am inaugurat la conducerea Episcopiei şi anume :"fapte,nu vorbe" a fost cea bună. Am lăsat pe alţii să bârfească, să politicheze, să discute şi să pună ţara la cale. Eu am lucrat cu toată puterea ce mi-a fost dată dela Dumnezeu. Am putut prezenta Congresului realizări cari depăşesc pe toate câte s'au făcut in 25 de ani. Că lumea a fost mulţumită o arată şi un fapt banal, însă caracteristic vieţii americane, că in timp de un ceas am primit donaţii de peste 4000 de dolari dela credincioşi.

Cât voi mai putea duce acest tempo nu ştiu, pentrucă sunt singur singurel. Cei cu bunăvoinţă n'au putinţă, cei cu ştiinţă sunt ocupaţi cu viaţa lor iar fraţii nou veniţi sabotează şi boicotează dând

46.

dovadă despre neputința contructivă și spiritul anarhic a imigrației românești. Nu mă miră acest fapt când mă uit la vechea clasă dar mă doare să nu pot descoperi ceva mai bun in generația nouă. Refugiul se pare că a măcinat până și pietrele dure risipind rodul făinei in toate părțile altfel nu pot să-mi dau seama că persoane pe care le-am cunoscut intr'un fel nu le mai recunosc decât fizic.

Imi pare rău că SOLIA ți s'a oprit; am lăsat incă de atunci o notă la redacție să ți se trimită. Dar nici acolo nu am pe nimeni decât voluntari, cari lucră gratis, când pot și cum pot. Am luat in discuție ca să transformăm SOLIA in revistă lunară ori bilunară, ca să ne putem ocupa direct de ea. Altfel iese in condiții inacceptabile. Când mă duc pe la Cleveland voi face rectificarea necesară.

Totodată iți vom trimete dela Birou un Ex. din ALBUMUL ANIVERSAR al Episcopiei, el conținând date necesare inţelegerii multor chestiuni bisericești din America. Este prima incercare a unei istorii a Episcopiei Ortodoxe Române din America.

Salutări bătrânului Ghiță și la toți cei dragi.

Cu arhierești binecuvântări

Valerian

+VALERIAN

Onoratei Redacții
ORIENTĂRI Pentru Legionari
Erding/Bavaria-Germania Occ.

18.I.1962 Buenos Aires.

primit 12 Aprilie 1962 prin m. Boldeanu

Domnule Redactor,

Amărît până în cele din lăuntru ale mele, scriu aceste rânduri. Nu din dorințe polemice o fac, ci din multa mâhnire îngrămădită în sufletul meu, aproape de fiecare dată când citesc Orientări. O fac pentru a vă ruga să nu-mi mai trimiteți publicația DVoastră și iată de ce:

Orientări este oficiosul Mișcării Legionare și astfel cuvântul lui este cuvântul oficial al Mișcării. Nu-i stă bine unui astfel de organ să facă exact treaba pe care o face "Glasul Patriei", pe care îl primim toți depe aici.

Orientări pentru Legionari: însuși titlul arată rolul publicației. Ce frumos i-ar sta să poată răspunde cerințelor pe care le implică însuși numele! Atunci ar fi așteptat cu nerăbdare să sosească și ar fi citit cu plăcere și nu cu silă cum o facem unii - și destui - din cei ce-l primim.

Nu este aproape număr în care să nu vă legați de Episcopul Valerian. Vocabularul întrebuințat pentru a ponegri pe acest vrednic prelat român nu este cu nimic deosebit de al nihiliștilor ce urmăresc distrugerea Bisericii Creștine.

Nu v'ați gândit că nesocotiți și batjocoriți, în acelaș timp, câteva zeci de preoți venerabili din Statele Unite și Canada, ce nevoesc întru cele duhovnicești cu harul luat dela Duhul Sfânt prin Episcopul lor?

Nu v'ați gândit, la fel, că insultați o eparhie întreagă de credincioși - printre care oameni de însemnată valoare - ce ascultă și văd în Episcopul Valerian prelatul înzestrat de Dumnezeu cu multe și mari calități?

Să fi murit, oare, Moța în Spania întru apărarea lui Hristos și a așezării creștine în lume ca astăzi, după un sfert de veac, dela conducerea Mișcării să se izbească în Biserică?

Stau și mă întreb dacă cel ce scrie astfel crede în ceva? Și anume în ce? Pentrucă în Dumnezeu, cu siguranță, nu crede.

Ca unul care mi-am sacrificat și eu tinerețea închinându-o aceluiaș ideal mare ce ne-a strâns pe toți laolaltă în oastea legionară, vin și vă implor: In numele Domnului nostru Iisus Hristos încetați odată cu atacurile împotriva Bisericii Ortodoxe Române din Statele Unite și a Episcopului ei Valerian. Lăsați treaba asta numai pe seama anticriștilor comuniști. Dumnezeu să vă lumineze calea spre tot lucrul cel bun.

Preot Paroh A. Ușeriu

I n t â m p i n a r e

In câteva rânduri au apărut în "Orientări atacuri la adresa Episcopului Valerian. Mulţi legionari socot atacurile nedrepte si deci nejustificate.

"Orientarile" apar cu scopul de a orienta,de a lămuri ş i informa pe legionarii răspândiţi în toată lumea. Ca atare,articolele,notele,informaţiile trebue să fie mai presus de orice patimă sau polemic.

Cum atacurile contra Episcopului Valerian ce apar în "Orientări"sunt nesemnate,se presupune că răspunderea celor scrise cade în sarcina conducerii. Cum "Orientări" apar sub egida Consiliului Conducător,răspunderea cade asupra acestuia...

S'a ajuns la urechea membrilor C.Cond.,că aceste atacuri contra Episcopului Valerian au caracterul de polemică,ce amintesc unele gazete din ţară depe vremuri,că mulţi legionari,imensa majoritate,le consideră veninoase şi dăunătoare familiei legionare,care este pusă într'o lumină urâtă,când este criticat un legionar,care a ajuns în fruntea unei instituţii bisericeşti atât de importantă în emigranţa românească.

Atacurile au nu numai repercusiuni asupra masei legionare,ci şi asupra emigranţei româneşti,căci ele minează autoritatea înaltului prelat, al cărui prestigiu creşte pe zi ce trece în lumea românească din U.S.A. şi a cărui activitate pozitivă pe târâm bisericesc şi românesc vădeşte amprenta dinamică a legionarului...

Atacurile însă denotă şi descoperă o tendinţă în sânul Consiliului Conducător,care-i ameninţă unitatea şi armonia...Căci ultimul atac indirect contra Episcopului avea loc tocmai când Preşedintele Cons. Cond. se pregătea să facă un drum spre U.S.A. şi Canada ca să viziteze pe camarazi şi natural,să facă o vizită şi Episcopului Valerian

Aceste atacuri nu numai că vădesc perseveranţă îtr'o atitudine cu aspect de răfuială personală,învăluite îtr'o pretinsă imputare adusă Episcopului Valerian,că ar fi un renegat,dar şi o acţiune pe cont propriu adică personală a unuia dintre membri Cons.Cond.,care deşi nu semnează, totuşi este ştiut de cea mai mare parte dintre camarazi.

Facem această întâmpinare pentru a se stabili,care este atitudinea Cons.Cond. în această chestiune şi în acelaş timp,de a se pune capăt unei campanii calomnioase contra celui mai merituos prelat din refugiul românesc,ce face operă constructivă şi contribue la ridicarea şi refacerea prestigiului românesc peste hotarele lumii libere..

Atacuri de asemenea natură nu trebue să mai apară în "Orientări", care au drept scop să orienteze lumea legionară,şi nu s'o dezorienteze.

N. Seitan

Bs. Aires
25. Dec 1961

dar cu prețul renegării

A doua întâmpinare privitoare la atitudinea "Orientărilor" față de Episcopul Valerian.-

In "Orientări" anul V, nr 51, se repetă atacurile contra Episcopului Valerian.

Repetăm că acest Buletin nu trebue să cuprindă atacuri nejustificate și pline de patimă Cum articolul nu este semnat, răspunderea cade întreagă pe umerii Cons. Conducător.

Repetăm, de asemenea, că atacurile recente se dau tocmai când șeful C.Cond. se află în Nord America și când, de sigur, îl vizitează pe Episcop. Atacurile iau astfel un aspect, care desvăluie tendințe contrarii în sânul C.Cond., și în tot cazul, vădesc o acțiune dusă pe cont propriu de către Cdt.leg. Constantin Papanace atât contra Episcopului Valerian, cât și a Cdt.B.V. Ilie Gârneață.

Cuvintele "Sfințiții și Resfințiții" constituiesc o insultă nemeritată contra înaltului prelat, care a fost și este obiectul unui atac frontal din partea autorităților RPR, cât și a unei părți din exilul românesc.

Și mai departe,, învinuirea că își pierde timpul pe la "farmă, ne surprinde, când acestea vin din partea unui membru din C.Cond.

Ne surprinde, în primul rând, pentrucă a administra o "farmă" cere calități de bun administrator, și de acest lucru își poate da seama și Constantin Papanace, care a avut ocazia să administreze și dânsul un fel de "farmă" la Renzano de Salò.

Autorul încriminării adusă Episcopului că și-ar pierde timpul pe la "farmă" în loc să păstorească și să se ocupe de problemele religioase, în general, pășește alături cu realitatea și lovește în gol, știut fiind că "farma" pe care a găsit-o Episcopul Valerian și care era pe punctul să cadă în mâinile trimișilor RPR. a fost cu totul schimbată la față și în locul ei s'a ridicat Vatra Românească în urma calităților de bun administrator de prelat destoinic ale Episcopului, ce vădesc amprenta dinamicei legionare.

Episcopul Valerian nu-și pierde timpul la Vatra Românească, ci din contră, l-ar pierde dacă ar sta mai mult prin alte părți. Pentrucă Vatra Românească a devenit un centru de educație și de recreare spirituală românească. Acolo, unde s'a construit și o biserică, există și o școală pregătitoare, unde se dau noțiuni despre religie și unde noile generații de Români învață să nu uite Țara părinților, a străbunilor și limba românească.

Vatra Românească a ajuns un centru religios și cultural românesc, unde Episcopul Valerian pe lângă grija de biserică, își dedică timpul pentru problemele românești, centrând în jurul său numeroasa comunitate românească din U.S.A. și Canada, ce era expusă să-și piardă limba și să se înstrăineze.

Astfel Vatra Românească a ajuns cea mai importantă ambasadă a bisericei nationale și a românismului de peste hotare.

Ne întrebăm: ce rost au atacurile din "Orientări" și unde duc? Intrebarea și-o pun mulți legionari. Iar dacă nu vor înceta, atunci această chestiune va lua dimensiunile unei adevărate probleme în exil, la rezolvarea căreia va trebui să se intereseze legionărimea, care știe cât rău aduce cearta și acțiunea negativă a unora dintre legionari situați, mai cu seamă, la un loc de răspundere

N. Sertan

"Orientări", în care se face un portret impresionant al Profesorului Ion Zelea Codreanu, tatăl Căpitanului, cuprinde și note personale ale Cdt.leg. Constantin Papanace, membru în Consiliul Conducător, care ating problema conducerii.

Această problemă este vitală, pentrucă este vorba de o instituție organică, de așezarea ei depinzând continuarea liniei ortodoxe legionare sau scindarea și secularizarea ei prin intervenția spiritului de aventură sau a falsului legionar.

Cum Căpitanul era șeful nediscutat, care nu fusese impus din afară, ci era personalitatea creatoare, dispariția lui prematură a adus după sine și clătinarea acelui resort interior, disciplina masei legionare, care s'a văzut fără șef, într'un moment de răscruce.

Baza de plecare, de continuare a luptei, nu era decât aceea de unde plecase și Căpitanul, adică grupul văcăreștean al fondatorilor. Această atitudine ne fusese indicată și de unele manifestări și recomandări ale Căpitanului, ca de pildă aceea din tabăra dela Carmen Sylva, când Căpitanul răspundea la o întrebare a Nicoletei, că în cazul dispariției lui, să urmăm pe văcăreșteni. Se mai adaogă un indiciu prețios: Căpitanul menționa grupul văcăreștean, nu în ordinea alfabetică, ci în ordinea valorii. Iar când D. Profesor Gazdaru voia să doneze un teren Mișcării, Căpitanul i-a spus că pe numele lui și al lui Ionel Moța s'au făcut donații, și că vine la rând Ilie Gârneață.

Acceptarea conducerii organice presupunea ferirea ei de competiții. Ori încă din lagăre, din 1938, exista un Comandament în frunte cu văcăreștenii, condus de Cdt.B.V. Ilie Gârneață. Acest Comandament însărcina pe Vasile Iasinschi să ție legătura cu autoritățile lagărului dela Ciuc. Cdt.B.V. Ilie Gârneață este acela care a luat inițiativa de a da o declarație semnată de legionarii dela Ciuc, în 1938, datorită căreia au fost salvați atunci legionarii din lagăre.

Mai târziu, după ieșirea din lagăre, 1940, tratativele de destindere cu guvernul erau conduse de Comandamentul în frunte cu Ilie Gârneață. Iar când Sima intra în țară, în 1940, Mișcarea Legionară, prin Comdt.ei în frunte cu Ilie Gârneață fixase poziția de intransigență față de tentativele guvernului lui Carol de a o atrage și compromite prin politica lui dezastruoasă pentru țară.

Pe această temă a intransigenței, grupul dela Berlin era în consonanță cu atitudinea conducerii din țară (1940). Dacă situația era diferită, căci grupul dela Berlin era liber și ca atare putea observa atitudinea firească față de un rege călău, se putea presupune că în țară nu s'ar putea afișa aceeași intransigență. Și totuși atitudinea de intransigență era un fapt în țară, față de o guvernare falimentară, care căuta să se folosească de Mișcare ca de un colac de salvare.

Firesc ar fi fost, deci, ca grupul dela Berlin să caute să intre în legătură cu Cdt.B.V. Ilie Gârneață. Cu toate legăturile luate prin cele trei delegații legionare trimise la Berlin de Mișcare, cu toate compromisurile la care se preta Sima, neascultând de Comandament și din cauza cărora grupul dela Berlin era alarmat, totuși Constantin Papanace, când trimetea memoriul grupului, prin care se cerea orientarea politicei externe a României spre Axă și abdicarea regelui, nu-l adresa lui Ilie Gârneață, ci Profesorului. (Memoriul trimis prin Pr. Ștefan Palaghiță, va cădea în mâinile lui Sima datorită șireteniei lui Stoicănescu).

Acești doi leaderi legionari,din diferite motive,vor trece cu buretele peste conducerea organică și vor deschide o criză de conducere în Legiune,primul în mod direct,iar celălalt prin atitudinea lui pasivă,care ne-a fost atât de fatală.

Cert este că Profesorul Ion Zelea Codreanu,fruntaș naționalist, era considerat un părinte spiritual al Legiunii,și prestigiul lui era imens. Mai știm că,totuși,în nenumărate rânduri,Căpitanul a lăsat să se înțeleagă că membri familiei lui nu fac parte din Mișcare. Voia ca pe viitor să se evite competițiile de familie,care ar fi impietat asupra criteriului de selecțiune preconizat de el. Dacă Căpitanul a făcut o excepție cu Profesoul,tatăl său,recunoscându-i calitățile și trecutul,prin nimic nu și-a schimbat hotărârea de a nu amesteca la conducerea Mișcării pe membri familiei sale,fie chiar pe tatăl său.

Și mai târziu,deci,după ieșirea din lagăr,Profesorul putea patrona Legiunea cu imensul lui prestigiu,dar nu trebuia să fie amestecat în politica Mișcării. Această figură a dramei legionare,aureolată de o imensă suferință,un părinte care,până la urmă își pierde trei feciorii,după ce-și pierduse ginerele,pe Ionel Moța,trebuia lăsat în olimpica lui poziție și nu amestecat în manevre politice. Ca părinte spiritual al Legiunii,el vedea în legionari pe fiii săi sufletești și îi credea pe toți dezinteresați și fără ambiții de șefie și parvenire. De aceea cruntă i-a fost dezamăgirea când s'a văzut înșelat.

Cum grupul dela Berlin luase atitudine contra manevrelor compromițătoare ale lui Sima,în țară (1940),era în perfectă concordanță cu conducerea (din țară),ce dusese tratative de destindere,pentru desființarea lagărelor,cu toată demnitatea,neangajându-se cu nimic față de un rege, călău al unei generații.

Grupul dela Berlin,mai cu seamă după legăturile făcute cu cele trei misiuni,trimise și cu știrea guvernului,care dorea eliminarea poziției de intransigență dela Berlin,ar fi trebuit să ia contact cu conducerea legitimă din țară,pentru a anula acțiunea nefastă a lui Sima.

Grupul dela Berlin n'a cedat insistențelor guv. Carol,care coroborau cu ale lui Sima,de a veni în țară. Acest grup legionar servea de pârghie de siguranță pentru o atitudine de intransigență a Mișcării și nu s'a întors nici la insistențele lui Sima,după ce acesta intrase în guv. lui Carol. S'a întors în țară numai după ce Carol a fost alungat.

In refugiu existau,după cum am văzut,doi leaderi: Sima,care își câștigase faimă prin acțiunea de agitație din prigoana 1938,atât de dăunătoare,și Constantin Papanace,care de fapt era acceptat ca leader al grupului dela Berlin.

Acest leaderat,însă,se extindea,în mod provizoriu și circumstanțial,pe o anumită durată și asupra unui anumit grup. Dar orice încercare de a se suprapune Mișcării sau de a se impune ei,ar fi însemnat diviziune,pe care de fapt,a și promovat-o Sima.

Conștiința propriei valori dacă nu este conjugată cu conștiința apartenenței la o comunitate spirituală,în mod dezinteresat și gata de orice sacrificiu,ne poate duce la repetarea erorii din 1940,când Sima, care ne-a dus la dezastru,s'a crezut cel mai capabil și s'a impus în circumstanțele cunoscute.

Aceeași eroare se repetă cu ocazia alcătuirii Consiliului Conducător,când Constantin Papanace a crezut că un membru fondator nu-și poate lua răspunderea conducerii Mișcării. S'a ajuns astfel la o formulă care, în loc să unească,cu adevărat,încă divide,care,în loc să fie recunoscută de toată lumea legionară,este discutată.

Autoevaluarea exagerată,odată cu dezarticularea conducerii prin moartea Căpitanului,a dus la acel fenomen de secularizare,de extindere a unei anumite mentalităţi,care a măcinat ideea de ierarhie făcând loc opiniei personale,opinie care cântăreşte mai mult sau mai puţin,sau capătă extindere mai mică sau mai mare,în rândurile noastre,după valoarea fiecăruia.

Pe această mentalitate,creată de opiniile personale neconjugate cu criterii permanente legionare,s'a grefat aventura Sima. Tot pe acest soiu de opinii personale,pe acest scepticism sau lipsă de încredere în capacitatea unui membru fondator,s'a alcătuit şi Cons. Cond. în care se tinde în mod continu să se neutralizeze acţiunea unicului membru fondator, care-l prezidează.

Iar dacă nici acum nu s'a rezolvat definitiv problema Sima este că am lăsat politicul să treacă înaintea spiritualului,ne-am plecat în faţa faptului împlinit. Şi după cum atunci am tolerat ca unul din rândurile noastre,Sima,să provoace [illegible] moartea Căpitanului şi a atâtor camarazi, ca să ajungă la proporţii de leader şi mai târziu să depună jurământ în faţa regelui asasin,tot astfel în vremile de faţă punem înainte tot opinia noastră personală şi nu aşezăm la locul cuvenit primatul spiritual, pentru a putea lichida spiritul de aventură şi compromis şi a evita pe viitor o altă conducere care să dăuneze unităţii în spirit legionar şi în respectul tradiţiei.

In problema conducerii ar trebui să reflectăm asupra rândurilor Căpitanului privitoare la atitudinea adevăratului monarh (P.L.).

Păcatul unor legionari de azi este că se îndoesc de o conducere unică,ce este totodată a celui mai indicat şi,care nu are nevoie de prestigiu de împrumut,pentrucă îl are şi,care n'are nevoie de partizani,pentrucă este în mijlocul tuturor legionarilor. Nu este deci vorba de şef preferat, ci de acela care întruneşte cele două calităţi esenţiale pentru un şef legionar: de membru fondator şi valoare personală,poli ai unei personalităţi care împlinesc condiţiile necesare unei conduceri organice.

Conducerea organică înseamnă formula cu o bază în care este respectată ierarhia,tradiţia,cât şi principiul selecţiunii,care stau la baza edificiului legionar. Ea nu este supusă fluctuaţiunilor,ambiţiilor,votului în care se amestecă preferinţele şi sentimentele contrarii. Conducerea organică chiamă legionarii la un consens,la unanimitate în jurul unui membru fondador.

Dacă Constantin Papanace are meritul de a fi atras atenţia Profesorului,să nu aibă încredere în Sima,în 1940,meritul său este umbrit că n'a văzut conducerea firească a membrilor fondatori,în care nici acum nu-şi depozitează totala încredere.

La această comemorare să coborâm în adâncul conştiinţei noastre,ca să ne întâlnim cu acel imponderabil,conştiinţa legionară. Aşa putem valora personalitatea noastr făcându-ne instrumentul idealului legionar,şi nu o piedică a lui. Corijându-ne şi recunoscând greselile,nu ne micşorăm,ci ne ridicăm,dezinteresaţi,peste pericolul egocentrismului.

Astfel ne putem libera de tirania propriei ambiţii şi păşii împreună [illegible] spre zorile învierii româneşti.

V. Şeitan

Pr. 13/2/1962
R. 17/2/1962

Erding, 11.2.62

Dragă Nene Costache,

Cu ceva întârziere vă trimit prima întâmpinare și a doua întâmpinare a Dl. Cdt. Leg. H. Seitan. —

In cazul Trifa sunt și eu de aceiași părere cu Dtră. — ca și ne conducem după cum dictează legea legionară. — De ar fi trăit Căpitanul, iar Trifa ar fi făcut ce a făcut, l-ar fi pecetluit odată și pentru totdeauna ca om lipsit de caracter — în vreo circulară a Sa.

In „Orientări" găsit-am de bine să rezolvăm acest caz — când și când — prin înțepături directe și indirecte la adresa ~~Pss~~ Sfinţitului. Să fie oare calea cea bună? Când veți veni în Martie în

Imposibil!!

imposibil —

[...]dată vom vorbi și despre această treabă. —

Am primit ieri „Orientările" pe Ianuarie. Azi (Duminică) le voi pune în plicuri, iar mâine le voi da drumul. —

Am primit și primesc – din când în când – de la camarazi ceva parale pentru Mișcare (Am înregistrat într'un caiet tot ce am primit până acum). – Ar fi bine să reamintiți fraților în numărul viitor al „Orientărilor" că orice contribuție bănească pentru Mișcare – să fie trimisă pe adresa lui Costel Hoga care e din. – Șeful Serviciului de Casierie. Astfel se încălcare de atribuții......

Dela Domnul Gârneață n'am mai primit nici un semn în ultimile două săptămâni. Ori – poate – în drum spre Buenos-Aires.

Ce mai faceți? Cum se mai simte Doamna? Când veniți încoa'? – Vă așteptăm – ca întotdeauna – cu mult drag. —

Eu și a mea familie vă dorim tot binele. – Salutam pe Con. Ghiță. —

Trăiască Legiune și Căpitanul!

Victor Apostolescu

P.S.) Mi-mi vine a crede că trăsnelele lui Nea Nicu Seitan vor fi aprobate întocmai de D. Gârneață.

V. Ap.

Exemplar II

CAZUL V. TRIFA

Cartea neagră

CAZUL VICKEL -TRIFA-

1/

CAZUL UNUI RENEGAT ARIVIST.

/~~Orientări~~ Lamurii pentru Legionari/

Tot ce vezi e al tău dacă nu te închini

L Ă M U R I R E

Sub titlul "Răspuns la întâmpinări" Buletinul "Orientări pentru Legionari" Nr. 55 din Aprilie 1962 scrie:

"In ultimul timp s'au primit de peste Ocean, la secretariat și redacția "Orientări"-lor, trei întâmpinări (dintre care una semnată de un preot, a fost difuzată și în public) prin care se protestează contra "campaniei dusă de "Orientări" împotriva Episcopului Valerian Trifa. Intrucât spațiul restrâns al acestei foi nu permite să se arate pe larg, cu fapte și documente geneza și evolutia așa zisei "polemici" la care se refera întâmpinările amintite, un membru al Consiliului Conducător, care direct sau indirect a fost pus în cauza, își propune să lamurească temeinic aceasta problema pe alta cale și la momentul oportun.

Desigur, nu este lucru plăcut de a aborda asemenea probleme interne. Poate nici momentul oportun. Dar fiindca anumiți inși cu care avem socoteli vechi în legătură cu unele greșeli sau păcate de ale lor față de Mișcarea Legionară, cred că pot specula cazul Trifa, prin întâmpinări orchestrate și scrisori denigratorii, cu scopul de a induce în eroare pe camarazii de bună credință și a ne discredita in fața lor, vom încerca să arătăm in mod cât mai obiectiv, geneza si evoluția "polemicii" în mentionatul caz.

Dupa răspândirea intampinarii litografiate facuta la 18.I.1962 de Preotul paroh A. Ușeriu din Buenos Aires, dependent si deci inspirat de Episcopul Trifa pentru ca acesta intampinare sa aiba caracter public raspandita si in afara cercurilor legionare, am fi fost îndreptățiți sa lamurim cazul si in acele cercuri străine. Totusi, paginile ce urmeaza sunt destinate numai pentru cei care primesc "Orientari pentru Legionari" si ca atare sunt la curent cu tot ce s'a scris acolo in problema care formeaza obiectul acestei lamuriri.

Din intampinarile primite pana acum, ~~pe~~ care din cauza lungimii lor, nu le putem reproduce in intregime, se desprind in esenta urmatoarele imputari, in mare parte adresate persoanei subsemnatului.

1) - Atacurile impotriva Episcopului Valerian, prin care "este criticat un legionar, care a ajuns in fruntea unei institutii bisericesti atat de importanta in emigranta romaneasca, vădesc perseverenta intr'o atitudine cu aspect de răfuială personală învăluite intr'o pretinsă imputare adusa Episcopului Valerian, ca ar fi un renegat". /N. S. - 25.XII.1961/

2) - "Ceeace, unii cu munca, sudoare si sacrificii clădesc, "Orientari legionare" dărâmă, exemplu P.S.S. Episcopul Valerian". (M.H. - 9.I.1962/-

3) - "Dupa un sfert de veac dela moartea lui Moța in Spania, intru apararea lui Cristos si a asezării crestine a lumii, "Conducerea Mișcării izbeste în Biserica....... nesocotind si batjocorind in acelaşi timp, cateva zeci de preoti venerabili din Statele Unite și Canada, ce nevoesc intru cele duhovnicești cu harul luat dela Duhul Sfant prin Episcopul lor si insultând o eparhie intreagă de credincioși"./Pr. A.Useriu,- 18.I.1962/

Dar pe lângă aceste trei intâmpinări adresate Conducerii sau redacției "Orientarilor pentru Legionari", au mai circulat și unele scrisori de denigrare. Cineva care pare a fi inspiratorul dacă nu chiar autorul intâmpinarilor primite, după ce scrie că „atacurile care apar in foaia Mișcarii Legionare sunt desoneste fiindcă-s bazate pe falsuri și pune "Orientarile" pe aceeași linie morala cu "Glasul Patriei" dela Pankow", amenință : Voiu interveni public, așa cum am facut și în 1957 când am publicat volumasul despre Episcopatul Românesc din America in lumina canoanelor și a istoriei, denunțând reaua credință și incultura preotului Boldeanu".

Paralel cu astfel de insinuări denigratorii, au circulat si scrisori care si-au exprimat nedumerirea și au cerut sa afle dece este atacat Trifa in "Orientări".

In paginile ce urmeaza deci, ne propunem a lămuri aceasta problemă, arătând pe larg pe baza de documente cum s'a nascut si a evoluat cazul unui renegat arivist. Vom vedea cum s'a [illegible] „albi" sau mai bine zis [illegible] fiind [illegible] renegat [illegible] neagra.

I - Acordarea increderei.

Poate "întâmpinatorii" nostri care afirmă, cum am vazut, că polemica cu Trifa are "un aspect de răfuială personală", vor fi surprinși aflând că puțini au fost aceia care i-au acordat lui Trifa o incredere totală in misiunea sa de episcop si un concurs efectiv pentru biruirea primelor dificultăți, ca scriitorul acestor rânduri. Spre a nu fi suspectați că spunem acest lucru de circumstanță, vom reproduce in intregime scrisoarea ce i-am trimis-o indată ce am aflat de alegerea sa ca Episcop. Iata textul acestei scrisori :

Monte Arunzo, 18 Iulie 1951.

Dragă Viorel,

Iți scriu de pe un vârf de munte unde sunt in excursie cu Ghițea. Mă adresez poate pentru ultima dată cu aceasta titulatură familiară căci dupa investire va trebui să păstrăm protocolul.

Din "Solia" am aflat de alegerea ta ca Episcop al Românilor din America. Știrea m'a bucurat nespus de mult. Ai biruit nenumăratele piedici care cu atâta lipsă de scrupul și loialitate ți le-au ridicat în cale dușmanii și mai ales foștii camarazi, reușind astfel să te smulgi de pe linia moartă a declasării in care prigoane nejustificate și un prelungit exil fac să lâncească energia unei intregi generatii. Bucuria mi-a fost cu atât mai mare cu cât la păstorirea sufletească a Românilor răsleți din America vine cineva ieșit din generația care a fost crescută în cea mai neprihănită dragoste de neam și de tradiții străbune.

Imi dau seama că nici acest lucru nu va putea impiedica un proces cu timpul, inevitabil de desnaționalizare a acestor Români. Totuși, acest proces s'ar putea intârzia și mai ales i s'ar putea da o indrumare care să permită avantaje pentru neamul românesc și dupa consumarea lui.

Dar pe lângă marea bucurie știrea mi-a produs si ceva tristeți. Poate pentrucă o misiune atât de importantă, așa cum o concepem noi, cei crescuți in școala de a privi lucrurile cu sentiment de răspundere, inseamnă o adevarata "rupere de bucuriile pământești". Este drept că noi suntem obisnuiti cu acest lucru, căci de când am impărtășit o credință, n'am fost decât ceeace spuneam in glumă: "niste călugari pregătiți in particular".

./.

Dar aveam teoretic libertatea de a fi si altfel. Acum, vine haina care mumiefeaza defintiv această libertate. Dar pe lângă acest sentiment uman desigur, este si regretul că din rândurile noastre destul de rărite, se desprinde o energie organizatorica in care, eu puneam multe speranțe pentru acțiunea de refacere care trebue sa vie intr'o zi. Dar așa ți-a fost destinul. Noi speram ca și aceste urme de tristețe să se dizolve in bucuria continuă pe care o vom incerca atunci când vom auzi că eforturile tale pe tarâmul bisericesc sunt rodnice.

o

Multe greutăti te mai asteaptă pâna când lucrurile se vor pune pe roate acolo. Trebue să te misti pe un teren pe cât de virgin pe atât de plin de mărăcini. Cazul Moldoveanu iti va creea multe dificultăți si in viitor. Acum, după ce s'a biruit la Congres, va trebui să-ți amintesti si de o maxima a lui Confucius care spune că "cel care după o victorie nu poate fi generos, nu merită acea victorie". Fermitatea deci, va trebui impletită cu generozitatea, astfel că fostii opozanti să nu se intepenească pe pozițiile lor absurde.

Ai procedat foarte bine când te-ai gândit sa-ți bazezi actiunea de refacere de acolo pe tineret. Pelângă ca se intârzie procesul de rupere de comunitatea româneasca, dar se captează energia lui pentru opera de reinvigorare a organizatiilor bisericesti de acolo. Stiu că tu ai darul de a apropia pe cineva si prin gluma ta bonara. Nu neglija acest dar, va trebui însă să faci ceva mai retinut pentrucă si maestatea functiunii să se păstreze intactă. Faptul că ai trăit în mijlocul celor care esti chemat să-i păstoresti prezinta avantajul că ai cunoscut temeinic realitățile de acolo si psihologia oamenilor. Dar ca revers, are si anumite desavantaje in legătură cu prestigiul. Asa este făcut omul : Cum, gazetarul Viorel care rădea și glumea cu noi, sá devină peste noapte Prea Sfintitul? Nici Divinul Fiu al Dulgherului din Nazaret n'a scapat de acest neajuns. Deaceea și spusa: "Nimeni nu-i profet in tara sa".

Deaceea va trebui multă atenție și diplomație de a trece de la o faza la cealalta pe nesimțite, ca ceva natural.

Bine ai facut că în cuvântarea ta ai spus că nu ai încă un program de lucru. Acest program va trebui făcut cu multă chibzuință. Biserica este o institutie care dureaza si va dura secole dearândul. Respiratia programului deci trebue sa fie largă chiar când tine seama de contingente. Cuvântul "planmässig" este cel mai potrivit.

Eu am incredere in activitatea ta de acolo, pe tărâmul bisericesc va fi rodnica. Si acest lucru va fi un prilej de mândrie pentru fostii tăi camarazi.

Singurul mare neajuns pe care l-am judecat că ramane, este că biserica de acolo s'a desprins de biserica mama din Țară. Dar așa cum au ajuns lucrurile, parea ceva inevitabil. Poate se vor păstra ceva punți pentru revenire, când aceste vremuri anormale vor trece.

Ca să termin cu aceste câteva recomandări făcute pentru ultima data in spiritul camaraderesc ca "n'ai împlinit 30 de ani"! iți urez să faci pentru Românii din America ceeace Andrei Saguna a facut pentru Romanii din Ardeal.

Cu aceste gânduri de bine si bucurie te îmbrățiseaza si semneaza pentru ultima data al tău

Nea Costache.

- Nae n'ar fi bun pentru Solia? Bine inteles ajutat și de alții pe plan redactional.
- Sala unde s'a tinut Congresul a fost din intamplare aceea, sau s'a ales de cineva, inadins?

.....

→

./.

Dar aceasta acordare de incredere nu s'a mărginit la un gest sentimental si platonic. Am căutat să o determin si la altii. In "Orientari" (x) din Aug.1951, după ce anunțam alegerea lui Viorel Trifa ca Episcop in USA, recomandam "sa nu fie stingherit cu nici un fel de problema, care ar putea să pună in discutie imparțialitatea sa, absolut necesara in greaua misiune care il asteaptă".

Aceasta recomandare de a se păstra la distanță avea rostul, nu numai să nu-i creeze dificultăti externe lui Trifa, dar si de a-l feri de ceva gesturi de bruscare, cunoscându-i tendința de a se indepărta de camarazii săi in momentul când acestia deveneau incomozi pentru comoditatea lui. Am verificat acest lucru in marea prigoană după arestarea Capitanului, când in plină luptă il apucase dorul de călugărie, in primul exil când se izolase sub pretextul de a-si desăvârsi studiile; la Viena când se aciuase pe lângă Mitropolitul Visarion spre a nu avea necazurile din partea asa zisului "guvern national" si a trăi in confort, si însfârșit in Italia, dupa terminarea rasboiului, când se izolase intr'un convent catolic, unde isi gasises linistea râvnita, păstrând doar contacte discrete numai cu conducerea.

In cadrul unei Episcopii in USA, unde nu exista riscuri ca acele rezervate legionarilor si este asigurată comoditatea unei vieti imbelsugate, calitatile lui incontestabile de organizator ar da rezultate pozitive. Il consideram un om potrivit pentru asemenea misiunea si doream sincer să reusească, vazând in acest succes personal, in mod indirect, si un succes legionar.

Aceasta speranta mi s-a intărit când am primit urmatorul raspuns la scrisoarea mea reprodusă mai sus :

Cleveland, Ohio, August 2, 1951.

Draga Nea Costache,
Dragii mei,

Am primit scrisoarea de felicitare si cuvintele voastre calde m'au impresionat. Mi-au venit bine si pentrucă erau intelegatoare situatiei mele celei vechi si celei noui.
Functia ce mi s'a incredintat de catre Congresul din Chicago mi-a pus noui probleme si mi-a deschis nuoi orizonturi. Am ezitat insa mult inainte de a o accepta. Poate daca insistentele nu ar fi fost de așa natura ca sa prezinte situatia "ori primeste Trifa ori totul se prăbuseste" nici nu as fi acceptat-o. Nu pentrucă nu m'as simti in stare sa fac ceva ci pentruca conditiile de aici sunt de asa natura incat nu ma lasa sa sper intr'o totala realizare a unui ideal : acela de a avea o Episcopie Ortodoxa puternica si respectată.
Dumnezeu a vrut insa ca sa fie asa si imi incredintez Lui viitorul meu si al organizatiei. Cu atat mai mult cu cat dusmaniile si reactiunea contra consolidarii unei institutii ca cea a noastra sunt mari. Au fost si inainte de alegere si continua acum cu si mai multa furie. Impotriva alegerii de Episcop si nu mai putin impotriva alegerii mele s'au concentrat:

(x) = Nu este vorba de "Orientari pentru Legionari" ci de niste "Orientari" batute la masina si trimise camarazilor cu care ma gaseam in legatura spre a afla punctul meu de vedere asupra diferitelor chestiuni la ordinea zilei.

1. Cei cari nici odata nu au vrut Episcop, temandu-se de autoritatea controlantă.
2. Cei cari pentru diferite motive - mai cu seama gelozia - nu se pot numara printre prietenii Par. Joan Trutza.
3. Fratii uniti cu biserica romana cari ved au in conflictul din sanul Episcopiei sfarsitul unei organizatii ortodoxe si ocazie fericita de prozelitism,
4. Politicienii pusi in slujba unor idei streine si mai ales ingroziti de idea ca la conducerea Episcopiei ar putea ajunge omul care sa nu fie "a lor".
5. Toti aceia cari nu pot vedea cu ochi buni ca un reprezentant al generatiei tinere sa poata dovedi calitati constructive.

Tot ce acestia au avut in mana, au folosit pentru a impiedica alegerea mea. Iar acum umbla ca niste turbati ca sa-mi pune bete in roate si sa impiedice hirotonirea ori sa-mi rupa parohii.

Am incredere ca totul se va prabusi in fața frontului Romanilor ordocşi constienti de marea batalie ce sa da si care trece dincolo de persoana mea. Si am incredere ca Dumnezeu va rasplati dorinta mea de a face exclusiv opera constructiva in folosul Bisericii, a Americii si a neamului nostru, si nu ma va lasa prada dusmanilor.

In momentul de față facem pregatiri juridice si bisericesti pentru hirotonire, care eventual ar putea avea loc prin toamnă, cel mai tarziu catre sfarsitul anului.

Va voi tine la curent prin trimiterea regulata a Solciei, care desi a intrat in alte maini sper sa nu decida sistarea gazetelor pentru cel putin o parte dintre refugiati.

Pana atunci cu cele mai calde multumiri pentru toti cei care m'au felicitat si carora le intorc pe aceasta cale dragostea.

Al vostru

/Viorel Trifa/

...

In scrisoarea mea trimisa din Bologna, 8 Sept. 1951, ii scriam printre altele:

"Vad ca ai avut si inca ai de luptat cu multe adversitati coalizate. Nu stiu cum ti-am putea veni in ajutor. Fiindca chestiunea hirotonirii - dupa refuzul grecesc - depinde acum numai de prelatii Ruşi din strainatate - cred ca este necesar sa se ia din timp toate masurile pentru a se evita orice surpriza de raspuns negativ. In acest sens - daca tu gasesti ca-ti poate fi de folos - ma gandesc sa apelam la Printul Romanovschi cu care ne gasim in raporturi de prietenie ca, impreuna cu Printul Engalicev sa intervina din timp pe langa prelatii lor, spre a avea un rezultat pozitiv. Pana acum n'am intreprins nimic in acest sens; nici macar tatonari".

La aceasta intrebare Trifa mi-a raspuns la 14 Sept. 1951 cu urmatoarea scrisoare :

Cleveland, Sept. 14, 1951.

Draga Nea Costache,

Am primit randurile dela Bologna. Va credeam la munte. Mai zilele trecute am scris o scrisoare mai lunga descriind o calatorie prin părțile macedonene. Ma intereseaza daca ati primit scrisoarea.
Pe aici lupta este in toiu. Cum spuneam s'au concentrat toate forțele contra mea. Iti multumesc pentru intrebarea daca mi-ai putea ajuta cumva. Cu Rusii suntem inca in curs de discutie si nu stiu daca

ar fi cazul sa spunem celor din Italia ca am avea dificultati; cred ca nici nu ar putea ajuta mare lucru. Poate o scrisoare de mustrare lui Athenagoras nu iar strica. El aproba intr'un comunicat tot ce face si a facut Justinian. Auziam ca primeste subventii dela Moscova.

Mai nou mi s'a dat o lovitura din partea unuia din cei mai mari gazetari din America : Walter Wintchell,care intr'un comentariu radiodifuzat in toata America a întrebat pe seful Imigrarilor ce face,doarme? Cum de a lasat ca in America sa traiasca liberi criminali si asasini nazisti ca Viorel Trifa dela Cleveland? A fost mare senzatie desi gazetarul acesta, Evreu, este cunoscut ca vanator de scandaluri.

Cred ca pana la urma mi se va deschide un proces senzational la Imigrare ori la Siguranta Statului. Nu fug de el. Daca Dumnezeu imi va ajuta voi incerca sa pun in lumina starile politice din Romania si sa dovedesc ca nu a fost democratie acolo,ca tineretul roman nu a fost criminal iar ca in Miscarea Leg. au fost facute excese de catre oameni iresponsabili. Voi cauta apoi sa pun in adevarata ei lumina lupta ce se duce contra Episcopiei Ortodoxe. Nu stiu insa daca mi se va da posibilitatea de expunere a problemelor politice ori se va margini la fapta de acuzatie.
In orice caz, pentru eventualitatea acestui proces ai putea sa te gandesti la tema ce sa se puna,la idei in legatura cu activitatile din tara si la o lista de martori din toata lumea. Eu sunt asa de prins de evenimente si asa de singur ca nu am nici timpul sa ma gandesc. Imi lipseste mult material din cartile scoase in Romania in legatura cu Miscarea.
Alaturat iti trimit textul complect a vorbirii mele cu ocazia alegerii. La fel o circulara catre conducatorii Episcopiei. Cu titlul de informatie, deci te rog sa nu faci uz de ele in nici o forma.
Scrie-mi pe adresa lui Nae pentruca eu voi fi plecat mereu incoace si incolo. Calde urari de bine tuturor.

Cu drag

Viorel.

...

La 19 Sept. am primit aceasta scrisoare si a doua zi i-am raspuns pe larg,dat fiind ca prin atacul dela televiziunea americana data de faimosul gazetar evreu chestiunea lua un aspect mai general si interesa intreaga Miscare Legionara. Iata ce i-am raspuns :

20 Sept. 1951.

Dragul meu,

Am primit scrisoarea din 14.crt. impreuna cu cele doua anexe.Intre timp cred ca si tu ai primit scrisoarea mea din 13.crt. la care iti anexam si copia dupa scrisoarea trimisa lui Grigore Maranes pe care mi l-ai recomandat.

1. Din cele ce-mi scriivad ca problema ta capata amploare din ce in ce mai mare. Interventia directa a jid.trebue pusa in corelatie si cu ecoul care trebue sa-l fi avut mai ales in ţară alegerea unui legionar ca Episcop,in America. Anuntarea pe,larg,facuta cu simpatie de Parintele Galdau la radio Londra se vede ca i-a alarmat. Sa vedem pana unde vor merge.

2. Prin colaborarea intre politicienii romani din exil , autoritati le comuniste din ţară, Grecii din Fanar, trebue vazut, trecand peste contradictiile de aparenta, ca sforile sunt trase de acelas stapan ocult deopotriva de influent in ambele asa zise blocuri.

./.

Acest fapt poate indica cat de grea va fi lupta. Totusi s'ar putea ca Jid. dupa atatea adversitati care le-au creat in lume, sa vada ca n'au interes sa exaspereze o intreaga generatie in sectorul romanesc si s'o lase mai moale. In aceasta directie s'ar putea sonda in prealabil.

3. Dispozitivul de aparare - in eventualitatea unui proces - trebue sa aiba in prima faza un caracter moderat, tinzand spre un rezultat pozitiv, adica consacrarea ca Episcop. Dar paralel cu aceasta, trebue sa fi pregatit si pentru cazul cand adversarul amintit ar da batalia a fond, care sa duca pana la expulzare. Pentru aceasta eventualitate, ideia calauzitoare de a nu te da invins cu usurinta. Trebu facut tot ce este cu putinta pentru ca afacerea sa starneasca cat mai mult sgomot. Acolo mocnesc si multe forte ostile adversarului nostru razbunator si intolerant. Sa se gaseasca mijlocul potrivit pentru a fi antrenate. S'ar putea ca prin acest caz sa se puna problema tiraniei oculte, chiar in inima marei natiuni unde ei detin cheia puterii mondiale.

4. Pentru ambele ipoteze (evantualitati) este recomandabil sa se faca note scrise pentru a ajuta memoria unor judecatori nefamiliarizati cu problemele de natura aceasta, sa fie la dosar.

Cat priveste continutul si forma acestor note care vor rezuma temele desvoltate ele vor fi in functiune de pozitia in care te vei pune, si anume : a). Ai facut parte din Miscarea Legionara. b). N'ai facut parte. c) Ai facut si nu mai faci. Tema pusa in mod destul de abil in discursul din ziua alegerii cred ca nu se va putea menține (?) si va trebui desvoltata in unele din aceste sensuri, daca se va veni cu dosare meticulos pregatite. Fiecare din pozitiile amintite mai sus imprima o linie de miscare proprie, cu toate nuantele. Pentru a putea concepe, asa cum imi scrii, ceva special in necesare. aceasta privinta, am nevoie sa cunosc pozitia adoptata. Astept deci raspuns. Deocamdata, pentru problema in general, iti trimit prin posta, pe cale normala (ti-as fi trimis-o via aerea dar costa prea mult) cele 17 pagini dela inceput din lucrarea pe care ai vazut-o la plecare "Miscarea Legionara inainte si dupa asasinarea lui Corneliu Codreanu", cateva lamuriri in legatura cu structura si evolutia ei politica. Acolo vei putea vedea cum se contureaza tema pe care eu o consider necesara sa fie desvoltata astazi, pe plan extern. In orice caz tu ai putea spicui materialul care te intereseaza, dandu-i forma care se potriveste mai bine pentru situatia speciala de acolo. Cu deosebire a doua versiune, pag. 17, in legatura cu dezinteresul lui Hitler pentru viata Capitanului poate fi relevata cu efect.

Alt material vei putea gasi in brosura nr.4 a "Bibliotecii Verzi" care vi s'a trimis si care trateaza despre M.Eminescu un mare precursor al legionarismului romanesc". Acolo sunt inserate declaratiile lui Maniu si ale lui Reginald Hoare, fostul ministru al Angliei la Bucuresti, care sunt favorabile Miscarii Legionare. Tot acolo poti gasi material asupra problemei evreesti si plăgii politicianiste, asa cum era pusa de generatiile anterioare, facand astfel dovada ca n'a fost o imitatie straina.

5. Problema martorilor, dupa mine, are doua aspecte mai principale : a) - Unul figurativ, adica martori care sa figureze pe lista pentru a se da amploare cazului, dar care nu pot fi ascultati, si b) - martori efectivi care sa fie audiați. In prima categorie s'ar putea pune pe ori cine vrei. Trebue avut grija insa spre a nu se depăși o limita a bunului simt si cadea in ridicol. In fruntea acestei categorii ar putea sa figureze persoane ca Iuliu Maniu, Reginald Hoare, Gafencu, Seicaru, si altii care s'au exprimat favorabil in legatura cu Mișcarea Legionara. (Declaratia lui Gafencu o gasesti reprodusa in cartea lui Palaghiță). In acesta chestiune ma voi mai gandi. Pentru a doua categorie adica cei care sa depuna efectiv, tu poti aprecia pe baza realitatilor de acolo.

./.

Vezi daca poti folosi pe Gafencu si Radescu.

6). Lui Athenagoras ma gandesc sa se facaun protest colectiv.Avem nevoie de comunicatul prin care ~~mmmmmmmm~~ aproba pe Justinian Marina pentru a porni dela ceva precis. Deasemenea trimite cuvantarea lui Wintchell. Tine-te bine.Nu uita ca esti angajat intr'o batalie din care s'ar putea scoate avantagii chiar daca ai esi infrant. Iti doresc succes.

Nea Costache.

..

Cat priveste protestul catre Patriarhul din Constantinopol Athenagoras, el a fost facut de un grup de studenti ortodocsi in termenii urmatori :

"Dans le journal "Tribuna" de septembre 1951,qui paraît aux Etats Unis en langue roumaine, a èté reproduite une lettre de Votre Saintèté adressèe au prètendu Patriarche de Roumanie Justinian Marina. Dans cette lettre,Vous lui donnez l'assurance "fraternelle" que "vous avez imparti à l'Archevêque d'Amèrique les instructions nècessaires pour qu'il ne donne pas suite à la requête des ecclésiastiques roumains d'Amèrique pour la consécration d'un evêque " : cele nonobstant que cet èvêque ait èté dèsignè a l'unanimitè par le Congrès Episcopal des paroisses roumaines des deux Amèriques. La raison qui Vous a dèterminè à adopter cette attitude,sur demande de Justinian Marina, serait ,selon ce que Votre Saintèté affirme, le dèsir "d'èviter avant tout ce qui pourrait troubler les relations fraternelles entre les diverses Eglises ~~mmmmmmmm~~ orthodoxes". Mais selon d'autres, à la base de cette ètrange attitude il y aurait des motifs de nature plus concrète, ou des calculs olus mesquins. Quoi qu'il soit,cette dècision de tant de milliers de fidèles gens honnêtes et craignant Dieu,citoyens loyaux de leur pays d'adoption et qui,guidès par leur bon sens et par une saine intuition,ne se sont pas laissès dèrouter par les agitateurs communistes,n'a eu aucun ècho dans l'âme de Votre Saintèté,influencèe par l'athmosphère corrompue du Phanare. Nous autres, Roumains en exil, nous sommes profondèment affligès du fait qu'un haut Prèlat de l'Eglise chrètienne d'Orient, qui prètend être le chef de l'Eglise orthodoxe, reste insensible aux souffrances et aux martyres de millions d'orthodoxes, prèlats,prêtres et laics d'au delà du rideau de fer,qui se meurent dans les prisons et les camps d'extermination communistes. En embrassant "fraternellement" dans le Seigneur" ce Justinian Marina,qui n'est en rèalitè qu'un indigne serviteur de Satan, Votre Saintètè couvre tous les mèfaits et les crimes qu'il a commis et qu'il commet encore. Les Saintes Ecritures disent: "Je frapperai le pasteur et les brebis seront dispersès". Or les temps sont à ce point bouleversès que les pasteurs sont dèvoyès sans que le troupeau cesse de rester autour des autels ancestraux. Mais c'est le signe indubitable que le Rèdempteur Lui-même conduit son troupeau à travers les èpreuves catastrophiques d'aujourd'hui. Dieu veuille que Vous compreniez ce signe, que ~~mmmmm~~ Vous abandonniez le dèmon que le Kremlin a mis à la tête de l'Eglise roumaine. Dieu veuille que Vous cessiez de porter le dèsarroi et le dèsespoir dans les âmes tourmentèes de millions de frères orthodoxes Ramenez la paix dans ces âmes! C'est ce que Vous demandent avec ferveur les fidèles soussignès de l'Eglise orthodoxe.

....

../Urmează semnăturile/

Din aceste cateva scrisori reproduse rezultă clar ca la inceput, lui Viorel Trifa nu numai ca i-am acordat toata increderea, dar i-am si dat tot ~~ajutorul~~ sprijinul care imi era cu putinţă,spre a reusi in actiunea in care s'a angajat. Nu stiu daca"intampinatorii" sau cei cari maraie alaturi de el, au facut acelas lucru.

II - Renegarea credinţei legionare.

In scrisoarea de felicitare reprodusă mai inainte, intrebam pe Trifa dacă" "sala unde s'a ţinut congresul a fost din intamplare aceea, sau s'a ales de cineva înadins". Formulam aceasta intrebare fiindcă in Solia nr. 27 din 15 Iulie 1951, la pag. 2-a, in care se faceau "insemnări dela Congresul din Chicago" se scria că: "Luni dimineaţa la orele 9,30 delegatii s'au adunat in sala de jos a Templului măsonic dinLogan Square'pentru desbaterile Congresului".

In aceasta sala, Trifa a fost ales episcop, cu care ocazie a ţinut discursul sau prin care, sub motivul "vârstei de 20 de ani" îşi renega cu "abilitate" , credinţa legionară. Pentru mai multa obiectivitate reproducem întreg pasagiul care se refera la aceasta chestiune:

"Declar aci in faţa lui Dumnezeu si a acestui Congres - spune Trifa - că nu fac si nu voi face parte din nici o organizatie, partid ori grupare politică românească. In viaţa mea de student am avut şi posturi de răspundere in lumea colegilor mei Am fost Preşedintele Studenţilor Universitari Români. N'am făcut însă niciodată nimic de care azi sa-mi fie ruşine.

„N'am lovit pe nimeni,n'am omorît pe nimeni,n'am asiatat la nici o faptă criminală şi n'am poruncit nimănui ca să comită asemenea fapt Că am fost naţionalist şi anti-comunist este adevărat. Şi Vă fac aceastâ declaraţie pentrucă mai aveţi încă timpul să Vă retrageţi încrederea ce mi-aţi dat-o, dacă credeţi că a fi naţionalist la vârsta de 20 de ani, este un păcat. De 12 ani eu mă găsesc in afara Românieí şi politică n'am făcut,pentrucă n'am avut nici dorinţa şi nici libertatea de a o face,fiind prizonier ori refugiat fără drepturi

„Iar astăzi, dupace America m'a considerat vrednic să devin cetăţeanul său,nu am alte gânduri şi alte planuri decât să lupt, cu toat puterile mele, pentru binele nouei mele patrii şi pentru realizarea in lume a idealurilor ei de libertate,democraţie şi egalitate".

Desigur, in afară de ideia renegării care se degazeaja din aceast declaraţie mai este şi mult trucaj. Chestiunea cu "naţionalist" la vârsta de 20 de ani" nu stă in picioare dacă s'ar confrunta cu datele biografice date de însuşi Trifa la pagina 1-a a aceleaşi gazete. Intr'adevăr dacă Trifa s'a nascut la 28 Iunie 1914,in Ianuarie 1941 când era şeful studenţimii si era comandant legionar ajutor,avea 27 de ani,iar când a emigrat din Europa in USA in vara lui 1950,avea 36 de ani şi până atunci nu numai că nu renunţase la calitatea lui de legionar,dar manifesta chiar veleităţi de conducător.

Probabil dându-şi seama de aceste incoerenţe,Trifa mi-a trimis cu scrisoarea din 14 Sept.1951 "textul complect al vorbirii sale cu ocazia alegerii, cu titlul de informatie si rugamintea de a nu face uz de ele in nicio formă". Iata cum se prezinta pasagiul cu renegarea in versiunea autentică :

"Cât priveste activitatea mea trecută unele rezerve exprimate de D-Voastră se referă la luptele tineretului românesc. Timp de 20 de ani,elementele de stânga din grupul românesc american au avut conducerea Societatilor şi a multor gazete românesti si aubturnat zi de zi in inima americanilor idea ca tineretul României este "fascist" si " "criminal". Folosesc ocazia aceasta nu pentru a Va face aici politica romaneasca ori a face apologia vreunui fapt politic de dincolo dar pentru a va spune ca să nu va ruşinaţi de copii Romaniei. Tinerii studenti Români nu au fost nici fascisti, nici nazişti si nici criminali. Au fost nationalişti cari au luptat,cum au putut, pentru credinta lor stramoseasca si pentru mai binele tarii lor.

Discursul lui TRIFA în sala de jos a TEMPLULUI MASONIC din LOGAN SQUARE când l-au făcut EPISCOP

Se datoreste acelui tineret faptul ca in Romania nu a existat si nu exista alt comunism in afara de cel impus cu forta baionetelor rusesti.

Tineretul acesta nu a fost nici antisemit in sensul in care se considera antisemitismul in America, adica prigoana rasiala si masacre zilnice. Studentii au strigat de multe ori pe strazi "Jos Jidanii" dar insisi Evreii cuminți au ras de copilaria aceasta. Iar masacre in Romania nu au fost. Dovada ca dupa un rasboi de exterminare a Evreilor din Europa, Romania conserva majoritatea absoluta a Evreilor ce traiau inainte in țară. Cand trupele SS din Transinistria voiau sa macelareasca pe Evreii din lagarele de concentrare păzite de soldati Romani soldatul roman i-a aparat cu pusca salavandu-i. Soldatii nu erau altii decat tinerii cari poate de multe ori au facut pe "anti-semiții". Astazi in Romania domneste atotputernică o Evreica, Ana Pauker si zeci de mii de Evrei părăsesc tara din cauza persecutiilor acesteia. Niciodata in istoria Romaniei Evreii nu au plecat din țară in masa ca sa scape de masacre, ca acuma.

Personal am trait vremurile acelea in Romania. Am fost si Presedintele a zeci de mii de Studenti organizati in Uniunea Studentilor dela Universitațile romanesti. In toata activitatea mea nu am facut insa nimic de care astazi sa ma rusinez. N'am lovit pe nimenea, n'am prigonit pe nimenea pentru credinta lui, n'am omorît pe nimenea, n'am asistat la nici o faptă criminala si nu am poruncit nimanui sa comita asemenea fapte. Ca am fost nationalist si anti-comunist este adevarat Va spun aceasta in fața acestui Congres pentrucă mai este vreme sa Va retrageti votul daca considerati asta o crima. Eu timp de 12 ani am fost doar cateva luni in Romania. Politica nu am facut pentrucă n'am avut nici dorinta si nici libertatea de a o face, fiind prizonier ori refugiat fara drepturi.»

Deși ca susbtantă aceasta versiune nu difera prea mult de prima, totusi se pune intrebarea (asa cum i-am pus-o la timp) dece n'a facut sa apară acest text în Solia. Această intrebare n'a avut cuvenitul raspuns si nici cuvenita rectificare nu s'a facut. Doua concluzii insa se puteau trage :

a). Una negativă : daca Trifa isi avea discursul gata în buzunar inseamna ca el, atunci ~~cand~~ a mers in templul masonic, avea și ~~deja discursul gata in buzunar pentru eventualitatea daca nu chiar~~ siguranta alegerii ca Episcop, pregatită in culise de Protopopul Trutza.

b) Că acest discurs a aparut in "Solia" refacut cum a vrut Trutza și noul Episcop Trifa s'a complacut sau a inghitit.

Mergând însă pe linia "acordarii increderii" fixată dela început am luat drept bună explicația lui Trifa și i-am dat concursul mai ales că era hărțuit din toate părtile de către adversarii Mișcării Legionare.

A ramas sa vedem comportarea lui viitoare spre a cunoaste adevarata semnificație a alegerii ca episcop într'un templu masonic si a justificării copilăroase cu "naționalismul la 20 de ani".

Din nefericire primiele indicii negative n'au întârziat mult să se arate: In relațiile ~~comportarea~~ cu fostii lui camarazi, noul episcop nu s'a comportat cu impartialitatea ce i-o impunea functiunea sa - asa cum ar fi fost firesc ci s'a distantat ostentativ, făcând uneori discriminări mult mai accentuate decât le-ar fi facut dușmanii Mișcarii.

Unele din decepțiile camarazilor jigniți au inceput sa transpire in criticile publicației "Vatra" dela Roma. Unul din redactorii acestei foi ne scria la 13 oct. 1953: „Iliescu dă o sumă de detalii documentate cu privire la funesta activitate a Episcopului (Trifa), de care toți fug, și mie îmi pare rău nu numai fiindcă e de-al nostru, dar fiindcă l-am apărat cu ardoare în toate chipurile, și acum văd că în fond are dreptate Vălimăreanu: Iliescu e prea onest, deși oltean, ca să spună basme...»

Cara

Totuși am atribuit cazul cu "distantarea" si discriminarea" unor necesitâti trecătoare, dat fiind poziția dificilă ce o avea Trifa intr'un moment când era atacat public de forțele dușmane pe tema Mișcării Legionare.

In această privință scriam la 30 Sept.1952 unui gradat legionar, prieten vechiu al lui Trifa :

„Acum o lună i-am trimis și P.S.Episcopului Valerian o Antologie cu dedicație in amintirea hirotonirii și instalării ca Episcop. Nu stiu dacă o să-i faca plăcere. Spun acest lucru pentrucă ulterior au ajuns si pe la mine niste svonuri că nu prea se bucură când dă ochii cu fostii "camarazi" de suferintă. Mie nu-mi vine să cred pentrucă l-am cunoscut că are tact. Si apoi, duhul sfânt care i l-a dat hirotonisirea trebue să creeze un om nou (alt om - acesta este și rostul schimbării numelui). Recunosc că sunt și unele necesități (să spunem - de conjunctură) care impun o anumită distanțare de trecut. Dar pentru aceasta trebue atenție sa nu se depășească o anumita limita. Să se facă prin inaltare creștină spre a se înlătura impresia de renegat sau de parvenit. Altfel n'ar fi un semn bun din nici un punct de vedere. Astea ți le scriu tie ca un prieten si camarad care te găsesti mai aproape de P.Sfințitul! Comunica-mi ce este adevarat cu aceste svonuri pe care eu ți le semnalez deși nu-mi vine să le cred".

Acesta mi-a răspuns la 27 Dec.1952 printre altele:

„Intr'adevăr aci există o atmosfera foarte defavorabilă noilor veniți pentrucă cei mai multi au venit cu pretenții și cu cereri , ei nu au fost în stare să deă nimic dela ei........ Așa imi explic eu lipsa de intelegere față de Episcoupul nostru Valerian in primul rând al celor de aici care vă informează, si dupa aceea a celor dela Vatra care publică acele atacuri ce nu-și ávea locul nici decum. Eu am stat de vorba cu Iliescu serios pe chestia asta și am căutat sa-l conving că e o atitudine greșită, și total dăunătoare față de scopurile și idealurile mai inalte pe care le urmărim noi........ Si eu am vazut la Episcop unele chestiuni pe care nu le aprob și pentru care nu m'am angajat personal intim colaborator, dar dela asta si până la a trece la atac in contra lui în mod public, e o distantă mare. Inseamnă că nu vad obiectivul mare pe care il urmarim cu totii".

[illegible]

Dar n'a trecut mult timp și acest sustinător asiduu al lui Trifa scrie la 8 Sept.1953 printre altele:

„In ultima lună s'au intâmplat unele chestiuni care o să te uimească. După un an de păstorire episcopul nostru a incercat intr'un scurt timp o serie de eșecuri care il vor pune în mare încurcătură. El este unul dintre oficiali cel mai de frunte care se identifică intocmai cu linia oficiala a Românilor americani. De când a ajuns episcop nu a stat de vorbă, nu s'a sfătuit cu nimeni dintre noi. Când l-am căutat special și am incercat să-i spun ceva, să ne fixăm o atitudine față de anumite evenimente din viata Romanilor, părerile mele nu aveau nicio valoare, "totul era pus la punct dinainte și merge perfect". Când vine dela Vatra prin Cleveland viziteaza pe toti prin Cleveland, dar cu noi (legionarii) nu are timp de pierdut. In timpul când eu am fost in spital la operație, a fost câteva zile in Cleveland, dar nu a gasit cateva minute sa mă viziteze sau cel puțin să-mi deă un telefon. Aceste lucruri fac parte dintr'un fel de comportare care a dus la următorul rezultat:

1) In timp ce Episcopul era absent dela Vatra a fugit fără să-l incunostiinteze Diaconul și cu Secretarul...... / Par. Trutza sfatuitorul principal al Episcopului se exprima acum că „noi refugiații suntem de vină că nu ne-am inhamat ca să ne prabușim cu toții". (*)

(*) Dacă Protopopul Trutza, mentorul lui Trifa, insinua perspectiva prabusirii spre a-l sili pe [illegible] să se lepede total de credința legionară [illegible]

.... Acu intr'adevăr am constatat că Viorel nu poate stabili un contact sufletesc,de incredere reciprocă cu cineva. La el totul se rezumă la interese de serviciu și te tratează ca pe un obiect cu care poate manevra și dela care poate avea mai multe sau mai puține foloase. Se crede grozav de diplomat și uzează de metode diplomatice adică in care formalismul și inducerea in eroare joacă rolul principal, in ocazii in care se descoperă total. Noi avem impresia că se va ajunge la un fiasco total și va fi o mare deziluzie, compromitând generația asta de emigranți care spera că va face o figură frumoasă. Eu sunt primul care i-am acordat mult credit și i-am luat apărarea când alții il atacau. Acum văd că și-a dat arama de față. Să vedem ce va ieși din toata chestiunea. E trist,dar adevarat. Și nu poate fi ajutat că nu știe să se ajute singur".-

La aceasta relatare, am raspuns prin scrisoarea din 21 Oct.1953 in sensul de a nu agrava conflictul cu Episcopul Valerian. Iata textul:

„Am primit scrisoarea ta din 8 Sept.a.c.Lucrurile pe care mi le relatezi in legatura cu activitatea Episcopului m'au mâhnit. Asemenea știri mi-au sosit și pe altă cale. Nu pot să-mi explic aceasta evoluție a lui Trifa. Nu cumva sunt la mijloc chestiuni pe care el nu le poate spune dar voi care sunteți pe acolo le-ați putea mai ușor presupune? Apoi o anumita iritabilitate poate să fie in legatură și cu ulcerul duodenal de care suferea de mult timp încă de când era in Germania. Oricum, atitudinea voastră trebue să fie ponderată chiar daca v'ați găsi in opoziție cu părerile și actiunile lui. Să vă păstrați mereu pe o linie constructivă. Nu uitați că el a ieșit din generația noastră și un eșec de al lui s'ar răsfrânge asupra tuturor. Spusa Parintelui Trutza cu "inhamarea" și "prăbusirea" tuturor refugiatilor mi se pare pe cât de stranie pe atât de semnificativă. Ți-a spus-o direct ție sau ai auzit-o dela alții?

De la Trifa n'am vesti de mult. Asa că nu cunosc punctul său de vedere. In "Solia" la rubrica "Cu Duhul Blândeții" unde mi se pare ca scrie el,care raspunde indirect refugiatilor "nemulțumiți" cum ați fi de pildă voi.

Prea marea distanțare pe care o incearca a o face față de fostii sai prieteni legionari este fara indoiala daunatoare in primul rând lui insusi. Asemenea tendinte am observat și in Germania și mai târziu la Viena si am incercat sa i le corectez . Se vede insa fără rezultat. Daca nu se va strădui să apropie sufletește pe oameni,adică,cum spune Capitanul, sa radieze "putere de atracție: va fi greu să intreprindă acțiuni de mare amploare. Mai ales ca nu dispune nici de fonduri ca sa țină legati pe oameni prin interes. Fuga Diaconului si a Secretarului mi se pare extrem de semnificativă.

E clar că se găseste intr'o situație incurcata. Deaceea nu-i faceți dificultați și voi. Poate iși va da seama de greselile pe care i le imputati si veți putea colabora.

Tineți-ne la curent cu situatia de acolo. Salutari la băieți."

Mai tarziu, pentru a explica succesul lui Trifa,un alt gradat legionar va comunica :

"Viorel Trifa a câstigat partida pentrucă nu a pregetat dela inceput sa se transforme complet in cadrul lor de gândire,viata si obiceiuri. Deasmenea nu a ezitat să evite și să rupă dela inceput orice contact cu orice imigrat,camarad sau prieten,pentru a dovedi in chipul acesta că el nu are nici o legătura cu lumea.....a refugiaților si astfel a castiga increderea și a se face iubit.

Am sa-ti povestesc o mica intamplare din care poti trage singur concluziile. Poate mai bine de doi ani in urmă am trecut pe la redacția "Solia" din Cleveland,să-l văd pe Iliesu. In birou era Viorel,cu un om de serviciu dela "Vatra" - resedinta episcopala. Cand m'a vazut Viorel

s'a simțit foarte incurcat. Cum crezi ca a cautat să salveze incurcătura. S'a ridicat dela birou si s'a adresat cu grabă persoanei de față in chip de prezentare: D-le Mocanu, Dumnealui este un student român "refugiat" și vine la noi să ne ceară sa-l ajutam să-și găsească undeva de lucru.

- Când l-am auzit m'am intunecat la suflet si la față iar in cea mai mare mahnire i-am raspuns destul de calm si cuviincios :

- Ceeace spui e fals si dureros. De lucru nu caut fiindcă am si dacă n'a avea sunt in stare să găsesc singur. Student iarăși, nu sunt fiindcă mi-am terminat studiile încă inaintea ta, ceeace știi foarte bine. Fugar sau refugiat este adevarat ca sunt - chiar asa cum ești si tu - si cred ca nu-i un lucru de rușine. Ce rost au toate aceste născociri si diversiuni când poti intelege foarte ușor că am venit să-l caut pe Iliescu?

De atunci l-am lăsat in plata Domnului iar dacă intâmplator am mai trecut unul pe langă altul ne-am salutat și atâta tot.

Alții care au alergat dela distanțe pentru a vedea doar un cunoscut sau fost camarad, au pătit-o si mai rău.

Am amintit acest lucru pentru a incerca să te lămuresc iar indirect si pe comandantii nostri unde și cum a născut pozitia de neintelegere și de luptă de raporturi mai apropiate cu Viorel Trifa. Problema canonicitatii sau necanonicitatii lui ne-a interesat mai putin......"

/Chicago, 3 Iunie 1956 /

...

Desigur aceasta este o explicație. Dar numai aparentă sau cel mult parțială. Explicația de baza ar trebui căutata in consimțirea de a se fi lasat "ales in templul masonic", renegând credința legionară prin minimalizarea ei, tendinta, care a fost apoi întărită si accentuata prin ostentativa vitregie și chiar vrăjmășie fată de fostii lui camarazi. Apucând aceasta pantă, Jidanii care făceau scandal la radio-televiziune si se jurau "că il vor lichida", au lasat-o mai moale. S'ar putea ca acest esec al lor (daca intr'adevar a fost esec) să se datorească si faptului că Cleveland, unde s'a ales Trifa ca episcop, facea partea din fieful politic al faimosului senator Taft, care reprezenta cu mai multă vigoare (din cauza aceasta n'a fost ales presedinte) curentul anti-rooseveltian. Dar in acest caz, n'ar fi nicio justificare pentru renegarea crezului legionar si discriminarea legionarilor.

Oricum, prin comportamentul lui fată de fostii săi camarazi, Trifa a dovedit o urîtă trăsătură a caracterului său. Și acest fapt va trebui tinut in seama la judecarea comportamentului său in viitor.

III - RENEGAREA LIMBEI ROMÂNEȘTI.

Este un lucru cunoscut că elementele ambitioase care vor să parvina cu orice preț, n'au nimica sfânt. Trifa care renegase Legiunea si isi clevetea direct sau prin Solia pe fostii săi camarazi, a fost gata să renunte si la limba maternă (româneasca) atunci când aceasta servea arivismului său. In aceasta privință, ne scria printre altele, gradatul legionar și susținătorul său dintru inceput :

"Asa zisul tineret intelectual de aici e angajat pe drumul americanizării rapide, rămânând numai cu amintirea ca se trag din Romani. Când mai pui probleme de limba româneasca si scoala românească, îți râd in nas. Și ceeace e mai trist, este ca si P.S. Valerian e castigat pentru această linie a tineretului. In programul său de activitate la Episcopie vrea sa introducă slujba religioasa în englezeste, carti de rugaciune în englezeste. De fapt în discuții personale, inainte de a se face episcop, nu aproba o actiune de mentinere a limbei; ci din contră o gasea inutilă.

(*) [illegible]

Si acesta e unul din punctele importante care nu-mi plac mie la P.S. Valerian si care m'au facut "sa nu mă angajez intim colaborator". Nu vreau eu sa ma numar printre "cioclii limbii romanesti din America"; ci din contră voi face tot ce-mi stă in putintă să combat această atitudine prin fapte........". (16 Mai 1953.) (*)

Şi intr'adevar acest program al Episcopului cu carţi englezeşti s'a realizat. Iată ce scrie Solia Nr. 13 din 23 Iunie 1957 în această privinţă :

"Lipsa cartilor didactice necesare înca a fost una din problemele ingrijoratoare pentru P.S.Sa, problema ce nu a ramas nerezolvată. Toate greutatile de cost invinse, au apărut, frumos editate, Carte de Rugăciuni, Catehism, iar acum sub tipar Sfânta Liturghie toate scrise in limba engleză, in special pentru uzul tineretului, umplând şi prin aceasta un gol mult simţit".

Aceasta a fost prima ispravă editoriala a noului Episcop.

Czul Trifa deci, lua un aspect nou ~~intrucâtva~~ destul de ingrijorător. La 28 Mai 1953, răspunzând camaradului, i-am scris in această privinţă :

"Chestiunea cu orientarea tineretului romănesc de acolo este foarte importantă aş spune chiar vitală. Punctul tău de vedere este logic şi se intelege şi mai romănesc. Este adevarat că soarta acestor români este pecetluită : cu timpul se vor desnaţionaliza. Dar asta nu ne poate determina sa accelerăm noi inşine acest proces. Ca să se vada cât de greşit este punctul lor de vedere - as spune absurd - aş da urmatoarea pildă: nimic nu este mai sigur in această lume ca moartea unui om. Fiecare dintre noi ştie ca vă muri odată. Totuşi nimeni nu se gândeste să-si curme zilele pentru aceasta. Părerea conducătorilor românilor americani ar insemna o invitare la sinucidere natională. Poate P.S.S. Trifa nu se poate opune prea direct unui asemenea curent. Ar fi absurd însa daca l-ar încuraja. Ortodoxia de acolo şi-ar pierde un element esenţial dacă nu s'ar oficia in limba romanească. Meritul ar fi numai dacă se poate realiza acest lucru. Altfel problema n'ar prezenta importantă pentru romani. Dealtfel vedeam ca pe acest punct de vedere se pun şi ceilalti ortodocsi. Actualul patriarh ecumenic Atenagoras, care ca si Spiridon Vlahul, Primatul Greciei, este de origine aromân, isi face un mare merit tocmai ca a reusit ca in timpul când a fost ca Arhiepiscop la New York a deschis peste 400 de şcoli greceşti !

Deci este recomandabil ca P.S.S.Trifa să nu-şi asume asemenea responsabilitate. Şi eu il cred prudent.

In legatură cu răceala pe care o arata unii conducatori mai vechi de acolo: nu cumvă are si alte dedesubturi decât cele pe care le bănuiti voi? Asa de pildă, să nu le convină afirmarea unor oameni care au un anumit trecut politic. Sau, cu tot spiritul de toleranţă, care exista acolo, totusi să existe si dispoziţii confidentiale de a se accelera procesul de amalgamare a diferitelor nationalitaţi pentrucă unitatea sufletească să devină mai desăvârsită. Altă ipoteza: insesi popoarele de origina ne-anglo-saxona si mai ales tineretul lor, sub povara complexului de inferioritate vor sa stearga cât mai repede orice urma a originei lor. Este drama naţionalităţilor răsleţite. Trebue inteleasă dar nu favorizata. Trebue să vă adaptati situatiei de acolo dar numai pentru a promova punctul de vedere al naţiei noastre. >>

Este greu de a putea gasi o explicatie romanească a acestei incalificabile atitudini de renunţare la limba maternă. In cazul cel mai bun s'ar putea presupune o manevra spre a capta prin simularea adeziunii, captarea tineretului american si apoi o abila deturnare spre limba materna.

(*). Nu mentionam numele "gradatului" sau [illegible] pentru a nu-l pune intr'o situatie penibila [illegible] colaborarea noastra ne [illegible] fostul nostru camarad [illegible] si sunt iritati pentru rezervele noastre fata de acest ins pe care ei insisi l'au denuntat [illegible] pentru renegarea lui.

Asemenea planuri cu drumuri grele insă le poate face un idealist. Arivistii aleg drumurile mai usoare,mergând după curent- Deaceea s'ar putea ca episcopul nostru,devenind campionul desnaționalizarii să fi vizat agrearea de catre acele cercuri anglo-saxone care - cu toata toleranța lor - vad cu ochi buni orice rapidă desnaționalizare a nationalitătilor componente. Și,cum celelalte naționalități ortodoxe ca Rusi pravoslavnici , Grecii,etc. au o tradiție care îi impiedică spre asemenea actiuni ~~care~~ deszic esența ortodoxiei, arivistul nostru a crezut că ar putea juca aceasta carte, asigurându-și astfel un rol mai important in proectata "ortodoxie americană" autocefală. La aceasta aventură il predispunea și faptul că nu se găsea ancorat intr'o institutie religioasă romanească, fiind astfel balotat după cum sufla vântul intereselor personale.

IV - NECESITATEA UNUI SINOD ROMÂNESC

Convulsiunile si starea de anarhie in care intrasera parohiile românești din America sau Europa după ocuparea Țării de către comunisti, puneau vârtos problema reconstituirii unei autorități bisericești prin reconstituirea peste hotare a unui sinod românesc. Cazul Trifa invedera si mai clar aceasta lacună.

Cum am aratat, in Iulie 1951 , numitul a fost ales episcop. Hirotonisirea insă a avut loc abia la 4 Mai 1952,aproape după un an. In acest interval de timp,s'a apelat la toate bisericile ortodoxe din exil Greci, Rusi,etc. pentru hirotonisirea lui Trifa. Campania de presa dusă de rivalii săi Români pe chestiunea legionara și interesele patriarhiilor grecești de a menaja patriarhia din Bucuresti,au zădarnicit multe proecte de hirotonisire. Incât,la sfârșit,a fost nevoit să facă hirotonisirea rapidă cu biserica ucrainiana zisa "samosfeată" condusă de Mitropolitul Ioan Teodorovich al Ucrainei. Aceasta hirotonisire insă, in loc să rezolve chestiunea,a agravat-o mai mult. Mitropolitului Teodorovich contestându-i-se succesiunea apostolică,devenia viciata si episcopia lui Trifa .... Din acest fapt au rezultat cunoscutele polemici care au anarhizat.... și mai mult biserica romanească din exil. Pentru restabilirea ordinei ~~in Biserica Romaneasca din exil~~, si asigurarea independentei românesti,s'a socotit absolut necesar crearea unui sinod. In acest sens Consiliul Conducator al Miscarii Legionare,prin decizia no. 4 din 1 Sept.1955, a stabilit urmatoarele :

"Străduintele tuturor trebuie sa fie facute pentru a se asigura Bisericei romanesti din exil o poziție independentă,de mare ținută morală. Rolul Bisericei de peste hotare poate fi covarșitor in realizarea unitatii romanesti din exil, dacă mai intaiu,prelatii romani aflati in Occident, vor stabili concordia intre ei. Să inlesnim aceasta concordie! Prin crearea unui Sinod românesc, se va putea asigura și pe plan spiritual,independenta natională a Bisericei romanesti. Se vor preveni astfel tentativele de aservire ale Patriarhiilor grecesti si rusești. Orice inclinare din partea romaneasca in acest sens,trebue descurajata. Nu este ingăduit ca pentru comoditate temporara,să se anuleze lupta de emancipare dusa,cu mari sacrificii, de generatiile anterioare...."

Polemicile stârnite pe tema canonicitatii hirotonisirii lui Trifa chiar in lumea legionara,ingreunau realizarea acestui obiectiv.Fiindca in vreme ce Comandantul Legionar, Preotul V. Boldeanu,preocupat de orânduiala bisericească cerea pe bază de canoane, resfintirea lui Trifa, Profesorul D. Gazdaru incerca printr'o brosura ad-hoc,să dovedească canonicitatea hirotonisirii făcute.

CAZUL VIOREL TRIFA -

Printr'un articol "Despre Canonicitate" publicat in Oficiosul Mişcării [redacted] "Legea" (Anul I, No.6, din Martie 1956) am căutat să dovedesc că, dat fiind condiţiile in care s'afăcut aceasta hirotonisire, aspectul politic prevalează asupra celui canonic. Scriam atunci:

„Este surprinzător cum foarte mulţi bravi Romani din exil, dela Vlădică şi până la opincă, nu şi-au dat seama de falsa postulare a canonicităţii in legatură cu biserica noastra de peste hotare. Şi toata hărmălaia la care participa şi mulţi oameni de bună credinţă, provine din aceasta. Dacă controverse puteau exista până la interventia Patriarhiei din Cosnatninopol, continuarea lor după aceea, a devenit nu numai inutilă, dar si ridiculă.

"Cum se stie, prin scrisoarea sa din 25 August 1954 Prea Fericitul Patriarh Atenagoras al Constantinopolului, după ce imbrătiseaza cu sarutare sfanta "pe Prea Fericitul si prea iubitul frate si conliturghisitor in Mântuitorul nostru, Justinian Marina", il anunta ca a comunicat diferitilor prea fericiti din cele doua Americi, etc., "cele cuvenite cu privire la păzitul de Dumnezeu Episcop Andrei Moldovan din Detroit Michigan....."

" Tare pe această "canonicitate", Justinian Marina, prepusul Moscovitilor fară Dumnezeu, a trimis imediat circulări către toate patriarhiile si bisericile autocefale precum si catre World Church Council prin care anunta caterisirea Mitropolitului Visarion şi declararea episcopului Valerian eretic "samosfeat".

" Din punct de vedere formal poate pune cineva la indoiala faimoasa "canonicitate" pornita dela insusi "şeful spiritual" al ortodoxiei?

"Intrebarea care se pune este : dece "Panaghiotatul" din Fanar a procedat in felul acesta? Dându-i "sărutarea sfantă" Prea Nenorocitului Justinian a vrut oare să arate dragostea crestină de a iubi si pe cei mai mari dusmani ai lui Hristos? Nu stie oare "Panaghiotatul" ce planuri diabolice se urzesc prin aceasta unealta a celor fara Dumnezeu, care de aproape patru decenii prigonesc Biserica lui Hristos, măcelărind zeci de mii de preoti? Ba o stie foarte bine! A trecut insă peste toate aceste crime fiindca asa dicteaza interesul bisericii greceşti pe care el o reprezinta. Din teama de concurentă sau supralicitatie "apostolică" el a facut toate concesiile canonice, trecând chiar peste crimele cele mai odioase, numai pentru a nu pierde acest sector de influenta religioasă. Dealtfel nu ne gasim la primul caz. Ca să nu mergem mai departe amintim că un predecesor de al său, Prea Fericitul Joachim al III-lea a ordonat genocidul populatiei românesti din Pind si Macedonia in anii 1905-1910; iar mitropolitii acestuia sărutau pe ucigasi si-i deslegau de toate crimele comise in favoarea megalei idei grecesti. Cu canoanele in mână au fost si sunt "canoniţi" fratii nostri din Grecia.....

"Aşadar aspectul politic al problemei religioase este evident. Raul de care sufera este vechiu, as spune milenar, si el se intinde pe un plan mult mai mare de cand sub aceleasi impulsuri ale sovinismului grecesc, Biserica lui Hristos s'a rupt in doua. Dar in vreme ce Fanariotii işi fac interesele lor naţionale, noi continuam a ne epuiza in discutii sterile despre "canonicitate". Poziţia românească adoptata în acesti ultimi ani a fost slabă si incoherentă.

" Nu ne gandim la unii enoriasi de bună credintă, dar plini de naivitate care, preocupati de prea multa "canonicitate", proectau punerea bisericii din exil sub dependenta Constantinopolului, adica a Patriarhului care da "sarutare sfanta" lui Marina. Daca grija lor e numai "canonicitatea" s'ar fi putut foarte bine adresa chiar lui Marina pe care, cum am vazut, Atenagoras il considera "in Hristos prea iubit şi

./.

conliturghisitor". Noi insa ne referim,indeosebi, la prelatii nostri din exil care pot face aceste diferente. I.P.S.S.Visarion a continuat sa vorbeasca de canonicitate văzând - se intelege pe plan formal - mai mult paiul altora.

"In vreme ce Prea Sfintitul Valerian care acum, nu mai este "de douazeci de ani ca sa facă greșeli" incearca a se pune bine cu "Panaghiotatul" din Fanar, să intervină la "fratele său intru Hristos" Marina, pentru aducerea I.P.S. Policarp Moruşca. Şi, ca sa-si arate devotamentul,dispune in parohiile sale să se faca rugi pentru "suferințele Grecilor din Turcia"....... Dupa cum se vede, s'a contaminat si Prea Sfintia Sa de..... "canonicitate".

"Credem însă că este timpul ca toate aceste ridicule ascunderi după deget să inceteze.Realitatea trebue privita în față".

Toate aceste greutati nu ne-au descurajat si,ori de câte ori a fost ocazia, am stăruit pentru crearea Sinodului Românesc in exil, spre a feri pe preotii și prelatii români dela rătăcire și oferi exilului o platforma neutră de rang superior - conform unei vechi traditii romanești - de intâlnire a tuturor Romanilor cu dragoste de Țara si neamul lor, pentru apărarea mai eficace a intereselor românesti. Iată ce ii scriam din Paris lui Valerian Trifa la 19 Aprilie 1956 in legatura cu ~~sinodul impreuna cu raspunsul sau~~ cu problema Sinodului romanesc :

Prea Sf. Ta!

Paris,19 Aprilie 1956

"Iti scriu dela Paris unde mă gasesc de câteva săptămâni.Când am venit aci, am gasit situatia la Parohia locala foarte incurcată iar pasiunile involburate. Cauzele sunt multe. Cea mai principală insă mi se pare incercarea anumitor cercuri de a pescui in apa turbure,manevrând pe toate laturile. Mă doare că Biserica din Diasporă ,care in mod normal,ar avea misiunea să asiste pe cei desrădacinați sub toate formele,a devenit o arena de luptă,vrajbă si de lucraturi meschine ce nu pot placea lui Dumnezeu. Deasemenea ea nu-și poate indeplini pe plan romanesc - in momentele grele pe care le strabatem - rolul de ocrotitoare pe care totdeauna l-a indeplinit. Nu discut cauzele.Poate ar fi si de prisos.

Convingerea noastra pe care am exprimat-o mai de mult si in mod public, este că numai creearea unui sinod românesc peste hotare poate rezolva problemele care se pun cu atata gravitate,pe toate planurile. Stiu ca nu este lucru usor,dar trebue incercat cu toate puterile. In aceasta lumina tendintele de a se incerca anexarea de parohii in Europa din partea Episcopiei americane sau de a trimite episcopo de aicea ca sa intre in coastele Episcopiei din America,am considerat-o ca foarte perturbatoare pentru linistea bisericei românesti din diaspora. Cu atat mai mult campaniile de presa care provocau aceste tendinte,campanii ce mai totdeauna, din cauza nematuritatii politice, degenereaza pana la calomnie.

Pe Mitropolit nu l-am vazut. Dar daca il voiu vedea,ii voiu pune problema cu toata gravitatea. Am avut insa ocazia sa vorbesc asupra acestei probleme cu Parintele Boldeanu. Stiam ca este un adept convins al ideii pentru crearea unui sinod romanesc in diaspora. Dar ~~acum~~ am avut impresia ca s'a convins ca drumul urmat pana acum nu a fost cel mai potrivit spre a da rezultatul dorit. Pare convins ca numai prin intelegere si dragoste creștina se pot creea toate condițiile necesare. In acest scop si cu acest spirit de frateasca

./.

intelegere imi spunea, ca a scris P.S.S.Teofil,rugându-l sa ia contact cu P.S.Ta ca impreuna, sa desemnati drumul care să duca spre solutionarea crizei in care se sbate biserica noastra din diasporă. Noi ne-am bucura din toata inima daca am vedea ca se porneste pe drumul intelegerii.Sa dispară zavistia si neincrederea!

Lumea romăneasca din exil incepe sa fie exasperată de certurile in biserica. O expresie a acestei expasperari este si articolul meu Despre Canonicitate.

Oricum,dacă prelatii nostri nu vor gasi energia morală necesara sa se smulgă din aceasta atmosfera,aş spune minora, se vor incărca de o mare raspundere. In acest sens asteptam mai mult de la Sfintia Ta.

Cu smerenie

C. Papamace.

....

/Raspunsul Episcopului Valerian Trifa/

April 25, 1956.

Draga Nea Costache,

Am primit randurile dela Paris si ma bucur ca fiind pe acolo ai dat atentie si problemelor bisericesti asa de incurcate in orasul luminii. Dl. Nacu poate sa-ti spuna punctul de vedere al Episcopiei din America,pentruca intr'o serie de scrisori am cautat sa-l punem la curent cu ele. Sigur ca nu se poate cuprinde totul in cateva randuri de scrisoare insa liniile fundamentale cred sa le fi expus.

Problema unui sinod romanesc in diaspora este acuma,dupa cate se pare,speranta unor zile mai bune. Personal nu am fost si nu sunt contra unui asemenea sinod. Ca sa fie sinod trebue insa cativa Episcopi si cateva eparhii. In fapt insa avem numai o Episcopie si mai multi Episcopi care vaneaza conducerea ei. Deci toate discutiile in legatura cu infiintarea unei asemenea institutii romanesti ortodoxe se reduc la posibilitatea Episcopiei Ortodoxe Romane din America de a accepta si plati 4 Episcopi, lucru care nu va fi niciodata posibil. Episcopia din America in tot trecutul ei n'a putut sustine un singur Episcop.P.Sf. Policarp Morusca a fost platit din bugetul Ministerului Cultelor in Bucuresti. Personal am reusit sa reorganizez Episcopia si sa cuprinda in bugetul ei si salariul unui episcop (mai mic decat a jumatate din preotimea ortodoxă ce serveste astazi in America).Anumite fonduri si colecte ce se fac servesc nu pentru salarii,ci pentru opere constructive care daca ar inceta in folosul salariilor,ar inceta si donatiile, caci venituri Episcopia nu are. Sa nu crezi,din cele de mai sus,ca judec lucrurile numai sub aspect de salariu ori existenta; am inceput insa cu asta ca sa accentuez un aspect ce a jucat rolul lui.

Alta latura a problemei sunt oamenii, Episcopii,astazi propusi ori prevazuti ca membrii ai Sinodului. Cine sunt si ce contributii pot aduce ortodoxiei romanesti din diaspora? Intrebarea aceasta isi are importanta ei, caci un sinod,daca se infiinteaza,nu poate functiona in abstract si nici nu poate fi separat de credinciosii pe care eventual ii va pastori. Ce contributii au adus pana acum ortodoxiei "episcopii" Andrei Moldovan si Teofil Ionescu? Judecand de departe poate nu va puteti imagina; de aici insa lucrurile stau altfel. Amandoi s'au "episcopit" din propria lor initiativa,fara a intreba pe nimeni,fara a fi alesi,fara a fi doriti,fara a avea vre-un rost. Pe urma au poposit in America si, pe cai diferite dar cu aceleasi intentii, au inceput sa saboteze Episcopia existenta, sa rupa ce pot, sa batjocoreasca pe cei care o conduceau,sub pretexte "canonice", ori mai putin canonice,pana ce s'au prabusit in propriile lor greseli. Azi sunt 2 vagabonzi ce fac rusine numelui ortodox si romanesc,umbla pe la pomeni si cersesc

./.

credinciosi dela parohiile existente ca cel putin sa-si faca o bucata de paine.

Credeti ca este usor acum sa ne asociem cu ei si sa le conferim demnitatea, cinstea,corectitudinea si tinuta pe care insusi nu au fost in stare sa le mentie daca le-au avut vreodata, ori sa le creeze cand au primit "darul". Pe un episcop,mai cu seama in America, nu il face numai puterea mainilor, ci duhul chemarii care sta la baza acelui act de consacrare si capabilitate de a reprezenta demnitatea de Episcop prin fapte corespunzatoare. Fara sa mai vorbim ca nu poti fi pastor cu de-a-sila,ca nu poti sa te scoli dimineata cu gandul ca ti-ar placea sa te faci episcop si seara sa fi facut gata.

Iti marturisesc aceste lucruri ca sa vezi dificultatile ce la intalnesc pe teren atunci cand este in discutie formarea unui sinod a Episcopilor ortodocsi romani din diaspora.

In ce priveste pe I.P.Sf. Visarion,cu care am fost in corespondenta din 1950 si pana astazi,nu stim ce sa mai cred,cu toate ca socot a-l cunoaste destul de bine. Niciodata nu a vrut sa ma creada cand l-am informat cinstit despre starile din America,niciodata nu a vrut sa ma ajute, niciodata n'a mentinut o linie de conduita care sa ma poata face sa ghicesc ce vrea. I-am scris ca nu-i prudent sa se amestece in viata Episcopiei din America pe cai laterale,ci sa trateze cu conducerea legala si cand l-am facut acceptat de aceasta conducere ne-a trimis la Andrei Moldoveanu! L-am invitat sa vina in America ca sa se informeze la fața locului, a refuzat. L-am poftit sa participe la hirotonire - n'a vrut,ba a scris si la grupul Anastase (rus) sa nu se amestece. L-am invitat sa-si petreaca batranetele la Vatra Romaneasca,ca oaspe al Episcopiei,a refuzat. L-am implorat sa nu nenoroceasca pe Arhim. Teofil Ionescu si mai cu seama sa nu-l trimita in America peste capul credinciosilor si n'a vrut sa-mi raspunda,decat dupa ce a facut actul de hirotonie.

Socot deci ca inainte de formarea unui sinod ar trebui creata acea atmosfera de frateasca colaborare,de umila intelegere a naturii umane, de sincera reconsiderare a realitatilor care sa poata ridica prestigiul individual a fiecaruia dintre cei ce ar fi chemati safaca parte dintr' un sinod,caci ce rost are un sinod fara prestigiu? Pot mai multe nule puse una langa alta sa deaun numar? Pot Episcopi fara prestigiu individual sa creeze un sinod in fata caruia sa se topeasca ghiata si sa se invioreze viata bisericeasca? Personal cred ca nu.

Si apoi,vreau ei cu adevarat un sinod? Pe mine nu m'a intrebat nici unul dintre ei si nici nu mi-a spus cum il vede si cum sa functioneze? De m'ar fi intrebat ori de ma va intreba nu voi zice nu, ci voi supune cazul conducerii Episcopiei cu cele mai bune ganduri de reusita. Pana atunci insa nu-mi ramane decat sa fac ceeace am facut pana astazi : sa-mi vad de lucru si cu putinele mele puteri sa fac ceva macar in campul ce cade sub directa mea raspundere.

Socoti ca ar fi alte solutii,as fi bucuros sa le cunosc,mai ales ca se apropie Congresul Episcopiei.

Cu drag si doriri de tot binele.

Valerian.

Dupa cunoscutele peripetii,problema canonicitatii "Episcopului Trifa" s'a rezolvat printr'o <u>resfințire</u> . Justetea tezei Parintelui Boldeanu a fost confirmata prin faptă, de insusi Trifa. Totusi antagonistul parintelui Boldeanu si aparatorul din oficiu al Episcopului Trifa mentionat mai sus, sustine si acum, cu multa candoare,ca teza sa a fost cea justa. Cum s'ar spune, ,operatia a reusit,dar bolnavul a murit (moraliceste) adica <u>s'a resfintit</u>. S'a repetat deci, solemnitatea sfintirei. Spre a vedea cat de impresionanta este aceasta solemnitate, reproducem dupa "Solia" No.18 din 4 Maiu 1952,cum a decurs prima sfintire.

./.

"Prima treaptă spre Arhierie".

"Prima treapta spre arhierie in care candidadtul de Episcop a trebuit sa intre este cea de cetet. Conform randuelii la un anumit moment al slujbei,Viorel Trifa a fost condus de Arhidiaconul Vitaly intre cele 2 sfeşnice imparatesti unde a facut trei mătănii.

I.P.Sf.Sa Mitropolitul,precedat de preoţi,a iesit in mijlocul bisericii asazandu-se pe vulturul arhieresc.

In acest moment cu voce plina Arhidiaconul a inceput sa cante: "Porunceste,poruncitI, porunceste Stapane,pre cel ce vi se aduce inainte spre a se chirotesi cetet".

Condus de Arhidiacon,cu capul aplecat candidatul a ingenunchiat iar Mitropolitul Ioan l'a binecuvantat de trei ori si cu foarfeca crucis i-a tuns din parul capului zicand: "In numele Tatalui,al Fiului si al Sfantului Duh...."

A pus apoi mana pe capul candidatului cetind rugaciunea "Doamne, Dumnezeule Atottiitorule,alege pre servul tau Viorel si-l sfinteste pre el si-i da lui sa mediteze si sa cetiasca cu toata intelepciunea si priceperea Dumnezeestile Tale cuvinte, pazindu-l pre dansul in viata curata.....

Dupa ecfonis i-a dat apoi cetetului sa ceteasca Apostolul.

IN DIACONIE

A urmat apoi hirotonia intru Diacon, care a inceput dupa "Si sa fie milele marelui Dumnezeu".

Cetetul Viorel a fost dus in mijlocul bisericii unde a facut mataniile prescrise,apoi, cu capul plecat a fost condus de Arhidiacon spre Sfantul Altar unde I.P.Sf.Sa l-a binecuvantat,

A urmat inconjurarea mesei altarului de trei ori. Cetetul Viorel a sarutat de fiecare dată colturile sfintei mese in vreme ce soborul de preoti si diaconul cantau: "Sfintilor Mucenici care bine v'ati luptat", "Mărire Ţie Christoase Dumnezeule" si "Isaia dănţueşte".

A facut apoi trei matanii in fata Sfintei Mese si s'a asezat in coltul drept ingenunchiand cu piciorul cel drept si aplecandu-si capul peste mainile incrucisate.

Intreg soborul si credinciosii au ingenunchiat. Clopotele au inceput sa sune iar I.P.Sf.Sa Mitropolitul si-a pus mainile pe capul cetetului si a inceput cu cetirea Sfintelor rugaciuni de chemare a Harului..... "Daruieste-i si lui Harul pe care l-ai daruit lui Stefan, intaiul Tau Martir,pre care l-ai si chemat mai intai la Darul diaconiei.."

Arhidiaconul a inceput lin si miscator cu ecteniile dupa care alte rugaciuni au fost cetite,intre care...."Tu Stapane al tuturor si pre servul Tau Viorel,pe care l-ai invrednicit a intra in servirea diaconului,umple-l cu toata credinta,dragostea,puterea si sfintenia ,prin venirea Sfantului si de viata Facatorului Tau Duh asupra lui? căci nu prin punerea mainilor mele peste dansul ci prin trimiterea indurarilor Tale cele multe se da celor vrednici ai Tai Harul...."

"VREDNIC ESTE"

Dupa amin cel hirotonit a fost luat de brat de Pr. Popovici,parohul bisericii si de protoiereul ucrainian Potulnischi si dus in fata poporului cu intrebarea "Vrednic este". Poporul in cor a raspuns: "Vrednic este". Asta s'a repetat de trei ori, apoi in Altar s'a dat orariul,in timp ce soborul preotesc si cantorii cantau" Vrednic este".

Noul diacon a spus ecteniile pana la sfarsitul slujbei.

./.

Poporul a prezentat apoi felicitari noului diacon,primul,fiind Gheorghe Batejan, delegatul in Congresul bisericesc,si secretarul parohiei din Philadelphia,dl.Teodor Sideraș.Slujba a placut mult poporului credincios participant.

HARUL PREOȚIEI.

Marti,a treia zi de Pasti, (22 April 1952) in fața altarului bisericii Pogorârea Duhului Sfant" diaconul Viorel Trifa s'a apropiat de taina preotiei. Afara era o vreme minunata. Par'ca si natura se bucura. Un cer senin si tulipanii din jurul bisericii infloriți.

In vreme ce mesterii si talentatii cantori dela strana cantau frumoasele cantari ale Utreniei,clopotele au inceput sa sune. Sosia I.P. Sf.Sa Mitropolitul,Ioan.

Sfanta Liturghie a fost slujita solemn de insusi Mitropolitul cu sobor de preoti. Diaconul candidat de preot a fost dus in fața altarului de catre Pr. Ioan Popovici si de catre Protopopul ucrainean din Philadelphia.

Dupa punerea mainilor s'a cetit frumoasa rugaciune: "Dumnezeule cel mare in putere neurmat in pricepere si minunat in sfaturi,mai presus de fiii oamenilor,si pre acesta carele ai binevoit a intra in treapta presbiterului,umple-l dupa multimea bunatatii Tale de darul prea Sfantului Tau Duh,pentruca sa se faca el vrednic a se infatisa inaintea Sfintei Tale Mese; a predica Evanghelia imparatiei Tale; a lucra cu sfintenie cuvantul ad varului Tau; a-Ti aduce Tie daruri si prinoase spirituale; a renoi pre poporul tau prin baia renasterii....."

Noul preot a fost apoi imbracat cu vestmintele preotesti in cantece de vrednic este. A slujit apoi impreuna cu ceilalti preoti sfanta Liturghie.

--

VINERI SEARA, 25 APRILIE

Vineri seara,la orele 6,30 are loc Sf. vecernie dupa care Par. VALERIAN ia taina sfantului chip al monahismului. Inntimpul zilei sosise Parintele Arhimandrit Teofil Ionescu care-i va fi nasul in taina calugariei si care-l va infatisa in fata Sfantului Ierarh,cerandu-i in umilinta tagma monahala.

Sunt prezenti trei ierarhi: un mitropolit si doi arhiepiscopi. Parintele Valerian se imbraca intai cu mantia alba,semn al curateniei si al lepadarii de cele lumesti.

Fratele vine inaintea Ierarhului si prosternandu-se cu fața in jos,Ierarhul citeste rugaciunea:

Deschideti urechile inimii tale, frate,si auzi glasul Domnului care zice: Veniti catra mine toti cei osteniti si insarcinati cu pacate si eu va voi odihni pre voi. Ridicati jugul meu asupra voastra si va invatati de la mine ca sunt bland ca sunt smerit cu inima.....

De data aceasta fratele care se pregatea sa-si ia jugul lui Christos CHIPUL CEL MIC era in fata a trei Ierarhi,Un Metropolit si Doi Arhiepiscopi.

Cu fata prosternata in chip de rob al lui Christos,Fratele care se pregatea este intrebat :

Intrebare: Ce ai venit,frate,cazand la sfantul altar si la aceasta Sfanta Insotire?

Raspunsul: Dorind viata pusniceasca cinstite parinte.

Intrebare: Doresti a te invrednici de ingerescul chip si a fi randuit in ceata monahilor ?

Raspuns: Asa,ajutandu-mi Dumnezeu,cinstite parinte!

Intrebare: De buna voie si din cugetul tau te apropii catre Dumnezeu?

./.

Raspuns : Asa, ajutandu-mi bunul Dumnezeu, cinstite parinte.

TUNDEREA

De trei ori scapa arhiereul foarfecile din mana si de trei ori fratele se pleaca si i le ridica, ca si cand ar fi un simbol care ar zic de trei ori gandeste-te despre chipul cel mare al lui Christos care il vei lua pe umerii tai.

"Iata din mana lui Christos le ei pe ele, iata si vezi dara cui te fagaduesti, d cine te apropii, de cine te lepezi..." In fata altarulu a fost tuns si avand o lumanare in mana parul taiat este depus la flacara luminei ca simbol al arderei mandriei si al trecutului sau, pregatindu-se de rasa calugariei. Treptat, fratele VALERIAN se imbraca peste stiharul alb, cu rasa neaga iar pe rand primeste jugul cu crucea lui Christos pe care va purta-o toata viata, ca logodire cu biserica lui Christos.

In acest timp este imbracat in dulama calugareasca si primind braul potcapiul si celelalte ce se cuvin rasei calugaresti, incat in scurt timp este acoperit in jalea neagra pentru lume si luminat in fața lui Dumnezeu cu harul Monahical.

SAMBATA DIMINEATA

In dimineata zilei de Sambata, 26 Aprilie, ar lor liturghia solemna, oficiata de Arhiepiscopul Ghenadie, dela Chicago, cu sobor de preoti. In cursul acestei slujbe fratele Valerian e ridicat la gradul de arhimandrit mitrofor. Momentele principale au fost urmatoarele:

CRUCEA

Luand apoi Ierarhul CRUCEA si punandu-i-o in mana a rostit: "A zis Domnul : De voieste cineva sa vina dupa mine, sa se lepede de SINE, si sa-si iea CRUCEA si sa-mi urmeze mie......"

Dupa cum se vede, ceremonia este sguduitoare de impresionanta. Dar numai pentru cine crede in cele sfinte. Un arivist aventurier insa, lipsit de simtul demnitatii, se gandeste numai la avantagiile practice. Daca ar fi fost un sinod romanesc ar fi oprit..... ceremonia de gradare

Din pacate sinodul nu s'a constituit, si spiritul de aventura continua si astazi. Dovada este ca chiar unul din "intampinatorii" care, dupa ce difuzeaza ineptiile reproduse la inceputul acestei lamuriri, in loc ca sa caute si el sa se puna in ordine canonica, dat fiind ca a fost hirotonit in aceleasi conditiuni cu "episcopul sau", insinuiaza cu nerusinare, ca cel care a pus la punct ratacirile lui Trifa in "Orientari" "cu siguranta nu crede in Dumnezeu"!

Fiindca s'a pus in discutie aceasta delicata problema care e apanajul constiintei fiecaruia, se naste intrebarea : ce credinta are in Dumnezeu acel episcop care, desi stie ca nu a indeplinit conditiile necesare spre a primi harul sfant, totusi da binecuvantari, hirotoniseste preoti, absolva de pacate, etc. Si in ce postura se pune el, care vede ca nu este luat in seama in functiunea sa, face pe furis toata operatia resfintirii delainceput, cum am vazut atat de cutremuratoare, cu dezinvoltura, ca si cand ar fi fost o simpla formalitate birocratica, fara nicio remuscare pentru pacatul de a fi implinit aceasta functiune ~~fara a fi avut harul~~ cuvenit. ?

Toata aceasta comportare dovedeste nu numai lipsa de adevarata credinta crestina, dar si o mentalitate prin excelență laică. Se vede ca prima hirotonisire in templul masonic pe care la inceput se considera ca o simpla coincidenta, daca nu o ~~rautacioasa~~ cursa a "venerabililor" preoti - ca sa folosesc expresia lui Useriu - a lasat urme vizibile si astazi. Poate pentru aceasta, anumita presă il numeste "episcop

modern si progresist". In realitate, s'a dovedit si in aceasta imprejurare cu resfintirea, un aventurier arivist lipsit de orice demnitate ce nu are nimic sfant.

...

V - ATITUDINI NEROMANESTI.

Fara indoiala, feonmenul cel mai degradant al actualului exil va fi lipsa de sensibilitate sau demnitate de care au dat dovada anumite elemente zise intelectuale: cochetarea cu asupritorii care sugruma existenta etnica a elementului romanesc din Macedonia. Spre rusinea noastra din aceasta categorie n'au lipsit nici anumite elemente legionare. Pentru acest motiv la sedinta Consiliului Conducator din 15.12.1956 la care au participat si "functiunile", am pus in discutie si chestiunea cu "Atitudinea neromaneasca a unor legionari" facand urmatoarele considerente :

"Am cerut inserarea acestui punct in ordinea de zi spre a arata cat de mare si periculoasa este ratacirea unor camarazi de ai nostri intr'o problema vitala pentru existenta romanismului in Peninsula Balcanica. Pentru a evidentia mai bine regresul produs in raport cu generatiile anterioare voi face in prealabil un scurt istoric.

Dupa cum se stie, datorita inaltelor preocupari nationale ale exilatilor idealisti din 1848, s'a pornit actiunea de redesteptare nationala a Romanilor din Balcani. Guvernul dela Atena si Patriarhia din Fanar care practicau de mult o actiune de desnationalizare pe cale religioasa -culturala, s'au alarmat si au reactionat cu violenta. De atunci incepe prigoana elementului nostru din Pind si Macedonia. De multe ori aceasta prigoana a luat un caracter de adevarat genocidiu. Romanii macedoneni au putut-o infrunta fiindca in acele momente grele au simtit solidaritatea intregului neam romanesc.

Dupa rasboiul de intregire, din cauza relaxarii moravurilor si a curentelor cosmopolite, si problema romanilor ramasi peste hotare - ca si atatea alte probleme vitale - a fost din ce in ce mai neglijata. Simptoamele unui grav proces de descomphnere se aratau in toate partil Acest fapt a determinat reactiunea generatiei noastre care, inceputa la 1922 si-a cristalizat esenta in "Miscarea Legionara" animata de marele suflet al Capitanului. La aceasta Miscare de intremare nationala si morala a aderat cu entuziasm aproape intreg elementul Macedo-Roman si cu deosebire tineretul. Acest fapt insa a atras noui si inversunate adversitati. Cripto-strainii (patura suprapusa de care vorbeste Eminescu) a luat atitudine de mare vrajmasie care se manifesta mai mult sau mai putin deschis. La fel si partidele politice unde aceste elemente infiltrate in posturi de conducere exercitau o influenta predominanta. Asa ca, pe langa pornirea de nimcire a statelor balcanice, se adauga acum si aceea a politicienilor romani care vedeau in elementul Macedo-Roman o sursa puternica de alimentare a curentului legionar si ii atribuia (pe nedrept) "introducerea mijloacelor violente straine de sufletul romanesc in viata publica romaneasca".

Desigur, asa se explica dece in lantul de prigoane care s'a abatut asupra legionarilor, acest element a suferit pierderi incomparabil mai mari decat Romanii din celelalte regiuni, daca se tine seama de numarul sau redus.

Am relevat acest lucru spre a vedea cat de integral s'a incadrat acest element in lupta legionara si cat de mare este raspunderea noastra a acelora care ne-am orientat primii in sensul unei participari integrale si fara conditii, in lupta de reinviere a neamului romanesc.

Dupa ultimul rasboiu, statul grec a reluat cu mai multa cruzime politica de desnationalizare fortata a elementului romanesc. Profitand de faptul ca Tara romaneasca se afla cotropita de straini, s'ainaugurat o politica de fapte implinite care merg pana la genocid. Inca odata avem tristul prilej sa constatam pe langa cruzimea mmp asupritorilor nostri, si pervertirea sufleteasca la multi romani din actualul exil. Politicienii nostri nu numai ca n'au inteles sa schiteze vreun protest impotriva a ceeace se petrece in Grecia, dar s'au dedat la manifestari din care sa rezulte o incurajare pentru asupritori si o demoralizare pentru Romanii asupriti. Daca acestia se gaseau pe linia lor de tradare trista surpriza a constituito faptul ca s'au gasit si elemente din elita legionara care s'au plasat pe aceasta linie. Nu poate fi ceva mai monstruos! Poate pentre unii din acestia ii cunoasteti. De sila nu le pomenesc numele. Acesti rataciti nu numia ca n'au spus un cuvant de imbarbatare pentru cei care indura teroarea greceasca, dar au cochetat cu asupritorii si au cerut, unii direct, altii mai pe ocolite, ca si Macedo-romanii din exil sa puna capat agitatie lor pe aceasta chestiune, adica sa accepte gatuirea fratilor lor fara a striga dupa ajutor!

Ce contrast intre uriasii marei generatii de exilati de la 1848 si acesti pigmei morali ai actualului exil! tunci, un Balcescu, desi cu pieptul ros de ftizie nazuia "sa se aseze printre acesti Romani spre a le developa constiinta nationala caci odata si odata ne va prinde bine", iar un Bolintineanu, Ghica, Ionescu dela Brad, Tell, etc. intreprindeau calatorii cu mii de riscuri spre a-i cunoaste; epigonii de astazi cer sa fie abandonati pentruca asupritorii sa le poata sufoca cu mai multa usurinta constiinta lor romaneasca. Micimea sufleteasca este prea evidenta pentru a mai fi nevoie sa mai insist. Ma voiu margini numai sa relev un argument care, strecurat de perfizii nostri dusmani, este adoptat si difuzat de unii camarazi de ai nostri din speta celor amintiti mai sus, mai intarziati la minte: se invoaca asa zisa necesitate a frontului unitar anticomunist fata de care problemele "periferice" trebuie sa inceteze. Acestia insa nu-si pot da seama cat de primejdios poate deveni acest argument stupid. Cineva l-ar putea intrebuinta tot atat de bine pentru a justifica renuntarea la orice actiune pentru eliberarea Bucovinei de nord si a Basarabiei, si aceasta cu atat mai mult, cu cat atragerea puternicei emigratii ucrainiene din exil, sau a statului Ucrainian in vederea frontului antibolsevic si moscovit ar parea mult mai importanta decat atragerea debilului si dubiosului stat grecesc, care desi liber, cocheteaza cu Moscova.

Dar aci nu este vorba de argumente. Ne gasim un fata unui simptom care arata ca reflexele organismului nostru national sunt slabite daca nu chiar paralizate din moment ce nu simt durerile tuturor madularelor sale. Infectia politicianista a atins, din nenorocire, si <u>corpul elitei legionare</u>. Faptul nu numai ca ne doare dar si ne ingrozeste prin urmarile pe care le poate avea: ne poate distruge orice elan de lupta si duce la raspantia sufleteasca a <u>disperării</u>.

Desigur, un gest de imbărbatare n'ar putea schimba crudele realitati in care se sbate romanismul din sudul Dunarii. Dar el arata solidaritatea nationala care implica ajutorul reciproc. Ma gandesc cu oroare la ce blestem s'ar expune Miscarea Capitanului daca acesti romani abandonati vor fi sufocati pana in cele din urma, fara sa fi fost infierate acele elemente din elita legionara pe care micimea lor sufleteasca i-a desfigurat si degradat pana la treapta trădării de Neam.

Deaceea cred ca se impune :

1. Avertizarea celor rataciti si infierarea lor daca vor persevera pe drumul gresit pe care l-au apucat.

2. Apararea cu toata energia a Romanilor din Balcani, care indura prigoane, prin toate mijloacele de care dispunem, publicatiile legionare constituind avangarda pentru pregatirea opiniei publice in acest sens. »

Consiliul Conducator al Mișcarii Legionare și șefii serviciilor centrale au hotarât: Referitor la „atitudinea neromanească a unor fruntași legionari în legătură cu prigonirea elementului romanesc din Grecia" pusă în discuție prin expunerea d-lui Ctr. Constantin Papanace,

Toti cei de față / infiereaza atitudinea nelegionara si neromaneasca a celor vizati si socotesc necesare masuri de corectare a acestor stari de spirit in ~~contradictie~~ totala contradictie cu idealul legionar care imbratiseaza pe toti Romanii „din Pind si pana dincolo de Nistru", cum spune Capitanul.

~~Se va intocmi un plan de actiune in apararea acestor frati ai nostri azi in prigoană.~~ Hotărăsc intensificarea acțiunii de apărare a intereselor Românilor prigoniți până acum și dispune ca publicațiile legionare să ia act de faptă împotriva acestora.

~~Cum era de asteptat,~~ din ~~acestia~~ fruntașii legionari cu "atitudini neromanesti" n'a lipsit nici Episcopul nostru. Din scrisorile ce urmeaza se poate vedea clar mobilurile care au determinat aceasta alunecare a Prea Cresfintitului.

La 7 Oct.1956, sesizat de niste simpatii manifestate față de Grecii care prigoneau pe Aromanii din Macedonia, ~~i-am scris urmatoarea scrisoare:~~ apărute în „Solia" oficiosul Episcopiei românești din America, i-am scris lui Trifa următoarea scrisoare:

Renzano, 7 Oct.1956

Prea Sfintia Ta,

Nu credeam ca voiu fi nevoit vreodata sa-ti scriu o scrisoarea ca aceasta. Apropierea sufleteasca produsa in grijile si suferintele celor doua exiluri cu lagare de concentrare facute impreuna mi se parea o chezasie ca vom judeca si mai ales simti in acelas fel, problemele ~~vitale~~ de viata ale neamului nostru oropsit. Fapta ta din ultimul timp, cu "rugaciunile speciale pentru suferintele Grecilor din Turcia" m'a dezamagit profund. Atat pentru preocuparile pe care le desvaluie, cat si pentru lipsa de orientare, nu poți sa-ti inchipui cata demoralizare produc asemenea gesturi, mai ales la Romanii nostri din Grecia care traesc sub o cumplita prigoana. Pentru ei nu este nimeni in lume care sa se roage! Ecoul sentimentului lor de amaraciune si revolta a ajuns pana la noi mai de mult. Eu insă am asteptat sa se mai potoleasca spre a nu te nedreptati in randurile pe care mi-am propus sa-ti scriu. Pe de alta parte, am tot sperat o reparare publica prin "Solia". Dupa cate stiu, aceasta nu s'a produs.

Scriindu-ti aceste lucruri sa nu crezi ca nu tin cont de unele stramtorari de ordin bisericesc care te constrang sa fi mai curtenitor față de chiriarhii greci de acolo. Mi se pare insa ca oportunismul n'ar trebui sa depaseasca anumite limite, dupa care urmeaza degradarea atat ca roman, cat si ca crestin (om). Era un lucru firesc sa-ti amintesti de suferintele Romanilor prigoniti de Greci, atunci cand Arhiepiscopul grec din America, Mihail, va adreseaza apelul spre a face rugaciuni si proteste pentru suferintele grecilor prigoniti de Turci. Iar daca ar fi parut neelegant sa se conexeze aceste rugaciuni pentru toți prigoniții (greci și romani) s'ar fi putut face separat, in mod succesiv. Mai mult: cred ca era un minunat prilej de a aminti Mitropolitului grec de indemnul la genocid pe care Rectorul Universitatii din Atena, Daskalaki l-a facut la 13 Iulie 1952 in "Atlantis" ce apare la New York, adica foaia grecilor americani inspirata si controlata de Prea S. Sa. Erau lucruri pe care le cunosteai caci, doar, am discutat si am scris despre ele. Daca ai fi relevat acest fapt, atunci, nu numai ca ti-ai fi facut datoria de chiriarh român și creștin, dar l-ai fi ferit pe "fratele intru Christos" grec sa se puna din nou intr'o lumina urita repetand aceeasi greseala. Caci, iata, dupa ce va mobiliza pe toti ortodocsii spre a face agitatii pe chestia națională a grecilor din Cipru, el a lasat să se publice tot in "Atlantis" (24 Iunie 1956) de catre acelas prof. Daskalakis, un nou indemn pentru deportarea in masa a Romanilor din Grecia. Iata ce se scrie textual: "De mult timp, intr'o serie de articole am insistat ca ceva radical sa se intreprinda spre a lichida, odata pentru todeauna, aceasta situatie periculoasa (N.N. este vorba de existenta minoritatii romanesti si bulgaresti) preconizand urmatoarele masuri :

(x) Semnează procesul verbal: Ilie Gârneață, Constantin Papanace, Petru Apostolescu, Virgil Popa, Gh. Racoveanu și C. Nagacevschi.

cei care doresc sa mai ramana in Grecia,vor trebui sa fie indepar-tati din regiunile de granita si transferati in insule,in Peloponez si in alte parti din interiorul Tarii,unde vor trebui sa se stabileasca pentru totdeauna,pe cand cei care sunt rau dispusi si incorigibili (N.N. este vorba de romanii care nu renunta in a revendica dreptul de a se instrui si ruga in limba materna) vor trebui sa fie obligati de a parasi Grecia fiind considerati ca dislocati pentru totdeauna din tara, fara drept de reintoarcere".Fată de astfel de afirmatii categorice cred ca ti se ofera un alt prilej propice de a pune lucrurile la punct. Nu trebue sa-l scapi,daca nu vrei sa te pui in mod definitiv intr'o lumină urita care te va urmari mereu. Atat din punct de vedere romanesc cat si din punct de vedere crestin (moral),clarificarea este justa si imperioasa. Dar ea nu vine in contradictie nici cu interesul politic (romanesc sau american) de conjunctura. Grecii ca stat cat si ca organizatie bisericeasca cocheteaza din ce in ce mai mult,cu Rusia sovietica. Aceasta in detrimentul nostru si al Turcilor,care prin situatia lor ne sunt cei mai firesti aliati impotriva primejdiei slavo-comuniste. Dece sa-i jigmim prin portestele noastre,mai ales intr'un moment cand Grecii vor sa ne extermine o intreaga ramura romaneasca.

Este un ingrijorator simptom (aceasta arata cat de mediocra este actuala generatie) in raport cu exilatii vizionari din 1848) ca,in vreme ce oficiosul Grecilor americani preconizeaza genocidul pentru fratii nostri din Grecia, fostul ministru Caranfil indoapa pe pasaportarii Greci din Romania cu tot felul de ajutoare, Colonelul roman Ivanovici ii aduce in USA iar preotimea romaneasca de acolo le ridica osanale in loc ca sa se ingrijeasca de adevaratii refugiati romani,care indura mizeria si se roage pentru cei care sufera. Pe noi ne amaraste profund aceasta atitudine, nu pentrucă solidaritatea noastra ar putea curma tragedia in care se sbate elementul nostru din Grecia, dar si ar fi crutat de amaraciune pe acesti romani cari lupta cu moartea. Daca pentru cripto-straini asemenea atitudini pot să fie firesti,pentru elemente neaose ca tine, devin de neinteles. Aceasta chiar daca cercuri americane,mai mult sau mai putin oculte,v'ar impinge spre ţarcul grecesc. Altfel devine fara sens pentru noi. Nu stiu daca vei pune lucrurile la punct cu Grecii genocizi. In ceeace ma priveste,nu pot lasa ca aceste nesocotinte publice sa nu le pun la punct tot public. Asa imi dicteaza constiinta mea de legionar, de roman si de crestin (om). Nu stiu daca ma vei intelege. Daca nu, considera aceste randuri ca ultimile venite dela mine. Dezamagirea va fi atat de mare incat si amintirile placute din trecut vor deveni triste. Sa speram insa ca nu.

Cu cele cuvenite C. Papanace.

Raspunsul lui Trifa a fost :

Draga Nea Costache,

Zici in ultima scrisoare ca nu te-ai fi asteptat sa-mi scrii acele randuri. In ceeace ma priveste,ma asteptam la ele. Si daca raspund nu este pentruca m'as simti dator cu justificari,nici ca m'ar speria amnintarile din randurile ultime,ci pentruca nu as vrea ca din nimica sa se astearna intre noi acea raceala care a mai fost odata din pricina unui joc de minge! Cred, asa cum am crezut si atunci,ca ar fi pacat ca partea buna din "Nea Costache" sa fie umbrită de pasiunea necugetata ori de neintelegerea unui act marunt.

Si trecand direct la problema in chestiune imi dau perfect de bine seama ca privind de acolo si stand pe pozitia pe care stai ti se pare bizara o "rugaciune" pentru grecotei" facuta in bisericile ortodoxe romane din America. Si mie mi se par multe lucruri bizare,cand ma uit la ele de aici si de pe scaunul pe care stau. Mai întâi de toate mi se pare bizar ca interventii insistente s'au facut la Episcopie nu din partea

Grecilor ca sa ne rugam pentru ei, ci din partea preotimii si a credinciosilor,unii dintre ei macedo-romani.Tot asa de bizar mi se pare faptul ca cea mai mare parte a macedo-romanilor instariti din America nici nu vreau sa stie de biserica lor, ori de comunitatea romaneasca,ci subventioneaza bisericile grecesti cu zeci de mii de dolari si isi petrec viata intre "grecotei" in loc sa o petreaca intre Romani.

Cunoscand imprejurarile de aici nu mi se pare deloc bizar sa vad ca intre parohiile noastre macedo-romane si cele grecesti si intre tinerii de origina romana si cei de origina greaca este cooperare si ca nimeni dintre macedo-romanii americani n'a aplaudat crimele intamplate la Constantinopol. Ar fi de altfel si greu de asteptata ca cineva sa poata aproba arderi de biserici si devastari de morminte,ori cine ar fi autorul si oricare ar fi motivele. Si nu pot accepta ca "lipsa de orientare" ori "preocupari dezvaluite" faptul solidarizarii unui grup ortodox cu alt grup ortodox,cand se intampla ceeace s'a intamplat. Mai cu seama ca toata solidarizarea noastra s'a redus la o rugaciune pentru cei care sufera.

Mi se pare deasemenea ca se merge mult prea departe cand se considera gestul acesta ca aproband crimele si devastarile grecesti din Macedonia. Iar ideia ca cercuri americane "mai mult ori mai putin oculte: ne-ar impinge "spre tarcul grecesc" este pura imaginatie. Ceeace "impinge" aici inAmerica spre anumite actiuni care se par de neinteles din perspectiva europeana,este asa numitul fel de viata americana,unde nu exista ura, nici idei de rasbunare si unde toti oamenii sunt considerati egali si indreptatiti sa-si triasca viata lor pamanteasca. De n'ar fi aceasta stare de spirit in America astazi trupele rusesti ar fi la Madrid si nu pe muntii Boemiei .

Unde sunt complet de acord cu dta este ca,in limita functiunii ei, Episcopia ortodoxa romana din America ar putea sa faca ceva,chiar mai mult decat rugaciuni,pentru fratii de acelasi sange din Macedonia. Dar nu prin aplaudarea celor intamplate la Constaninopol,nici prin o campanie contra Grecilor din America,care poate ea de multe ori ar lua atitudine in favoarea macedo-romanilor si nu a Grecilor, daca ar cunoaste toate faptele.

Pentru a intreprinde insa acest lucru ar fi de datoria D-voastra, a conducatorilor macedo-romana ca sa veniti cu fapte precise,cu date si cu documentari care sa stea in picioare in fata oricarei investigatii internationale. Numai cu cateva scrisori,ori cu memorande,oricat de bine inchegate, nu se poate merge prea departe in sistemul acesta de lucru al oficiilor americane. Iar acolo unde Episcopia ar fi limitata din cauza ca nu s'ar putea angaja pe teren pur politic, de ce sa nu se formeze comitete de aparare a fratilor macedo-romani,dintre cetatenii americani de origina macedo-romana? Au organizatii cari sunt de doua ori mai vechi decat Episcopia si au elemente de nadejde si sincere, care ar putea face ceva in domeniul lamuririi opiniei publice americane, si a locurilor in drept de a cunoaste exact situatia.

Las deci la aprecierea dtale daca este mai de folos sa te ocupi de aceasta opera de documentare ori sa "pui la punct" gazeta Episcopiei Orotodoxe Romane din America,"public",eventual stil Valimareanu.

Sper ca ma vei intelege si dta asa cum am inteles eu starea dtale de spirit si ori de cate ori vei gasi ca ai lipsa nu uita ca,peste toate, macedo-romanii pot conta si pe prietenia si sprijinul meu,mult ,putin, cat il pot da.

Cu doriri de tot binele si arhieresti binecuvantari

al dtale

Episcop VALERIAN

Replica la scrisoarea precedenta.

Replica la scrisoarea precedenta :

Renzano,25 Oct. 1956.

Prea Sfintia Ta,

Am primit scrisoarea din 20 crt. N'a fost insa un prilej de bucurie. M'a mahnit faptul ca stilul folosit este "ințepat". Se vede ca a fost scrisa intr'un moment de iritare. Ori daca iritarea poate fi permisa unui laic,pare nefireasca si nu cadreaza cu tinuta unui prelat crestin care trebue sa fie cat mai stapanita si mai senina. Caci doar prin "duhul blândeții" se poate aprecia gradul de transformare operat de harul transmis.

In al doilea rand vad ca se ocoleste miezul problemei care m'a determinat sa-ti scriu randurile precedente : noul indemn la genocid impotriva populatiei romanesti din Grecia aparut in "Atlantis",oficiosul grecilor americani pastoriti de Mitropolitul Mihail pe care ti l-am reprodus textual. Nu scrii nimic in aceasta privinta. In acele randuri eu n'am cerut sa intreprinzi vreo actiune politica,nici sa aplauzi cele intamplate la Constaninopol,si nici sa "pornesti campanie contra grecilor din America". Citește scrisoarea : am considerat "un lucru firesc sa-ti amintesti si de suferintele Romanilor prigoniti de Greci atunci cand Arhiepiscopul grec din America va adreseaza apeluri de a face rugaciuni si proteste pentru suferintele grecilor prigoniti de Turci". In concluzie mai spuneam ca daca ar fi fost informat la timp, l-ai fi ferit sa se puna din nou in lumina urita".

Pr.Sf.Ta,fara a retine aceste lucruri,imi scrii ca in "felul de viata americana nu exista insa,mici idei de rasbunare si toti oamenii sunt considerati egali si indreptatiti sa-si traiasca viata pamanteasca".

Daca este asa,atunci cum se explica ca in coloanele oficiosului greco-american apar indemnuri la genocid? Mai mult ma asiguri: "ca daca Grecii ar cunoaste toate faptele (din Macedonia) ar lua atitudine in favoarea macedo-romanilor si nu a Grecilor". Eu care ii cunosc bine pe Greci din experienta,nu cred. Dar daca Pr.Sfintia ta crede dece nu-l informezi pe Arhiepsicopul Mihail? Aveai un minunat prilej.Era tocmai lucrul pe care ti-l sugeram. Se va avea o situatie clara.

Dar odata cu aceasta ocolire a miezului problemei s'au folosit si doua subterfugii ,ca sa nu spun insinuari.

1. Scrii ca "ti se pare bizar ca interventii insistente s'au facut la Episcopie nu din partea Grecilor ca sa ne rugam pentru ei, ci din partea proetimei si a credinciosilor,unii dintre ei macedo-romani"... Din "Buletinul Eparhial (vezi Solia 23 Oct. 1955) reese ca a fost Arhiepiscopul grec care a facut acest apel. Dar in cazul cand este asa cum scrii, nu este si mai bizar faptul de a da curs unei cereri care ti se pare bizara? Caci,este un lucru normal ca turma sa urmeze pastorul si nu pastorul turma chiar daca s'ar afla si ceva berbeci din Macedonia....

2). Relevi,tot ca ceva bizar, faptul ca "cea mai mare parte a macedo-romanilor instariti din America nici nu vreau sa stie de biserica lor,ori de comunitatea romaneasca,ci subventioneaza bisericile grecesti cu mii de dolari si isi petrec viata intre "grecotei" in loc sa o petreaca intre Romani". Cunosc aceasta realitate trista. Acesti renegati sunt victimile masurilor de desnationalizare cu deosebire a clerului grecesc care a folosit o intreaga gama de persuasiune...dela teroarea comitagiilor greci pana la adularile savantilor greci care prezentau si prezinta pe Aromani ca "cei mai puri urmasi ai vechilor Ellini". De aci apelurile noastre disperate pentru ajutor de la toti romanii. Daca nu se va combate in timp aceasta actiune de desnationalizare,toata aceasta energie romaneasca va alimenta idealuri straine. Fenomenul

renegatului insa nu este specific aromanesc.S'a petrecut si cu Romanii din Ungaria,etc. Sfintia ta trebue sa stii mai bine fiind originar din acele parti. Poate acest fenomen sa fi parut bizar si lui Saguna,Gojdu, Mocioni si alti Macedo-Romani din Ardeal cand vedeau atatia romani mai instariti din Ardeal simtinduse bine printre "boanghezi" de acolo. Acest fapt nu i-a determinat insa sa adopte o pozitie distanta ca aceea care rezulta din ultima ta scrisoare. Ei nu s'au marginit sa promita de circumstanta un sprijin "mult putin cat il pot da", ci s'au inhamat cu toata ardoarea pentru remedierea situatiei. Si pana la sfarsit - impreuna cu fruntasii ardeleni- au reusit in eforturile lor. O natie este vie cand in organismul ei se face aceasta circulatie de valori pentru intarirea punctului slab ori unde se simte nevoie. Daca ai vazut ca societatile Macedo-romane de acolo nu depun interes - cum constat si eu cu atata amaraciune - trebuia sa le stimulezi,caci doar esti pastorul lor. In aceasta privinta ai putea lua ca exemplu pe chiriarhii greci. Iti multumesc pentru sugestia pe care mi-o dai de a ma ocupa cu opera de documentare in problema Macedo-romana. Nu stiu daca ai avut curiozitatea sa citesti cele 5 brosuri publicate in limba franceza (peste 250 de pagini). Mi se pare ca acolo se gasesc date si documente irefutabile (pe toate planurile) care sa satisface exigentile oricarui oficiu american care vrea cu adevarat sa se edifice. Dealtfel scrieri ca acelea ale Rectorului Universitatii din Atena (Daskalakis) din care ti-am reprodus ceva in scrisoarea precedenta sunt suficiente sa alarmeze pe oricine este sincer preocupat de respectarea "drepturilor omului". Materialul strans de mine cu atata truda in situatia in care ne gasim si expus cu toata grija de a fi inteles, n'a fost folosit de cei care aveau datoria sa apere interesele vitale romanesti in sectorul american. Mai mult: aceste brosuri care trateaza o problema pur nationala si umana nici n'au fost macar semnalate (si nici recenzate) in presa romaneasca de acolo cu paginile inabusite de anunturile pentru "picnicuri" si de reclame funerare sau de alta natura stupide. "Solia" nu face o exceptie. Dar aci este de facut o remarca nu preaplacuta. Cat timp erai redactor la aceasta foaie,ai pus coloanele la dispozitie pentru problema Macedo-Romana. Situatia s'a schimbat de cum ai devenit Episcop. Nu este nevoie de multa "imaginatie" ca sa faci anumite legaturi. Si aci venim la problema gingase a oportunismului. Eu, de pe pozitia pe care m'am fixat desi repudiez organic compromisul,totusi il pot intelege la altii care nu se izoleaza si vor sa joace roluri si in actuala conjunctura. Dar aceasta pentru a ajunge la o pozitie de unde sa sepoata promova mai bine idealul care il anima. Mi se pare insa lucrul cel mai absurd sa-l vad prizonierul acelei pozitii chinuit mereu de grija de a se mentine pe ea cu pretul tututor renuntarilor esentiale. Si drept sa-ti spun ca simptoame in acest sens am vazut la Sf.Ta si altele decat cel cu rugaciunile pentru Greci. Am ramas de pilda profund dezamagit cand am vazut ca prima noastra tiparitura ("prima randunica") cum o numea "Solia" in mod poetic, a fost o carte de rugaciuni in limba engleza. Nici o justificare nu poate exista pentru acest fapt. El arata pur si simplu ca te complaci sa fi dus de curentul existent si nu faci eforturi ca sa-l abati in sensul rostului tau de chiriarh roman. Dar nu insist.

- Cand ti-am scris randurile precedente eram convins ca nu "te-ar speria amenintarile din randurile ultime" adica "punerea la punct tot public a nesocotintei publice" de care este vorba. Imi dau seama ca orice dizonanta manifestata public cu fostii tai camarazi de ideal,te poate durea pe plan sentimental dar in fond,poate fi utila pe plan politic. Ar parea ceva paradoxal insa,mi se pare ca mai mult au contribuit la consolidarea situatiei tale de acolo camarazii care te-au criticat decat cei cari te-au laudat. Deaceea eu nu m'am alarmat de criticile chiar cand ti-au fost facute in "stil Valimareanu". Eu insa nu vreau

nici sa te amarasc si nici sa-ti fac un serviciu in acest sens. Deaceea ti-am dat sugestiile ca sa gasesti singur calea de a esi din lumina pe care eu am considerat-o si o consider urîtă.

Si,insfarsit, mahnirea mea a fost mai mare cand am vazut incercarea ta de a minimaliza mobilul sbuciumului meu dramatic esit din situatia disperata a unui neam care lupta cu moartea - atribuindu-l "neintelegerii unii act marunt sau "pasiunii necugetate". Si asociatia de idei ti-a rascolit amintirea "racelii" pricinuite candva de "un joc de minge"! Cum ai putut scrie acest lucru? Caci el mi-a adus aminte de o reflexie amara a Capitanului cand cobora din Tara Motilor...."Daca toti tinerii care lupta vor ajunge maine asa,atunci neamul acesta al nostru trebuie sa piară".... Eu tremur la acest gand. M'ar durea sa vad camarazi de lupta ca se ratacesc. Caci orice ratacire arata inutilitatea jertfelor facute de o intreaga generatie. "Toata partea sa buna Nea Costache a inchinat-o si o inchina acestei preocupari. Deaceea raceala sau caldura intre noi este si va fi in functiune de raceala sau caldura cu care vor fi privite si tratate problemele de viata ale neamului nostru. Asupra acestui principiu nu vad pentruce n'am putea fi de acord.
Cu cele cuvenite C.P.

P.S. Pentruca Macedo-romanii să poata conta - cum scrii - "pe prietenia si sprijinil tau" cred ca este bine sa gasesti o forma pe care o vei socoti cea mai potrivita de lamurire in Solia a cazului de care este vorba. Va fi un balsam pentru cei din Macedonia care s'au sesizat de acest caz. Eventual redactia s'ar putea sesiza de prima mea scrisoare (venita din Europa) reproducand,daca crede necesar si ceva extrase ce mentionarea numelui meu sau anonim ori pseudonim (Lala Costa, Costa Pitu,etc.) spre a puteaface comentariul cuvenit. M'as bucura mult daca acest numar din Solia l-as primi cu avionul. Poate aceste preocupari sa para disproportionate in raport cu evenimentele care bat la poarta astazi, dar fiecare trebue sa-si strige propria-i durere nationala."

Chestiunea a ramas aci in cadrul intern. Ea a fost reactualizata si agravata dupa un an si mai bine, cand in "Vocea Libertatii" grecesti din 1 Ian.1958 (Anul V, Nr. 49,pag.9). apare urmatorul mesagiu a Episcopului Valerian D. Trifa catre Vocea Libertatii din Atena :

> "Va rog sa primiti salutari in Domnul si cele mai sincere dorinte de succes in lupta de lamurire ce duceti in favoarea Romaniei subjugate.
>
> Cu arhieresti binecuvantari
> Episcop VALERIAN D. TRIFA.

Imediat dupa acest mesagiu scurt urmeaza unul mai lung si mai ditirambic semnat de "venerabilul" Preot Vasile Hategan (ca sa folosim expresia din intampinarea Preotului Useriu) considerat ca initiatorul si mentorul lui Trifa. Iata continutul acestui mesagiu :

"Primesc aproape toate publicatiile romanesti ale refugiatilor,pe care le rasfoesc cu atentie si interes. "VOCEA LIBERTATII" este, fara indoiala,una dintre cele mai bine redactate,mai cetibile,mai pline de stiri si noutati si pe un nivel inalt. Lupta ce-o duce pentru eliberarea tarii romanesti,dragostea ce-o are pentru tot ce e romanesc, actiunea de informare a autoritatilor grecesti asupra situatiei din tara,manifestarile culturale si patriotice bine puse la punct cele organizeaza,ajutorarea fratilor refugiati din tara si inalta tinuta politica ce-o are sunt caracteristice cari merita a fi imitate de unele publicatiuni si grupari de refugiati.

Eu am avut contact cu un mare numar de greci refigiati din Romania si stabiliti aci in America si toti au dat dovada de dragoste si recunostinta lor pentru toate preocuparile romanesti. Din marturisirile personale ale d-lui James Cristea si a altor persoane care au vizitat pe Grecii refugiati din Romania,am avut o icoana adevarata a atitudinelor a preocuparilor si a sperantelor.

Deci cu ocazia Anului Nou gandul meu se indreapta spre fratii nostri Greci multumindu-i pentru ceeace au facut,fac si vor face pentru neamul romanesc cu rugaciunea ca ora eliberarii Romaniei sa fie mai curand decat ne asteptam si ca ei iarasi vor fi alaturi de Romanii in aspiratiunile lor.

Hronia polla si la multi ani.

Preotul VASILE HATEGAN

Semnificativ este faptul ca dupa mesagiile acestor venerabili,urmau mesagiile unor ~~insi~~ gicati de speta lui Rene Theo dela BIRE, Dr. John Critico, etc.

Dupa schimbul de scrisori avut in aceasta problema aparea evident caracterul ostentativ daca nu provocator al acestor"mesagii" lipsite de demnitate romaneasca. Deaceea la 4 Febr.1958 am scris lui Trifa urmatoarea scrisoare :

Renzano 4 Febr.1958.

Desigur ca "te astepti si la aceste randuri". Este si firesc.Ti-am citit "mesagiul" adresat "Vocii Libertatii" grecesti (Ian.a.cr.) cu bi-necuvantari pentru asupritori . "Binecuvantatii" tai insa,nu numai ca n'au deplans genocidul impotriva populatiei romanesti din Grecia,dar il acopera scriind: "nimeni nu poate vorbi despre masuri restrictive sau discriminatorii in Grecia tututor libertatilor si tinem sa subliniem ca orice provocari si afirmatii de asemenea natura sunt pure calomnii" (Vocea Libertatii,Febr. 1955),Atena.)

Calomnii sunt deci si cele publicate in editorialul "Soliei" ca "stirile aduse de refugiatii de acolo sunt,fara indoaial,de o grevitate exceptionala: minoritatea macedo-romana nu are drept sa vorbeasca dia-lectul macedo-roman,nu are drept sa-si aiba scoli in limba nationala".... (Solia, 17.3.1957).

Pozitia in care te-ai pus - si de acest lucru cred ca iti dai seama- este isbitor de anormala. Nu stiu daca acest gest ostentativ l-ai facut din proprie initiativa,spre a-ti evidentia printr'un capriciu de contra gens, propria-ti "personalitate" sau ti-a fost impus de vre-o forta o-culta.In orice caz nu te onoreaza.

La inceput ti-am scris o scrisoare lunga si cu toata duritatea pe care o comporta gestul tau nesocotit. Intentionam chiar sa ti-o trimit deschisa. Rasfoind insa abundenta corespondenta pe care am schimbat-o in acest al doilea exil si in care palpita atatea sperante si doriri de bine, am lasat-o. N'am vrut sa creez ireparabilul daca totul se datoreste unui capriciu nereflectat. N'am vrut sa fac jocul dusman daca a fost o provocare facuta inadins,cu socoteala de a ne incurca intr'o disputa publica.

Deaceea ma marginesc numai sa-ti spun : cum operezi in lumea amorfa de acolo,te priveste. Vezi insa sa nu fi folosit ca element provocator aci,in lumea noastra,necajita dar constienta.

Presupun ca paralel cu greutatile ce ti s'au facut cu ocazia sfin-tirii ca Episcop,ai fost ispitit si cu formula Satanei. "Tot ce vezi este al tau, daca mi te inchini". Pe aci au venit vesti ca te-ai inchi-nat. Dar eu nu pot concepe aceasta grozavie. Ultimul tau gest insa de

proschinat / a proschinise ...proschinare......? la Greci ma pune pe ganduri. Sa fie primul pas ostentativ pe drumul desonoarei?

Nu te lasa imbrancit! Fereste generatia de sacrificiu din care faci parte de o noua pata. Ai mila,respecta jertfele acelora care au murit pentru un ideal. "A gresi este omenesc, a persevera insa este dracesc"! Nu te irita. Reflecta. Iti spune toate aceste lucruri cineva,care,cum sti ti-a dorit numai bine.

Dumnezeu sa te lumineze.

/Const. Papanace/

La aceasta scrisoare Trifa a raspuns urmatoarele :

17 Febr.1958.

Draga Nea Costache,

De data asta ai gresit: nu ma asteptam la randurile dtale din 4.crt. dupa cum nu ma asteptam nici la tonul scrisorii.

Daca dta te astepti la un raspuns ori ba,nu ma incumet sa profetesc, insa am crezut de bine ca sa ti-l dau. Nu pentruca m'as simti in vre-un fel ori altul obligat sa ma explic,sa ma scuz,ori sa-ti dau socoteala, pentruca nu ai nici un drept sa-mi ceri acest lucru,ci pentru a-mi exprima amaraciunea sufleteasca ca dupa trecere de atatia ani bogati in experiente de toata natura,vad ca nu ai reusit sa scapi de judecati pripite si de concluzii bazate pe premise inchipuite. Sa iau ca exemplu numai judecatile si concluziile la care ajungi in ultima scrisoare:

1. Crezi ca m'am "proschinat" la Greci in mod ostentativ,ca eventual sa te irit ori sa-mi etalez propria personalitate. Afla ca nici nu m'am gandit la dta si nu iau nicio decizie in raport cu efectul pozitiv ori negativ ce l-ar avea asupra dtale. Iar pentru etalarea personalitatii sunt cai si cazuri mai rasunatoare decat trei randuri catre "Vocea Libertatii",daca asa ceva m'ar incanta.

2. "Mesagiul" care ti-a provocat iritatia si rabufnirea din scrisoarea catre mine este tipic ca element de baza pentru concluzii gresite. Iata cum stau lucrurile. La data de 23 Nov.1957 dl. Moussou mi-a scris o scrisoare invitandu-ma sa colaborez cu un articol la editia a 5 ani de aparitie a gazetei "Vocea Libertatii". I-am dat un raspuns negativ prin tr'o scrisoare datata 25 Nov.si care se incheia cu formula: "sperand ca imi veti scuza acest raspuns va rog sa primiti salutari in Domnul si cele mai sincere dorinte de succes in lupta de lamurire ce duceti in favoarea Romaniei subjugate".

Dl. Moussou a luat si prelucrat aceste ultime sire si a publicat formula de incheere ca "mesagiu"! Iata deci cum a aparut acel mesagiu.Grecul a vazut intr'un raspuns negativ un "mesagiu", macedoneanul Papanace a vazut un act de tradare națională!

3. Cat priveste "inchinarea" las pe altii sa vorbeasca si iti trimet alaturat unul din aspectele acestei "inchinari" pe care nu am tiparit-o eu cu gandul ca sa-ti dovedesc ceva ce ar fi trebuit sa stii chiar fara de dovezi.

Imi scrii sa feresc generatia mea de o "noua pata".Iti raspund: fereste si dta generatia dtale de un vechiu pacat: imaturitatea in judecata si pripeala in actiune.

Sunt complect de acord cu dictonul de incheere a scrisorii dtale ca "a gresi este omenesc,a persevera este dracesc" si intrucat ma priveste recunosc ca nu sunt scutit de greseli. Nu stiu insa daca dta aplici acelas dicton si judecatilor si actiunilor dtale. Din cat te cunosc eu am convingerea ca nu esti omul care sa recunoasca ca poate gresi si deci nu "astept" sa-ti recunosti gresala de judecata in ce priveste persoana mea. Ma rog insa lui Dumnezeu ca sa te pazeasca de greseli față de altii de greseli fata de prieteni si fata de dusmani,pentruca nu cunosc cazuri cand gresala altuia sa se poata repara prin alta gresala a celui ce vrea sa indrepte.

Si mai gandeste-te la un lucru: crezi ca procedand asa cum ai procedat fata de mine vei incalzi inimile prietenilor cauzei macedo-romane ca sa lupte cu entuziasm pentru ea?

Dorindu-ti numai bine dela Domnul te saluta cu drag.

/Episcop VALERIAN/

pg. 33

Renzano, 26 Febr.1958.

Prea Sf.Ta,

Am primit scrisoarea din 17.crt.
1) Trecand peste unele expresii nefericite (iritate si iritante,)m'a bucurat faptul ca "Mesagiul" aparut in "Vocea Libertatii" grecesti din Ian. a.c. n'a fost trimis de Sf.ta si ca "Grecul (Moussou) a vazut - cum scri in raspunsul negativ ce i l-a dat un "mesagiu".
Imi mai imputi ca "de data aceasta am gresit si ca "Mesagiul" care mi-a provocat iritatia si scrisoarea catre Sf.ta este tipic ca element de baza pentru concluzii gresite". Dar ca "avand "convingerea ca nu sunt omul care sa recunoasca ca poate gresi,nu "astepti" sa-mi recunosc gresala de judecata in ceeace priveste pe soana Sfintiei tale".

Eu as fi bucuros sa-ti dau aceasta satisfactie.Din pacate insa cazul cu mesagiul pe care il invoci este tipic dar in sens invers!

Daca iti amintesti in ultima mea scrisoare (4 crt.) punand si ipoteza ca ar putea fi si ""o provicare facuta in adins de dusman cu socoteala de a ne incurca intr'o disputa publica" nu numai ca n'am dat caracter public scrisorii mele dar te sfatuiam,chiar te imploram, "sa nu te lasi imbrancit" pe asemenea cai compromitatoare.

Dincele ce-mi scri, rezulta ca n'ai fost imbrancit.Dar a fost un trucaj scandalos. Innorice caz ceva anormal pentru Sfintia ta de natura a starni confuzie si justifica orice ipoteza. Si atata timp cat trucul(intriga) fanariot nu va fi desvaluit si pus la punct public sa se vaza clar ca "dintr'un raspuns negativ "Grecul a ticluit un mesagiu" de aprobare, situatia va continua sa ramana anormala si deci, de natura a genera presupuneri poate nedrepte dar justificate. Aceasta cu atat mai mult cu cat o situatie similara ti s'a creiat cand - cu ocazia alegerii ca Episcop - in "Solia" ti s'au atribuit cuvintele "cu greselele varstei de 20 de ani" (de lepadare de Miscare),cuvinte care din cele ce-mi scriai atunci si din textul integral al discursului trimis,rezulta ca nu le-ai spus. Dar intrebarea care s'a pus atunci si care se pune si astazi: dece n'ai facut rectificarea in "Solia" pe care dupa instalarea ca Episcop o aveai total la dispozitie? Aceiasi intrebare se va oune si acum daca nu vei face o rectificare publica in legatura cu mesagiul trucat de "Vocea Libertatii" grecesti. Inseamna ca este cineva (eu am presupsu o "oculta" care te pune cu socoteala in fata unor fapte implinite iar Sfintia ta - este constransa din motive care nu le cunosc - poate tactice - sa le accepte resemnat. Raul care rezulta insa este multilateral.Nu numai ca te preecteaza intr'o lumina urata si arunca peste peste onoarea "generatiei" din care ai facut parte dar constitue o lovitura pentru romanii prigoniti de Greci si te pune in conflict cu ei. Deaceea pentru a inlatura toate aceste neajunsuri imi voi permite sa restabilesc eu adevarul in acest ultim caz,difuzand ceeace mi-ai scris referitor la mesagiul trucat. Daca s'a permis "Grecului" sa difuzeze o minciuna nu vad motivul pentru care nu i s'ar permite "macedoneanului" sa restabileasca un adevar

2) Imi mai scrii ca " nu te-ai gandit la mine (atunci cand ai scris Grecului) si nu iei nicio decizie in raport cu efectul pozitiv ori negativ ce l-ar avea asupra mea". Te cred. Daca eu am presupus in cazul "mesagiului" ceva in sens invers asta se datoreste faptului ca m'am gandit la fenomenul normal al "asociatiei de idei". Daca eu de pilda as scrie ceva intr'o problema religioasa "Episcopului" Moldovan sau Teofil din Amer in mod firesc ma voiu gandi si la Sfintia ta,indiferent daca imi esti simpatic sau antipatic. Numai daca mintea mea ar fi intunecata de pre multa infumurare poate s'ar impiedica acest firesc procesc al asociatiei de idei de care am vorbit. Sau daca vre-un "complex" de pilda acel al "personalitatii indepedente" m'ar determina sa-l neg fata de altii. Dar aceasta este o problema secundara care nu merita sa insistam asupra prea mult,mai ales ca nu mi-a trecut prin minte sa-ti "cer vreo socoteala".

./.

(Scrisoare catre V.Trifa = 26.II.58). Pg 34

3) Cele ce scrie Rabinul Hers Guttman,in "Romanul American" din 25 Ian.a.
c ,nu ma surprind deloc.Asa face un neam tenace: isi urmareste dusmanii
pana in panzele albe. Chiar cand se leapada nu-i cruta.Dupa ce se serveste
de ei si ii compromite le da la cap. Acest lucru nu trebue sa-l nesocoteas
ca "oportunistii" "realistii" sau "maturizatii".Nu stiu ce se urmareste cu
acest nou si veninos atac impotriva Sfintiei tale si nu cunosc care este
influenta in situatia actuala a Evreilor din America. Daca ar fi sa fac
ceva ipoteze as spune: 1).Poate prezenta ta ca Episcop in America ii supa-
ra - chiar daca te-ai lepada total de trecutul tau - fiindca aflandu-se
in tara,lumea nationalista nu-i considera pe Americani ca ostili lor. Si
asta nu convine Evreilor de acolo. 2).Poate sa fie agitarea "bastonului"
pentru [redacted] a te santaja in asa fel incat sa cedezi mai usor cand vor veni
cu "carotta". 3). Sau - ceeace ar parea paradoxal - sa te acopere fata de
"fostii camarazi" spre a nu-ti pierde influenta de care au nevoie in ipo-
teza cand ai ascultat - ai fost tentat de "ispita satanei".Caci daca ju-
daismul din[redacted] America a vrut sa te inlature si n'a putut asta insea
... presupunem noi.Dar aces
... fara nicio intentie de a te jigni.S'ar
putea ca atacul unui"rabin rosu" (comunist) sa-ti intareasca situatia in
loc ca sa ti-o slabeasca asa cum face si atacul veni din cealalta extrem
a fostilor tai camarazi. Vom vedea.

4). Iti multumesc ca te"rogi lui Dzeu sa ma pazeasca de greseli fata de
altii si cu deosebire "fata de prieteni".Fiindca a venit vorba de aceast
imi permit sa te intreb daca esti multumit de cum te-ai comportat"fata de
prietenii" sau "camarazii" veniti pe acolo? Poate iti amintesti de ceeace
iti scriam in aceasta privinta intr'o epistola trimisa in Iulie 1951 depe
Mote Arunza cu ocazia alegerii ca episcop: iti recomandam mult atentie
si diplomatie de a trece dela o faza (de laic) la cealalta (de Episcop)pe
nesimtite, ca ceva natural". In acelas scop scriam si in "Orientarile" pt
camarazi din August 1951,recomandand "de a nu te stingheri cu nici un fel
de problema care ar putea sa puna in discutie impartialiatatea ta,absolut
necesara in greaua misiune care te asteapta". Ma ierti ca trebue sa spun.
Dar din numeroasele scrisori primite de la mai multi camarazi dintre care
unii,elemente serioase si f.bine intentionate pt.Sfintia ta,rezulta ca co
portarea Sfintiei tale fata de ei a fost nu numai vitrega dar chiar jigni
toare. Ar fi fost interesant sa cunesti aceste scrisori.Dar nu le pot re-
produce acum. Oricum mi s'a parut lucrul cel mai straniu ca cel care a
comandat la un moment dat o oaste sa se fereasca de a nu fi compromis de
trecutul acelora pe care i-a comandat! Multa amaraciune a casunat acest
comportament de multe ori cu totul lipsit de utilitate.

5). In sfarsit in legatura cu "vechiul pacat: imaturitatea in judecata s
pripeala in actiune" de care trebue sa feresc "generatia mea".Daca Sfinti
ta crezi sincer ca eu sunt predispus spre acest "pacat" n'am nimic de zis
Stiu insa ca inca din "tinerete" mereu mi s'a imputat ca sunt prea reflex
prea echilibrat si ca despic firul in 4" etc. Poate "pripeala in actiune"
de acum sa rezulta din faptul ca lupt depe pozitii disperate atat pentru
apararea ramurei din care fac parte,amenintata cu disparitia etnica,cat s
pentru pastrarea liniei de onoare a unei generatii martirizate spre a nu
fi compromisa. Sau poate acum cand toata lumea se "adapteaza" se "maturi-
zeaza" se "prostituiaza" sa apar eu "reflexivul" de alta data un "nematur
si pripit inactiune" . Pe mine putin ma intereseaza aceste aprecieri. Eu
sunt si voiu ramane cum am fost. Nu-mi pot renega nici neamul din care fa
parte si nici camarazii care au murit pentru un ideal maret. Aceste sunt
cele doua coordonate ale vietii mele. Si voi lupta pe baricada cat voi
putea. Chiara daca [redacted] voiu ramane singur!

Doamne ajuta!
/Cons. Papanace/

P.S. Am scris ca in"pripa"
Iarta-mi scrisul putin descifrabil.
